

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Terrae sanctae vetus effigies ex. scripturae libris adumbrata - Cod. Ettenheim-Münster 117

[S.l.], [18. Jahrh.]

Pars II.

[urn:nbn:de:bsz:31-111337](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-111337)

Terræ sanctæ vetus effigies.
ex I. Scripturæ libri adumbrata

Pars II.

De

Singulis illius Regionibus, et provinciis
earumque urbibus, oppidis et vicis

128

Ubi Israëlita, partim pulso partim ~~subactis~~ subactis
tribus Terra I. Sibi a Deo in parente suo Abrahamo
misa gen 15, 18. nicolis, illius possessionem ad ipsi
sui choros, et post ipsum Ioseph eam in duodecim portiones
eisdem tribubus assignatas iuxta numerum filiorum
eius, qui duodecim erant, distribuere; e quibus tamen tri-
bus Levi specialem regionem hanc obtinuit, nec Ioseph, cuius
locum subire Manasse et Ephraim illius filij; sic ut
vix duodecim tribus tota regio fuerit distributa ea ratione
ut cis Jordanem novem tribus et dimidia, trans Jordanem
vero hae cum dimidia duas suas acceperint.

129

Cis Jordanem ab Austro ad aquilonem fuerunt Tribus
Tribus Simeon, Tribus Dan, Tribus Benjamin, Tribus
Iuda, Tribus Ephraim, Tribus Manasse, Tribus Zabulon,
Tribus Aser, et Tribus Naphtali. Trans Jordanem ab Aqu-
lone ad Austrum fuerunt dimidia Tribus Manasse, Tribus
Gad, et Tribus Ruben.

130

Postquam sancta sicut templis secundo in quatuor
duabusque principales regiones Terra sancta divisa fuit
nimirum cis Jordanem in Judaeam, qua Tribus Iuda, Ben-
jamin, Simeon et Dan comprehendebantur; in Samariam
qua Tribus Ephraim et dimidiam Manasse complectebat-
tur; et in Galileam, qua Tribus Zabulon, Aser,
et Naphtali continebantur. Trans Jordanem vero in
Bithoniam seu Thuraam, qua in duas alias provincias di-
visa erat, nempe in Trachonitidem et Bithoniam, quae
hinc altera dimidia Tribus Manasse, nec non Tribus Gad
et Ruben includebantur; aliam Thuraam adjuvunt.

131

Tandem a Sale Christi Territoris nostri Terra sancta
universam in sex regiones seu provincias distributa erat
quarum tres cis Jordanem versus mare mediterraneum
collocatae erant, scilicet Galilaea, in qua Tribus Zabulon,
Aser, et Naphtali continebantur; eam D. Calmet in superi-
orem et inferiorem dividit, atque inferiorem hae
memoratas Tribus complecti ad occidentem maris Ioseph
seu Thuriadis; superiorem vero etiam ut possit
ultra Jordanem porrigi. Trachonitidem, Bithoniam, et Bithoniam
versus, atque Galileam gentium aethiopicam
sive quae vocatur Saveri Ethnicos, sive quos Chamaicos,
et Arabes finitimos habet. Samaria, qua proprie
Tribus Ephraim et dimidiam Manasse continebat. Et
Iuda propria, qua Tribus Iuda, Simeon, Dan, et Benjamin
comprehendebantur. Duae vero trans Jordanem, nempe
Trachonitis, in qua dimidia Tribus Manasse, regiones Bithon-
iam seu Bithoniam et Galilaeam includebantur; et Thuraam
seu Thuraam, qua omnia Tribus Gad et Ruben complectebat-
tur. Thuraam, quam aliqui in orientalem et occi-
dentalem dividunt; haec ad meridiem Terra sancta col-
locata fuit; vis enim in plaga australi Iudaeam Thuronem usque
porrigebatur; orientalis vero ad orientalem maris aethi-
ocum erat. verum de Thuraam fuis hinc loco agemus.

132

Hinc hinc ultima Terra sancta distributioni hinc in-
re animus est; provincia hanc tractatum nostri partem

16
In hae capita varijs & difficiela dividimus; in quorum
uno de Judaea, in 2do de Samaria, in 3to de Galilaea,
in 4to de Trachonitide, in 5to de Phoenicia, alii 6to demigne
de Syria differemus.

CAPIT. I. de Judaea.

133 Judaea, quod primum diximus, quatuor tribus com-
pletitur, scilicet tribus Juda, Simeon, Dan et Benjamin.
Similes habet ad orientem mare mortuum et partem for-
dani fluvij, ad septentrionem tribus Zabulon, ad occiden-
tem mare mediterraneum, et ad meridiem phoenicem et
israelitarum regionem. Eius longitudo ab oriente
in occidentem est circiter 80 miliarium Romanorum seu
hebraeorum, latitudo vero 20. Singulas, quas continet, tribus
singulis & exhibemus.

§ I

De Tribu Juda.

In Tribu Juda ambitu clauduntur Tribus Simeon et Dan,
unde ipsam ac Judaea limites ei sunt, nisi quod versus sep-
tentrionem Tribum Benjamin attingat. In ea occurrit.

134 Ino. Jerusalem urbs antea Jebus Jos. 15, 18. et, quod
multorum est opinio, Salem, Gen. 14, 18. Hebr. 7, 1. vocata
Salem Solyman et Ierusalymam dicunt. Hebraei pronun-
tiant Jemschalaim live Ierushalem, quod reddi potest,
visio, possessio et hereditas patris. Sita erat 27. miliarium
Romani a Joppe et mari mediterraneo ad orientem,
et 30 a mari apertio ad occidentem.

Metropolis seu caput fuit non modo totius Judaea, sed
et universae terra sanctae, ex quo Jona ilam in eodem tempore
sui elegit, adeo exacte fines tribuum Juda et Benjamin
occurrebat, ut ejus illarum spes haud satis digno haberetur,
unde modo illi modo huic attributa fuit. filij Juda Jebusos
urbis hujus incolae debere non potuerunt, sed locum in ea
habitare eos permittere debuerunt; deinde filij Benjamin
cepit, qui se Jebusos locum in illa manere siverunt. Jos. 15, 28.
Ephraim Josue filij Juda ad eum applicuerunt, expugna-
tamque in caedibus tradiderunt. Jos. 18, 28. quam tunc et sic
de Bethelam reliquerunt, vel iterum amiserunt, aut non nisi
inferiorem urbem tenuerunt Jebusos arcem defendentibus
preces quos et ea hora usque ad Davidis caesarem, qui statim
Regni sui initio ea pariter in eam suscepit. 2. Reg. 5, 6, sed
causamque tribui Juda adiecit non modo, sed et tribui Regni
eodem praecipuum constituit; unde Jos. 7, 67. ait. "Domum
non Ibraim elegit sed tribum Juda et montem Sion.
in quo Jos. novam urbem extruxit hogue nomine
insignivit.

Quia Jerusalem jure veteris divisionis ad Benjamin
spectabat, postea jure acquisitionis ad Judam, post illam
hostibus bis occupata, nempe primum sub Sargonibus, ac
tandem sub Davide.

Urbs haec duobus collibus insidebat, montiumque corona
ambiebatur. Jos. 15, 2. collis erat petrosa et stulti. 60 sta-
diorum longitudinis. Suburbana illius fontibus Gihon et
Siloe irrigabantur, ac torrentes Cedron et aquae Ethan me-
nia alluebant. Urbs urbs, quam David Jebusos eripuit,
a Jebusis pomerijs claudebatur, quippe qua mon-
tem Sion, in cuius vertice postea Salomon templum aedi-
ficavit, tandem complectebatur. In monte Sion, priori e
regione opposito et ad aquilonem Sion, David novam urbem
extruxit. Sio nomine appellatam. 2. Reg. 5, 7. 9. et 1. Cor. 7, 8.
idem 3. Reg. 6, 12. et 2. par. 3. 1. 47, 3.

Inter hinc montes istos vallis Mello saeculab, quae Da-
vide et Salomone ejus filio ac successoribus curantibus a
aggesta humo completa urbes ambas conjunxit. 3. Reg. 9, 15, 29.
et 11, 27. Post Manasses Rex Juda e captivitate re-

duo novam urbem extruxit ac moenibus circumdavit. 2. 17.
33, 14. Deinde Machabei quibusdam adjectis à se plethra
illam produxerunt; adeo ut alium levium collem com-
pulerent. Joseph. de Bell. l. 5. c. 6. quartum collem nomi-
ne Bozethum ad septentrionem templi lacum in torre al-
cedron Agrippam addidisse et moenibus ambire coepisse
idem Josephus. quare urbs Jerusalem nunquam antiquior
fuit quam ubi à Romanis obsessa est, quippe cuius tunc
temporis ambitus 33. stadiorum seu 4125 passuum erat
qui leucam Gallicam et fere dimidiam exsuperat.

Jerusalem magnifice exornatam et aulam à da-
vide Salomon ejus filius praeclaris aedificiis ita ampli-
avit ut urbem orientaliem magnificentiis firma haberetur. Cap-
tum variis calamitatibus pressa fuit, multotiesque oc-
cupata et capta. Regnante Roboamo Salomonis filio et Sa-
lomonis a ~~hunc~~ Sese Rege Egypti occupata est, sacerrgue
Regis thesaurus deportatus. 2. Reg. 12, 18. et 2. par. 24, 23. Aliqua
tempore ad illam exercitu illius parabal expugnatio-
nem fecit rex Judae, missis ad ipsum templi et Regis Ararij
sacerdotibus. 2. Reg. 12, 17, 18. et 2. par. 24, 23. Aliqua
tempore post Amasias ejus filius bello contra Joas Regem Isra-
elitero imo victus in hostis venit Jerusalem, qui ea occu-
pavit. Jerusalem ingressus thesaurus templi et domus Do-
mini, urbisque muros à porta Bethan usque ad portam
angusti spatii 400 cubitorum dejecit, ac eam Samariam
versus est. 2. Reg. 12, 17, 18. et 2. par. 25, 23, 24. Sub Dac-
chus Rege Juda Amasias Rex Assyriorum quibus validum
exercitum, qui Jerusalem obsideret, ac Dacia et Ha-
dem deprecantibus angelus Domini 185000 Assyriorum
relaxavit. 2. Reg. 18, 17, 18. et 19, 1, 2. Regnante ~~hunc~~

Joachim filio Joasim Nabuchodonosor Rex Babylonis
anno urbem hanc obsedit et obtinuit, ablatisque domus
domini et domus Regis thesaurus, Regem ipsum unacum
sua familia, Principes omnes, uniuscujusque populi
solis relictis pauperibus, Leum Babylonem traxit captivum
pro Joachim Chasania ejus patris in Regem constituit
in Babilonia nomen imponit. 2. Reg. 24, 10. Cumque hic
adversus ipsum rebellasset, coacto eorum valido exercitu in-
vitavit Jerusalem, captamque penitus evertit nec templo
caeteris aedificiis parcenti. populo vero et Regem Babilonia
in fuga apprehensum post occisos coram eo filios suos et
oculos suos jussit, sicque orbatum oculis in captivitatem
abduxit. 2. Reg. 25, 1, 2. Hic initium sumunt 70. anni ca-
tivitatis Judaeorum à Jeremia 26, 11. et 29, 10. predicti.

Quibus exactis 70. annis primo quo Babylonem regna
relaxata captivitate Judaei facultatem ad propria reme-
di dedit: tunc ipsi templum de urbe restituerunt, pro-
pheta narratur in hinc Esdra libris; postque usque ad le-
gionem Vespasiani Romanorum Imperatoris, cuius imper-
anno secundo Christi 70. Titus ipse filius post graulm
suor mensuram obsidione à mensis aprilii postea usque
Augustum eam apulm obtinuit ac penitus exedit. Hic
omnium, quae urbs ista sustinuit, memorabilissima fuit
quippe in qua usque 110000 Judaeorum perierunt. In
quodam urbe recogitari poterat formidinis obsidionibus
tedius, quidquid admirabilis nihil tunc à Romanis con-
est; nec agrosorum seu peritiae militari, seu videlicet
constantia quicquam cepit obsidionem arce resistere. In
vito omnia, quae diuturnarum obsidionum sunt aperi-
miseri hoc urbs ea parte fuit, fuitque in quodam illa ju-
antea vaticinatus fuerat Jeremias. C. 7, 21. et C. 9, 11. ac
visum Christus ipse Matth. 24, 2. et Luc. 21, 24. emiserit
postea, fuitque Babilonia, minusque videtur non minus
ipsa urbs laetum est, quam hostium Syriae. Hoc factum
supremum fuit divina justitia de urbe et exitio super-
bijus metropolis in perfidia ac ingratisseimi regum
omni ultionem latum judicium.

135

2do Eleutheropolis. De hac urbe S. Hieronymus tam me-
minit, eam Salomon hic saltem amoveri placuit, quod Celsus
huius et S. Hieronymus, quorum aetate celeberrima erat, ab
illa omnia urbium meridionalium Juda motiantur intervalla.
Sita erat ad occidentem Ierosolyma medio ferme itinere ab
hac urbe ad mediterraneum. 20. miliaribus ab ea a Beth-
traiit Josephus, et 27. ab Ahalona, nec non 18 a Lyda in
ghineralis Antonini perhibetur. Eusebii istam 8 miliaribus
a Geth, ad latus, 25. a Gerara, 20. a Jether, et 4. a Lala re-
novet.

136

3to Maeceda Urbs 8. miliaribus ab Eleutheropoli Dorien-
lem versus et Ierusalem juxta Eusebium. Jotue i. Maeceda
libanum processit. Jos. 10, 29. et 15, 41. Maeceda Tribus Juda assigna-
vatur.

137

4to Libna seu Lobna Jos. 15, 42. ubi Labana inven-
patur. Urbs sacerdotalis et Refugij. ibid. 21, 13. et 1. par. 6, 37.
Cum summi sub Regno Ioram regum exciperent, Lobna
etiam se in libertatem aperuit. 2. Reg. 8, 22. In parte me-
ridionali Tribus Juda sita erat. Eusebii et Hieronymus
in Eleutheropoli regione istam locant. alia non est a Libna.
Lex Libna prope quam Graecitarum per desertum itineran-
tium passio fuit. Num. 33, 20. Athamen quidam voluit locum
hunc in Arabia fuisse. Somaeharib Rex asyriorum hanc
urbem oppugnabat, cum angelus Domini una turba 185000 de
exercitu ipsius trucidavit, Regne afflictionem solvere eum
coegit. 4. Reg. 19, 35. et 36. et 37.

138

5to Canathiarum, ~~Canath~~ Canath. Baalath,
Baal, urbs in confinij Benjamin, Dan et Juda 12. miliaribus
Romani cruciter a Ierosolyma versus occidentem. Primum
Gabaonitarum supra dicitur Jos. 9, 12. Tribus Juda attribuitur.
ibid. 15, 9. Iste Arca Domini in anno amine ab
fandem levata est, donec a Davide Ierosolymam exferre-
tur. 2. Reg. 6, 2. et 1. par. 13, 5. p.

139

6to Oollam, Oollam, et Adulam urbs sita 12. milia-
ribus ab Eleutheropoli ad austrum versus mare mortuum.
Jotue hujus urbis Regem interfecit. Jos. 12, 15. Tribus Juda
istam adripit. ibid. 16, 26. Davit a. hunc profugus in
spelunca Oollam delituit. 1. Reg. 22, 1. Idem fuit in
praesidio, dum Christiani in valle gigantum castra ha-
terent. 2. Reg. 23, 13.

140

7to Marisa seu Marasshi urbs 2. miliaribus Romani,
ab Eleutheropoli ad orientem posita. Castra Michaca Cro-
phata, Mich. 1, 1. iuxta istam in valle Ephata inibunt est
proelium inter Iffa Regem Juda, et Tarum Regem Edmoen,
quem 100000. militum exercitu Nipatum Iffa fugit su-
gantque, nec non Geraram usque persecutus est. 1. par.
14, 8. p. Cro Marisa. 1. Mach. 8, 66. legitur Samaria,
quod mendum est Libarij.

141

8vo Bethsur, Bethsur, seu Beth-Dura urbs vel arx
validissima in Iudaea Reg. Juda mentionibus instructa,
2. par. 11, 7. Sita 20. miliaribus a Ierosolyma Hebronem
versus. Tribus Juda a parte est. Jos. 15, 58. De ea etiam fit
mentio. 1. Cor. 2, 45. et 2. Cor. 3, 16. Castellum aetate Macha-
beorum celebrata fuit, ac de ea fit mentio. 1. Mach. 9, 61. et
61, 7, 26, 31, 40, 50. ibid. 9, 82. et 10, 14. nec non 11, 65. ac
14, 7, 33. 2. Mach. 11, 5. ubi dicitur quinguo duxit ab Iudis a
Ierusalem aetate, verum error est, qui in lectum inposit.

142

9to Socho seu Soc, urbs 9. miliaribus ab Eleutheropoli
Ierosolymam versus sita. Tribus Juda attribuitur. Jos. 15, 35.
Philister adversus latulem proelium inibunt inter Soc et
adeca urbem Eleutheropolim inter et proelium propositam castra
metati sunt. 1. Reg. 17, 1. Saul persequens Davidem ad
espernam magnam, quae est in Socho venit. ibid. 19, 22.
Bekepho urbem ex duodecim profectis, qui Salomoni
Regi et omni ejus annonam providebant, partimuisse
dicitur. 3. Reg. 4, 10.

143 10. Jerimoth urbs 4. miliaribus ab Eleutheropoli ad S. de
Ezionem Jerosolymam versus. Huius Regem occidit Ioseph. 2. 18, 23.
144 11mo Maspha, sive Mispna, et Mispbat urbs ad marem
inalem posita, ad S. leuis ab ita S. p. an, ad S. de a rione in
Hebronis et Eleutheropoli. De ea fit mentio Ios. 15, 38. et
Ios. 18, 26. et Ios. 21, 5. ac. i. 2.
145 12mo Thesue seu Thocua urbs 12. miliaribus a Jerosolyma
versus meridiem ab Elebis et I. Hieronymo colatur. I. Ios.
tamen idem I. Hieronymus, 6. miliaribus a Bethleem me
ridiem versus itam quoset. eius fit mentio. 2. par. 11, 6. De
suo Thesue occurrit. 2. par. 20, 20. quod non longe a mari
suo palabat. i. Mach. 9, 4.

146 13o Bethleem, Bet-lehem, et Beth-lacham, id est domus
panis. Ios. 17, 7. urbs exigua in colliis clivis posita duabus
leuis Gallias ad austrum a Jerosolyma. Vulgo dicitur Bethleem
Iuda, sed ab alia sp. ad eam nominis urbe in Tribu Zabulon dicitur
quatur. Ruth. 1, 1. Vocatur etiam Ephraim gen. 48, 7. et Ios. 17, 12. Nunc magis
et eius vicoli Ephraim nuncupantur. i. Ios. 17, 12. Nunc magis
Iudae nec quibus celebris caleras tamen ob natum apud ipsam
mundi servatorem nobilitate antecellit. Agrum seu hunc
in quo Christus natus est, non in iura sed extra urbem haerens
sub, atque pro stabulo adhibebatur.

147 14o Gomorha urbs regia et inter florentissimas palestinae
148 15o Engaddi alio nomine Asaphthamar, id est urbs pal
marum 2. par. 20, 2. regioni huius palmarum confita. Ios.
ad mare mortuum 300 stadiis ab Jerosolyma. Vinetis, lignis
et balsami arbutulis abundabat, hinc vinea Engaddi a
monte celebrantur Cant. 1, 17. In spuma asph. Engaddi
latens laus et integranti necem inferre potest. i. Ios. 19,
Huius urbis alio etiam fit mentio in Iuditha, ut Ios. 15,
ubi Tribu Iuda ascribitur. Item Ios. 47, 10.

149 16o Lebon inter quatuor urbes Pentapoleos celesti
re ascribitur una gen. 19, 24. p. et Ios. 19, 23. posita
nam inter et Engaddi ad lacum Asphathim et mare mor
tuum. Huius nominis urbem ad ripam occidentalem mar
mortui adhuc sua etate existisse Eusebii et Hieronymus
morant. forte post Abrahami et Ischi tempora in eorum
allera eundem nominis urbs edificata fuit. Vallis Lebon.
i. Ios. 13, 18. et huius nominis urbs in Tribu Benjamin
2. Ep. 11, 34. occurrunt.

190 17mo Sodoma Metropolis Pentapoleos prope mare mor
tuum in pelaga australi Iudaea Thamar inter et Lebon col
cata. In ea loci Abrahami huius aliquamdiu versatus est
gen. 13, 12. Huius urbis civium sceleribus divinam iram
provocantibus, ignis a caelo delapsus illos in sanguine consum
psit et dolagranum Gomorha, Lebon, et Sodoma, quae
orientalem maris mortui ripam hinc perhibetur, criminum
communiore conjuncte civitates. gen. 19, 24. p. Ios. 19, 23.
In amano et serpho agro urbes istae hinc serpho parat
hinc in eo habitabant. gen. 2, 8. et Ios. 15, 34. ubi
nam fulmine celesti incensus latens in ista regione
hinc exarsit. In aqua fluminis succedebat hinc
undant, et ipse hinc succedebat mare mortuum
tempore amano. In ista urbe, cui etiam lacus Asphathim
et bitumine seu Asphalto ex aquis abulente nomen
inditum est. vid. Ios. de isto lacu dicitur. par. I. n. 26.

191 18mo Gophath urinarum Sodoma et Gomorha la
fit mentio. ut Ios. 19, 18. et Ios. 38. Amos. 4, 11. et Ios.
2, 19. Tradit Ios. in bello C. S. C. S. circumiacentibus
urbium agrum vicinorum etiam servare reliquias, et eorum
parum urbium extare vestigia.

192 19mo Ios. in eodem
parum erat toto, hinc iuxta illum locum co. conperit hinc, quod
veluti notitia Eccl. Sodoma urbs Episcopalis reconstruitur

* Pentapoleos seu Centa
polis nomine quinque si
mul urbes Sodoma, Gomor
tha, Thama, Lebon, et
Sagor significantur. Iste
omnes, igne caelitus delapsi
construita fuerunt, praeter
Sagor, ubi nomine Pala
gen. 19, 2, 6. qua ad praesens
Ios. servata est. Gen. 19, 29, 30
Sagor vero urbs exigua
ad alteram partem angu
li meridionalis maris ma
tini sita erat.

cujus laevus Episcopus Concilio Picensi suffraganeus, nec non
Thamar inter et Engaddi confirmatur.

151

1870 Thamar urbs. Eam veluti terminum meridionalam
Judaea Eschiel constituisse videtur. Esch. 47, 19. et 48, 28. Ad
angulum meridionalam mari mortui Jacobi videtur unius
diei itinere Jerusalem versus à Bethlora urbe 20. circiter milia-
ribus Romanis ab Hebrone ad austrum lita. Jos. 15, 26. et 19, 2.
Fuerit eadem esse ac Chaceloth. Num. 23, 25, 26. Tribus Simeon
attributa Jos. 19, 2. i. Bar. 4, 28.

152

1900 Gerara urbs 25. miliaribus ab Eleutheropoli ultra du-
romam in plaga meridionali Tribus Juda posita. Illam
Choyser inter Tades, et Sur Arabia Baraa urbem collocat. Gen.
20, 1. et S. Hieronymus de Trad. Heb. in Genes. ab ea Hierabo-
lymam litem iter metitur. Torrentis seu vallis Gerara fit
mentio Gen. 26, 27. Aa Rex Juda Geraram Ethiopeum Regem
paralio filium Geraram usque persequitur. 2. par. 14, 13. Cro-
schuram talis ora à Bolemaude usque Geraram seu Geru-
nos Antiochus Eupator Juda Otachabao dedit. 2. Mach. 13, 24.
Abraham et Isaac etale Reges Gerara communem Abi-
melech nomine appellabantur: cum ambo hi Patriarcha
pater et filius successore eodem aliquantulum verberis cogerebantur,
uxores suas, quas apud se habebant, broeo suas dixerunt
verberis, ne quia solmote erant, repererunt, ipsi vero ceci de-
rentur. Gen. 21, et 26.

Geroma sive Gerom
ve Hebraea meridiem
gnificans; et plagam
septentrionalem apud Eu-
lymam et Hieronymum.
Sed hoc nomine totus ille
tractus appellabatur, qui
Eleutheropoli. Arabiam
Arabiam versus ex septen-
trione ad meridiem spatium
milliarium, ab oriente
ad occiduum à ma-
mortuo usque Geraram
Berthabae extenditur.

153

2000 Tades seu Tades Baraa urbs, alio nomine
Fons Mispah, id est Fons iudicij dicta. Gen. 14, 7. 24. circiter
miliaribus ab Hebrone ad austrum sita. Celebram esse re-
sum Maria Soror Moysis et Aaronis in ea diem iudicij cum
ipsi Moyses et Aaron, cum super ad aquas contradictionis per-
cutere ipsi des omnipotentia diffidere aliquantulum usque morte
damnari fuerunt ostendit. Ipe terra promissa potunda praecipi,
Num. 27, 14. Hujus urbis Rex à Jera dicitur Jos. 12, 22. In-
ter urbes Tribus Juda receptus. Jos. 15, 23.

154

2100 Hebron seu Chebron una ex vetustissimis mundi ur-
bibus, ut quae lexen anno ante Turrim Inferioris Egypti
meropolim condita fuerit. Num. 13, 22. Cuiusque Egypti suam
urbem iacobem Jerusalem, ac cevera illorum regio post da-
telis dispersionem omnium prima vicinas habuerit, omnium
antiquissimam fuisse Hebronem fatendum videtur. In loco apud
lita erat 22. miliaribus à Jerusalem versus meridiem, et
20. à Berthabae ad orientem.

Nomen ipsius nomen fuit Arba, seu Arbae. Gen. 23, 2. et 35, 27.
Dein Ariath-arba id est civitas Arba Jos. 14, 15. ab Arba
quo institutore: qui fuit gigas palestinae vetustissimus ex
patre Enac genitus, à quo Enacim gigantes dicti sunt,
Jos. 15, 13. qui adhuc Hebronem incolabant, dum Jephia cha-
naanidem subegit. ibid. 14.

Quando urbs Haec Hebron nunciari coepit, ignota est.
Nonnulli autem alibi ea positum Jos. 15, 13. istam He-
bronis filij sui nomine vocasse: et nomen Hebron antiquum
ac potius alibi filium suum illius nomine decorasse videtur.

Abraham ex Egypto movens in convalle Mambre praese
Hebronem sedem fixit, Gen. 13, 18. In sub Quercu seu Tere-
bintho huc Angelos excepit. Gen. 18, 1. Sara ejus uxor
ibi etiam vitam pepit, ac in Mispahela sepulta angelici
sepelitur, ibid. 23, 2, 19. post ipse Abraham ibid. 25, 7, 8. ac de-
nyre Isaac patorum filium. ibid. 35, 29.

Jacob à Mispaham redire venit ad patrem suum Isaac,
qui et ipse in valle mambre prope Hebron, quae hinc adhuc
Arbae vocata fuit, morabatur. Gen. 35, 27. Jaceps à Jacob patre
de valle Hebron mittitur ad fratres suos, qui in Sichim
greges pascebant, Gen. 35, 14. Jaceps Hebron ex pugnet
Jos. 10, 37. fit civitas refugij, et datur filijs Aaron. Jos. 10, 7.
et 21, 10.

David adhuc aulicis fugiens caesis Amalechis, de Jbron
Solij dona mittit ad habitatores Hebron. 1. Reg. 30, 21. In
haec urbe Rex Juda primus, deinceps Rex Israel proclamatur
et ungitur. 2. Reg. 2, 4. et 3, 10. Regnat in ea septem annis,
ibid. 45, et 2. Reg. 2, 11. Nam 1. par. 20, 27. Hic etiam conjuratio
Abylon in David Hebron Num. evanpit. ibid. 18, 17.

Amos. 1, 8. Iosaphon. 2, 4, 7. Zach. 9, 8. act. 8, 26.

102

29° Azotus, iuxta lectionem Hebraicam Asdod urbs ad mare mediterraneum a Bealonem iher et Accaronem posita. Isai. 15, 23. Tribus Juda ascribitur. Dni a Philistinis violenta fuit aggre illorum quinque latepiarum possidissima habebant. Iust in ea templum Dagon sui quod Christi Israelitis sub saule devictis, eoque interempto, Arcam Dei, qua Israelitis cum ipso congnaturis ad castra sua aduxerant, castram intulerunt. 1. Reg. 5, 1, 5. Judas Machabeus in monte a Doh occisus est. 1. Mach. 9, 15, 18. Jonathas ejus frater Dodon una cum templo Dagon ac omnibus, qui in illud superant, succendit. ibid. 10, 84. Philippus baptizatus Andreas Agrippa Cuano a spiritu Domini captus inventus est a Poti. act. 8, 38, 39. alia etiam alibi in scriptura Azoti memoria ~~recurrat~~ recurrit, ut Isai. 11, 22. 1. Reg. 6, 17. 2. par. 26, 6. 1. Reg. 20, 1. 1. par. 25, 20. Amos. 1, 8. et 3, 9. Iosaphon. 2, 4. Zach. 9, 8. 1. Mach. 4, 15. et 11, 4. idem 14, 34. et 16, 10.

103

30° Bethpales urbs sacerdotalis tribus Juda Isai. 6, 1. 1. Reg. 6, 12. 4. Reg. 14, 21. 1. par. 6, 59. quae Sameth, Salem sub hoc nomine in catalogo urbium Juda, quas huic tribui assignavit Isai. cap. 15, non legitur. Decem miliaribus ab Jerusalem ad Lydenbriam versus Nicopolim seu Emmaus hinc erat. Arca Domini a Philistinis dimissa peruenit Bethpales, cumque quidam ex populo nimia ducti cupiditate eam respicere ausi fuissent, Dominus ex principibus 70 viros ex ea plebe 5000 hominum interfecit. 1. Reg. 6. Amos. 1, 8. Amos. 1, 8. 1. par. 25, 23. 1. par. 25, 23. Alibi etiam hujus Urbis non raro meminit Scriptura.

104

31° Bethania urbs seu oppidum in Judaea seu 2000 civiter passibus ab Jerusalem distans Joan. 1, 18 ad radices montis oliveti. mare. 11, 1 ad orientem Jerusalem secus viam Jerichentis ad Jerusalem. hic Martha et Maria unacum fratre suo Lazaro, quem mortuum jam, Christus ad vitam revocavit, habitabant, Joan. 11, 1, 43, 44. ibi etiam Maria unguento unxit pedes jesu, et capillis suis terxit. Jo. 12, 3. Huc etiam in Jerusalem Christus discipulos suos eduxit, dumque illis benediceret, sublevis et in caelum. Luc. 24, 50, 51. Huc Bethania non confundenda est cum alia oppidum nomine urbs trans Jordanem posita, ubi Joannes Baptista. Jo. 1, 28.

105

32° Bethphage pagus ad radices montis oliveti Bethaniam iher et Jerusalem a qua 1515 passibus ab erat posita. Cum Christus Bethaniam rediens Jerusalem appropinquaret, mandavit Discipulis, ut Bethphage se conferrent, ad querendam sibi asinam, cui asinum pharisaei visum Jerusalem ingredere. Matth. 21, 2. Mare. 11, 2. Joan. 12, 14.

106

33° Chaz urbs in extremis finibus Juda ad meridiem posita. Tribus Juda ascribitur, Isai. 15, 55. Nomen deserto tribuit, in quo Nabal Carmelus longum regionis tractum possidebat. 1. Reg. 25, 2. et David divitibus delictis culis persecutionem fugiens. 1. Reg. 23, 24, 25.

107

34° Carmel haud procul ab urbe Maon sita civitas, Tribus Juda ascribitur. Isai. 15, 55. Eam Nabal Carmelus vir Abigail faciebat, 1. Reg. 25, 2, 3. De eo et uxore ipius plura ibid. c. 24, 3, et 25, 5. Item 2. Reg. 2, 2. et 3, 5. Hic Paul post victoriam de Amalechitis relatam trophaeum ibi erexit. 1. Reg. 18, 12. Inter triginta fortes viros exercitus Davidis receptus Hesrai de Carmelo. 2. Reg. 23, 35.

§ II.

108

35° Tribus Simeon. Jacob Patriarcha mortui proximus, in Simeon et filios suos, et cruda bellam in Hamor filiumque Simeon Helem, nae non urbis Simeon in bellas et et

vilam gen 34, 25. commotior dixi eos infectatus
 & malitiosus prout ibid 49, 2. furor eorum, quia
 & pertinax; et indignatio eorum, quia dura. dicitur
 in facit et dispersam eos in israel. et tunc amba
 tribus non nisi in israel dispersa habitauerunt.
 la enim certa terra et hereditas egi; constituta est
 tui vero Simeonis pars quadam et tribu iuda conuella
 fuit assignata, Jos. 19, 1. quam huius tribus iura mon
 leit ad meridiem palestina, ubi amaleitarum reli
 quias persecuerunt, et nonnullis regionibus, in deserta
 Gador, quo extensionem circa Tydam et Emmanon
 Sabaeis nonnulli auerunt, i. par. 4, 38.

igitur tribus Simeon, in medio tribus iuda substituta
 ita, ut ad occasum propior esset mediterraneo, quam
 ad ortum mari mortuo; ad aquilonem vero tribum
 & Philistaeos respiceret, ad austrum vero Arabiam
 fream. Illius longitudo ab oriente ad occidentem erat
 45 miliaria Romanorum, ha. Hebraeorum
 latitudo autem a septentrione ad meridiem 30. In
 praecipua numerabantur sequentes urbes,

169

1° Bersabee, seu Beerabee, cuius iuramentum
 vel pulena eadem, quod tibi Abraham fecerat cum
 Abimelech rege Gerara, gen. 21, 22. idem eadem
 in iurati federis monumentum illi dono dederit, Jos.
 Bersabee primum tribui iuda a Josue tradita Jos.
 Jos. 15, 28. deinde tribui Simeon cessit, Jos. 19, 21. In
 ad austrum 20 miliaribus ab Hebron. Saep. i. de
 ra terra iuda sine his verbis notat, a Dan usque
 Bersabee, 2. reg. 17, 11. et alibi. ad aquilonem enim
 ter terminum Dan, ad austrum Bersabee, prout
 alibi indicavimus.

170

2° Molada, Malatha, Malathim urbs ad orientem
 posita. primum tribui iuda Jos. 15, 25. dein tribui
 Simeon adscripta, ibid, 19, 2. Eadem videtur esse ac
 celoth. Num. 33, 25. Graecis in suo itinere ea ag
 mouentes a Lebar uenerunt Graec, inde Maletia, quod
 ut dictum creditur esse Malathim seu Malatha.

171

3° Hazerhual Jos. 15, 28. tribui iuda attribuitur
 dein. Num. 19, 3. tribui Simeon.

172

4° Asem Jos. 19, 13. eadem forte ac Asemon
 seu Asemona, Num. 33, 29. ad meridiem Aegyptum
 uersus Seta, Jos. 15, 4. quae regio fuit depraedatum
 deserto, Num. 34, 4. videtur etiam eadem esse ac
 Simeon, de qua i. Reg. 23, 29.

173

5° Bethul seu Bethuel et Bethuel, prout
 eadem ac Bethulia seu Bethulia Garam uerbo
 quam Hieronimus lib. Eccl. lib. 5. cap. 15. Suburbium
 dicit. Eam quinque dierum iterum sine a
 Aegypti urbe ad ortum nili uersus palestina collata
 distare ait. Hieronymus in uita S. Hieronymi. Sa
 epta Bethulia obsequio Holophernis a Judith in
 lecti celestis. Judith 6, 1. pa. et 13, 10.

174

6° Horma, Herma, Harma, et Arama urbs
 in ultimis finibus Simeon ad meridiem uel Euro
 posita. ab Hebraeis Horma, id est anathema
 men accepit, cum prius Aphaat appelleretur, post
 cum Lex iudis Graec meridiem terra promissionis
 peneas Hebraeo prolio uicisset, illi, ut uictoriam
 Deo obtinerent, omnia quae illius forent, anathema
 deuota et habitus Domino sponte dederunt. hinc

nomen Herma imitum, Num 21, 3. Hujus sane
nomi religione non antea soluisse videntur, quam
post ingressum Josue in terram promissionis. Inter
deinde a Josue Reges Rea Herma seu Herma, et
Rea Her seu Her vel Her recensentur, Jos.
12, 14. Porro Herma ad Tribum Juda proximum, Jos.
19, 20, deinde ad Tribum Simeon pertinet, Jos. 19, 4.

175

2mo Siceleg urbs sita in Septentrionali regionis
plaga ad orientem, Tribum Juda adscribitur, Jos. 15, 31.
Tribum Simeon ceditur, Jos. 19, 5. nec tamen illius post
sepiem adissa videtur, enimvero Saulis regni
Hebraeorum Regis abale adhuc Philistaeorum erat,
illam quippe Achis Rex Gath Davidi dono dedit eo
tempore, quo salem fugiens in terram philistaeorum
secesserat, 1. Reg. 27, 5. Tunc regibus suis mansit.
Absente Davide, Amaleitae urbem hanc occupaverunt
et diripuerunt, 1. Reg. 30, 1, 2. quos persequens David
caecidit, eorumque praedam tulit, Psal. 134, 13.

176

3ro Remmon, Jos. 19, 7. urbem hanc confundenda
censet D. Calmas cum alia in parte Juda, Jos. 15, 2. et
2. Esd. 11, 29. qua interdum Remus a passatur. Sita
est ibi miliaribus ab Eleutheropoli austrum versus.
Eadem facile est, de qua Zacharias loquitur, 14, 10.

177

quo Attar, Etter, seu Sether urbs proxima Tri-
bum Juda, Jos. 15, 42. deinde Tribum Simeon assignata, Jos.
19, 7. octo miliaribus ad meridiem ab Eleutheropoli
juxta malatham. Caetera urbes et loca, quae in
haec tribu occurrunt, cum in ipso nihil, quod memoria
dignum sit, inveniatur hic annotare supervacaneum
videtur.

§ III

178

De Tribu Dan.

Danitarum Regio seu Tribus Dan limites ha-
bebat ad orientem Tribum Juda et Tribum Ben-
jamin, ad meridiem Danus Tribum Juda et Tri-
bum Simeon, ad occidentem philistaeorum re-
gionem, quae postmodum Tribus Juda facta est,
et ad Septentrionem Tribum Ephraim. Solentur
pinguis et fertili, sed arcti tunc finibus, ubique
quod portio est regionis, quae Tribus Ephraim est
coloniae in aliasque regiones migranda loci
sperant; quare missi quinque selectissimi viri ad ap-
timum locum explorandum Jos. 18, 1, 2. Hi resun-
ciaverunt. Lata urbem ad fontem Jordanis, civibus
nulli periculi timore inanis, facile occupari posse.
Illa igitur destinata est colonia constans 600 viris ad
arma idoneis cum his familiaribus, qui in itinere junio-
rem quemdam Levitam in domo Michae idoli dijudici
mynam in monte Ephraim offe videntes secum sine
Esgerunt. urbem vero lato improposito avorti facile
obtinuerunt; cui domus nomen Dan indiderunt, su-
perbia ~~quae dicitur~~ per se ipsamque pol-
Michae cultum in eam inuicem expulsi.

Jos. 19, 40 p. post assignatam Tribum Dan urbem,
enumeratasque urbes illius tum v. 47 haec adiungit:
"Assederuntque filij Dan et pugnauerunt contra
Bethem, et percusserunt eam in die gladii, et possederunt
et habitauerunt in ea vocantes nomen eius Cesra Dan
ex nomine patris sui Dan. Cesem vero danda in
esse de lais plerique afferunt; cuiusque duo viri
illi Tribus Dan primum post obitum Josue Cesem

Seu lais occupaverint, dicendum videtur, ea, quae
19, 47. leguntur, deinceps ab alio, qui Joseph recepit
fuit, addita fuisse, nec non ex Jud 18. huc transfusa
majoris claritatis gratia, et ut omnes postmodum
Dan legentium oculis simul subicerentur. Praecipue
hic annotatur

179. ~~180~~

1° Dan, lais, seu lesem, alias etiam Baneas, in
caesarea Philippi, deprimam, Neronias dicta. Urbs
in ultimis finibus septentrionalibus terra Israëli-
ae tribu Neptali ad radices montis Libani, hinc Jordan
e terra erumpit, collocata, quare ut jam alibi asser-
imus, quod sacros scriptores in designando disionem
Israëlica extremitatis non raro huc Jordanis
currit, à Dan usque Berfabee, ut i. Reg 30, 20. 2. Reg 3,
et 17, 11. item 24, 2. Agur passim. Dan neque ad
septrionem terram Israëliticam terminabat, et ad
ridiem Berfabee. In urbe Dan Jeroboam filius
Nabath post aditum adversus Roboam filium Salom-
onis regnum Israëliticum, simul aureum consecra-
vit, 3. reg. 12, 29.

~~181~~

Dan dicta est a viris illis ejusdem nominis tribus
rum Supra meminimus, cum prius etiam Baneas
diceretur à monte Banio, ad cuius pedem sita est, ut
à Phenicibus. postmodum in honorem Augusti Im-
peratoris, vel ut alij placet, Tiberij ejus successoris
Lippus Magni Perodis filius Caesarem Philippi ap-
pellari voluit. Illius hinc hoc nomen sit. Matth. 16, 13. et Marc. 8, 27. Jamina illa, quae
bruce vestis Christi contacta à fluxu sanguinis libera
est, Matth. 9, 20. et Luc. 8, 43. ex hac urbe fuisse dicitur.
Denique Caesarea nomen junior Agrippae in Neronis
nomen ab Nerone in peraxorem commutavit.

Nonnulli post Eusebium et Hieronymum Baneas
à Dan distinguunt, hancque ab illa quatuor miliaribus
in via Tyrum versus collocant; posterique sanxerunt
eam urbem credunt, quod Hieronymus in Epist.
48. Dan seu lesem Canadis nomen habuit in Isaia

180

2° Saraa huc Thara urbs sita in solaga meri-
dionali tribu Dan versus Africum, et ad confirma-
tus Simeon non procul ab Esthaol, Jos 19, 11. hanc
urbem Eusebius Sitam parhibet iuxta Laphar forte
10 miliaribus ab Eleutheropoli Nico, solum seu Car-
versum. fuit patria Samsonis Jud 13, 24. Et Saraa
et Esthaol duo viri illi Danite, quorum Saraa
meminimus, praecesserunt ad urbem lais seu lesem
Jud 18, 11.

181

3° Esthaol urbs ad torrentem Sorec, et urbs
raa ad Africum posita 10 miliaribus ab Eleuther-
Nico versus. Crimpe tribu Juda fuit Jos 15, 35.
deinde tribu Dan affusa Jud 19, 4. Urbes hanc
inter et Saraa Danite castra metati sunt, ad ver-
Philistaeos, ubi Samson Agricia superdca fortitudinis
sua edidit specimen, Jud 13, 25. hic quoque
tus est in tumulo gibris in Manna postquam
annorum spatio Israël Judicasset. Jud 16, 31.

182

4° Selebin hinc Selebin urbs Esthaol ad Cay-
Jos 19, 42. Selebin Amonhai sibi asseruerunt,
Esthaimita et Manassai filij Josaphat, eos subjugavit
nec non tributarios sibi effecerunt, Jud 1, 35.
Rex Salomon praefectum hanc unum ex illi

dicim, qui per linguas nerijs ei et domini suae
annonam parabat. 3. Reg. 4, 9.

183 ~~183~~ Urbs Hierusalem in esp. Civitas Sclis Jos. 19, 41. Sclis
ad Agularem, et Saraa ad Caeciam. Quibusdam eade
esp. videtur ac Bethsabee, quae domum Sclis significat
et de qua Lyp. § 1. legimus, id non obscure colligi possit,
ex 3. Reg. 4, 9. ubi inter Sclis et Elon duas la-
nificas urbes collocatur. Cum enim tribus Juda et Tri-
bus Dan sint finitima, hinc fit, ut in Sclitura,
modo uni modo alteri eadem urbs tribuatur.

184 ~~184~~ Urbs Sclon, quae et Athelon aliquando Elon, et
Silon dicitur, Tribus Dan aserta Jos. 19, 42. ac Levi-
tis ex familia Caath tradita. Jud. 21, 14. Ioseph et
morrhoeos oppugnans linam supra vaselem Sclon
stare iussit. Jos. 10, 21. de ea etiam Jos. mens. 2 par.
28, 12. urbi Sclis ad Caeciam sua videtur.

185 ~~185~~ Urbs Thamma, alius etiam Thamina urbs pri-
mum tribus Juda. Jos. 15, 57. postea vero tribus Dan
aserta Jos. 19, 43. locata etiam fuit Thammara
Symbon historia celebris, Jos. 14, 1. po. quae tunc
tenebant Philistaei. Sua erat infra Saraam Modin
inter et Emmaum seu Nicopolim, versus mare, medi-
terraneum in valle praecelsis vineis ornata, in
quibus Samson, catillum Leonis, discerpit, Jud. 14, 6.
ad haec vinea aluisse videntur, Ios. 5, 2. et Je-
remias, 2, 21. urbem hanc munitur Jonathan Ma-
chabeus. 1. Mach. 9, 50.

186 ~~186~~ Urbs Modin vicus seu urbs celeberrima, in qua
Machabaeus pater Machabaeorum una cum filijs suis
confedit. 1. Mach. 2, 1. po. Judas unus ex filijs Matthe-
thiae filijs eaeque circa Modin confidit nocte
aggrederetur Antigochi regis praetorium atque 4000
viros interfecit. 2. Mach. 13, 14. po. Postmodum cum
eaeque 800 virorum manu adversus Bacchidem
et Alcimnon 20000 pedum et 10000 equitum vi-
suetor dimicans occiditur, ac in civitate Modin
a fratribus suis Jonathan et Simone sepelitur. 1. Mach.
9, 6. po. Urbs Modin haud procul a mari sita
erat, turris enim in honorem Machabaei erecta
a navis e mari spectantibus videri poterat. 1. Mach.
13, 27. po.

187 ~~187~~ Urbs Accaron seu Aeron Akron et Ekron, urbes et
supra Philistinorum. Haec in prima tribuum divisione
tribus Juda cessit. Jos. 13, 43. sunt tribus diei concessa est.
Jud. 19, 43. Haec procul a mediterraneo sua erat, Aro-
sum inter et Jarmiam. Eadem erat civitas, quam Je-
brae pacifice possidisse moxnam ex historijs patet.
Accaronite tribus Arcam Domini, quam sub Saulis
exercitu ipseque occisus Philistaei ceperant, temerariam
conferre iussit a moerbo, quos eius praesentia ipse accer-
ptas, liberarentur. 1. Reg. 5, 10. Solum Musca seu
Beelebub primum Accaronitarum Numen fuit.
4. Reg. 1, 2, 3, 6. po.

188 ~~188~~ Urbs Gath seu Gath urbs quingve ~~celebris~~ celebris
philistaeorum urbis et Septuaginta in ordine quarta,
Jos. 13, 13. 1. Reg. 6, 10. ad mare mediterraneum
Arosum inter et Accaron communiter collocatur. Quia
vero illam longe ad meridiam versus Arabiam Septem
collocant, quod 1. par. 2, 21. illius vicula, qui caprina
vivore solent in Aegyptum, ubi praesentia adme ver-
bantur descendentes Philistinias primo occurrentes
adorti occiderunt, at vero id accidere potuit, quin pro-
pterea urbs Gath in Arabia petraea collocetur.

falsis autem hunc scriptura locum interpretari videntur
qui ex eo colligunt, Ebraimitas in Aegypto adhuc versan-
tes inde egressos in urbem Geth expeditionem molituros
atque hac occasione ab illius indigenis fructibus fuisse.

6. Germani Carder commemoratum in hunc locum.
Inter nubes Damiricas à Josepho antiq. lib. 5. 2. i. recensetur
quoniam in catalogo tribuum Israel à Josepho
nunquam legitur.

Ab hac urbe ortum dixerunt gigantes Goliath albi-
dinus sex cubitorum et palmi i. reg. 17, 4. quem David
fravit 2. reg. 21, 19. et eius frater, cuius hasta lignum
quasi licinorum texturatum, quem percussit Davidus
filius Isachar. 2. reg. 21, 19. et alius Senor
bens digitos, id est, simul viginti quatuor, quem percussit
Jonathan filius Samae fratris David. 2. reg. 21, 17. Hic
fuerunt filij Leu de origine Ryscha in Geth 2. reg. 21, 17.

Quid regni sui initia in huius urbe ex pugnatione au-
catus est. 2. reg. 8, 1. et par. 18, 1. Davidi Absalom
filium suum fugienti se iunxit Ethai de Geth cum
Sexcentis Gethens valentibus pugnantibus. 2. reg. 19, 18. et
2. reg. 21, 20. recensetur bellum à Davide susceptum
versus Geth, inter bella ipsius ordine quartum. at bellum
hoc non videtur esse aliud ab illo, quo regni sui initia
auspicatum cum fuisse quidem dixerimus, atque regem
Geth Gethaemque sibi tributarios dimittere fecerit.

Septem servos suos ad Achis regem Geth profugos por-
tans Ierusalem rediens, quos contra mandatum
Lombis urbe egressus est, iussu ipsius interfecit.
3. reg. 2, 36. et
2. par. 11, 8. Geth inter urbes munitas à Roboamo
Lombis filio edificatas recensetur. ex quo colligere licet
vel urbem hanc à Salomone occupatam fuisse, vel quod
ejusque filius Roboam ius praesidij in ea habuerint, et
Lombis ipsorum tributarii fuerint. Labore regno ipsius
Geth jugum excussit, quare ab Ozia rege Juda captus
et in urbe munita. 2. par. 26, 6. postquam Hozai
rex Syria eam obtulit ac obtinuit. 4. reg. 14, 17.

Prophecia Amos et Michae Geth tanquam urbs
delictissima atque à jure regni Juda exorta habebatur.
Amos 6, 1. Mich. 1, 10, 14. quare illi recurrenda Ozia
ut dixerimus et post ipsam Gethias sub Michae quae
hanc frustra impetierunt.

Eadem est ac Gethaim, de qua 2. reg. 4, 3. et 2. par.
11, 33.

Sub Davide inter milites corporis sui custodes Leu
torianos Legio etiam Gethaorum, cui praeserat Ethai
recensetur. 2. reg. 19, 18. et 18, 2.

Cum autem vox Geth Leu Geth fortiter sonet, quae
multa huius nominis loca in Galatiana occurrunt.

189

11mo Gethethon urbs in Galatia orientali tribus
Josephae Jos. 19, 48. Eadem forte ac Gabbatha. Jos.
filius Aphiae de domo Leu tribu Issachar. Nabal
Issachar Gethethon, quae tunc Philistaeorum erat, ob-
pugnata est, atque pro eo regnavit. 3. reg. 15, 27.

190

12mo Geth Remmon Jos. 19, 48. 10 miliaribus
Troisoli Leu Tepax in via ad Eleutheropolim loca
tas. Levitis est familia Getha celsi.

191

13to Gammia Leu Gammia urbs maritima inter
Adobum et Joppem. commoda portu videtur. ejus
in lexu Hebraeo et vulgata nostra Jos. 15, 48. non

22
quibus sed tantum in Græco rubi Jamnani dicitur
Abne post Accaron in enumeratione urbium sua
recensetur. hanc urbem ofias rex Juda filius Amasia
à philistinis redemit, 2. par. 26, 6. Tribus Dan caput,
Esa Josepho antiq. lib. 5. c. 7. Joabum Jamnia 240
stadiis seu 30 miliaribus Romanis à Jerusalem ab-
fuisse legitur 2. mach. 12, 9.

§ IV.

De Tribu Benjamin.

192

Regioni Benjamin terminus describitur Jos. 18, 11. p.
Sed autem ad orientem Jordanis flumen, ad meridiem
tribus Juda, ad occidentem tribus Dan, et ad septentrionem
tribus Ephraim. In ea notari mercatur

193

imo Jericho urbs ager in novo ac in veteri testa-
mento celebrata, tribus Benjamin aserta, Jos. 18, 21.
Lectum circiter miliaribus à Jerusalem ab orientem, et
duobus à Jordanis ad occidentem distita. Eam Moyses
Deut. 34, 3. urbem palmaram appellat, quoniam exis
planities palmarum abundat.

Hanc in Chanaanitis primam urbem Josue pro-
missis exploratoribus novo egua miraculose obsidione
genere expugnavit, penitusque caecam diris devovit,
maledictionibus, utpote cum, qui in proferum illam re-
staurare cogitaret, Jos. 6, 26. et 27. Hæc maledictio
post 875 annos implata est in Hielle de Bethol. In
reigno Achab, qui eam urbem restituerunt, cum illius
fundamenta jaceret primogenitum suam Abiram ami-
sit, et cum portus imponeret. Legit illius natu mini-
mus filius extractus est 3. Reg. 16, 34.

Quis tamen ante Hielle caecam urbem quædam
in ea regione fuit, cui Jericho nomen, in vicinia Beth-
el veteris posita; nam tempore Judicum in eadem
plaga Eglon Regi Moab paravit urbs palmaram
Jos. 3, 13. que non alia à Jericho fuisse videtur. Nam
legati Davids ab Ammonitis profecta habiti somnia
in Jericho sustulerunt, donec barba eorum creperent,
2. Reg. 19, 4. p. Hæc duas ejusdem nominis urbes, sicut
aperte distinguit Josephus de bello 5, c. 4. ubi ait, mo-
do hinc tempore hinc quædam occurrere prope ve-
terem Jerichuntam à Josue olim eversum, quo circum-
jacentia arva late irrigabantur. Post reparatam
à Hielle hanc urbem urbem in ea urbem habere
nemo renuit: Elisam et filij Prophetarum in illa do-
micilium habuisse, etque Elisam illius fontis aquæ s-
pernis amaras et caldas dulces et jucundas potabiles effudit,
4. reg. 2, 18. p. Jesus prope Jericho cæcis visum reddidit,
math. 20, 34. Marc. 10, 52. et Luc. 18, 43. Ibi etiam
apud Zachæum principem publicanorum dicitur ipse
Luc. 19, 1. p. Hæc Jericho scriptura commendat
Ecli. 29, 18. aliam etiam hujus urbis, sacri præfer-
ri veteris instrumenti, scripturas frequen-
ter meministunt.

194

2o Emmaus vicus 60 stadiis seu 7 miliaribus
Romanis cum dimidia à Jerusalem distans versus
Lyontinam. Hinc sola præteractionis Christi die.
Venditibus duobus illius discipulis posse vellet iter agens
se junxit eorum, ac libenter cum illis conversis se
agnoscendum illis præbuit, nec non subito ex illorum
oculis evanuit, Luc. 24, 13. p.

195

3to Maspha, Masphata, Masphale, urbs sanctissima
Jos. 18, 26. 3. reg. 15, 22. 2. par. 10, 6. Hic phœlisa

juramento se obtinuerunt, quod filijs Benjamin uxor
res de filiabus suis daturi non essent Jud. 21, 1. olim in
Mafpha hebraei orandi gratia conuenire solent, et caetera
inducebantur, 1. reg. 7, 5, 11, 16. 1. mach. 3, 25. 1. reg. 7, 5, 11, 16. 1. mach. 3, 25. 1. reg. 7, 5, 11, 16.
in plaga occiditatis regionis non procul a Gabaon pro
blyma ad Eaurum. 1. mach. 3, 25. 1. mach. 3, 25. 1. mach. 3, 25.
est, atque locum in sublimi positum significat, unde in
remotiora prospectus est, vigileque locum solent. unde
plures hujus nominis urbes in terra sancta occurrunt.

196

2° Gabaon Metropolis Gabaonitarum, qui post eam
a Josue urbes Jericho et Hai religionis specie illam lat
Seniores Israelis in castris Gabaon adhuc moram faciebant
deceperunt a longinqua regione se venire dicentes fac
cum populo Dei iudicari Jos. 9, 3.

Urbs Gabaon colli insidebat, quod ejus nomen indicat
Gabaon enim collem significat 40 stadiis seu 5 milliariibus
Romanis ab Ierusalē verso amittentem. aliquando Gab
in scripturnis Iacob appellatur Iudaeis hactenus libetis
eodem sensu 2. reg. 8, 25. ubi dicitur David percussit ph
listaeos de Gabaon usque Gader, quod 1. par. 19, 10. reperit
his verbis: 1. par. 19, 10. 1. par. 19, 10. 1. par. 19, 10.
1. par. 19, 10. 1. par. 19, 10. 1. par. 19, 10.

Gabaonita a quinque chananeis regibus oblati opem
a Josue impetrant, qui accurrens eorum caetera exercere
ipso caput ac trucidat. Jos. 10, 1.

Tabernaculum et altare holocaustorum olim a Moysē co
flata Gabaone erant sub finem regni Davidis et initium
monis, cum templum novum constructum esset, 1. par.
21, 29, 30. Salomonque regno inito illi ad operanda sacrificia
se contulit 3. reg. 3, 4.

Gabaonita ab Hebraeis uerbis regionis habitatoribus qui
dicebant, ac in eorum ditione, praeter Gabaon caetera
metropolim, tres adhuc numerabantur urbes, scilicet Gaphara
seu Gaphara, Bereth, et Cariath-jarim, quae tribus
caetera

197

2° Gabaa, Gabai, Gaba, et Gabee, item Gabath, et
Gabaeth, nec non iuxta pronunciationem hebraicam Gab
Jos. 18, 22. 1. reg. 13, 3. 1. reg. 2, 26. 2. reg. 7, 30. urbs, hujus
ha testimonio famosa; patria duntaxat primi Israelitarum
Regis, unde Gabaa laudis dicitur 1. reg. 11, 4. Haec procul
a Rama posita erat ad occidentem Jos. 19, 13. Josue ph
de libro lib. 6, c. 2. et antiq. lib. 5, c. 2. viginti stadiis, hinc
magna vero ad 500000 milliariibus a Ierusalē
distant fuisse asserunt versus expectationem.

Civium hebraeorum notissima fuit, praesertim violata
his cupidam terra, qui ad eam veniens ibidem perniciter
conjugae, cuius caetera facinoris historia sup. describitur
Jos. 19, 20.

198

2° Rama addum quae sonat, hic eo nomine intelligit
urbs tribus Benjamin caetera Jos. 18, 25. posita Gabaa urbs
et Bethel Jos. 4, 5. et 19, 13. montes Ephraim versus
milliariibus a Ierusalē iuxta Egelium in loci, et 7
I. Hieronymum in Osae 5. ad orientem, nec a Rama
Ierusalēnam imminet; unde 1. par. 12, 1. 1. par. 12, 1.
cujus ditione erat, illam munitionibus vallavit 3. reg. 15, 1.
et 2. par. 16, 1. ne quis unquam e ditione Iuda in
transeret.

Nulum esse videtur dubium quin haec eadem sit a
Ramatha sive Ramathaim, hujus patria Samuelis
Propheta 1. Reg. 1, 1, 19. et 2. reg. 1, 1, 19. cumque
in confinio Ephraim sita esset, utriusque tribus homi
loqui incolae habebat.

Ia Rama Ieremias Propheta ex omnibus, qui a
Ierusalē et Iuda in Babylonem captivi ducebantur, 1. par.
libertate donatur per 40, 1. Rama etiam designatur
ubi Dominus Rachelam plorantem filios suos habebat

Jer 31, 15. quam prophetiam Mathaeo ad luctum Ra-
chelis pro haec puerorum in ~~Bethlem~~ Bethlem ab
Herode parata interpretatur Math 2, 18. et cum vulgata
nostra apud Jeronimum le. in excelsis habet, apud Mathaeum
ponit in Rama.

199

2mo Bethel urbs ad occidentem Hai Gen 12, 18. in confi-
nijs Iudaei Ebraim, in miliaribus Romanis à Ierusalēem
versus mehem secus viam, qua ducit Sichem collocata. tri-
bus Benjamin ad Iudaeam legitur Jos 18, 13.

Jacob viam fratris sui declinans ac in mesopotamiam
decedens prope hanc urbem post solis occasum requievit,
dormiensque angelorum visionem habuit, qua occasione urbs
haec, quae prius Luzra nuncupabatur, Bethel, id est domus
Dei ab ipso dicta fuit, Gen 28, 11. et 19. Ps 35, 6. et 48, 3.
Jos 10, 12. et 18, 10. De hac urbe alias in scriptura fre-
quens fit mentio.

In defectione decem tribuum Israel à Roboamo Rege
Iuda et Salomoni filio sub Ieroboamo filio Nabath Ibra-
himo urbs haec regni Israel facta est, utque in ea Rex
ista vitulum aureum creavit, 3 Reg 12, 10. ... 28. Tum
filijs Iuda, qui domum Davit adhererant per contemptum
eam loco Bethel id est domus Dei, Bethaven id est
domus nihil, seu iniquitatis appellarunt 2 Reg 4, 15.
et 5, 8. item 10, 5.

Verum jam ante tempora ~~Roboami~~ Ieroboami
nomen Bethaven in scriptura usurpatum legitur,
quo vel urbs vel campus seu campus hanc partem
à Bethel designatur. Josue capta Ierichum mittit, qui
urbem Hai explorant, quae ad orientem plagam
Bethel ~~et~~ Iudaeam Bethaven sive dicitur Jos 12, et
14, 12. filiorum Benjamin Ierimini per solitudinem
Bethaven trahebant. 1 Reg 13, 5. Philistaei in Machmas
vico 9 miliaribus à Ierusalēem Iudaeam versus ad orien-
tem Bethaven castra metati sunt, praelium cum Iudae
militibus, et ibi 14, 23. victi fuerunt philistaei, et pugna
pervenit usque ad Bethaven.

200

3to Hai urbs non procul à Bethel versus orientem
sita Jos 7, 2. inter Iamam urbem et Bethel Abraham
à Sichem regione locavit tabernaculum suum, et
aedificavit altare domino invocans nomen eius Gen 12, 6. 8.
Ad hanc urbem expugnandam Josue 30000 Israhel-
itimo viros miserat, quos strenue excipientes incesse-
nt fugam verperunt, Deo ita permissente, ut violatum
Abrahae anathema in hierichum prolatum ulcif-
ceretur, cum scilicet ex praeda ejusdem urbis Josue sibi
spolia eripuit Jos 4, 3. et prius tandem criminis urbs
capta, diruta, et incendio consumpta est ab Iudaeis; om-
nes incola occidit, Rex quoque cornu in parvulo
suffensus Jos 8, 19.

201

4to Betra Remmon, rupes aut urbs supra pra-
eruptum saxum posita, ad quam Benjaminis praelio
Iudaei se receperunt, Jud 20, 47. Sita erat non procul
à Gabaa et Hai 15 miliaribus à Ierusalēem ad
orientem.

202

5mo Gulgala locus celeberrimus ad occidentem
Iordanis et ad orientalem plagam urbis Iericho, ubi Is-
rahelites post trajectum Sicco pedem amicum castra me-
tati sunt Jos 4, 19. Successu temporis urbs ibidem comi-
ta est rerum gestarum memoria in scripturis sacris
celeberrima. Hic Josue iubente Domino, filios Israel
circumcidit Jos 5, 2. Manna quoque descendit ibi Jos 12. de
Gulgalis ascendit Josue, ut Gabaonibus foederatos suos
à quingentis Iugibus obsessis liberaret Jos 10, 9.

Iudicum etate dicitur Gulgalis fuisse memoratur
Jud 5, 19. Hic Iudaei à populo in Regem electus est
1 Reg 11, 15. Oseam Iudaei Iudaei immolavit ante

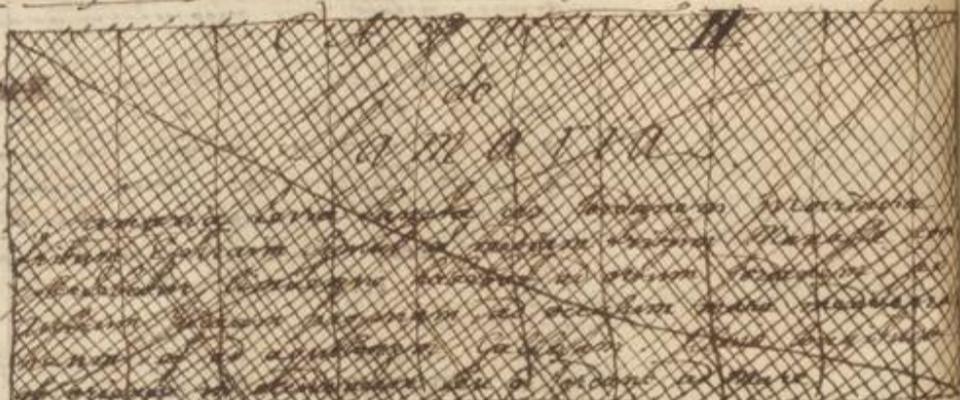
Samuelis adventum victimis Dei indignationem in se
 1. reg 13, 9 p. qui d. regestabilis sententiam in
 prolatam dicitur, quod dicitur Amalecis eorum regem
 vore permittit, quimagne spolia servat contra Domini
 praeceptum ibi 15, 2, 3, 12, 18, 23. p.

Et cladem Abalom David regiam repulens transiisse
 Jordanem venit in Galgala omni populo Isra comitante 2. reg.
 19, 40. Cum levare vellet Dominus Eliam per turbam in
 caelum, idant zise et Elieus de Galgala 4. reg 2, 1. videtur
 quod Elieus etiam in Galgala domicilium suum habuerit
 1. reg 17, 30.

Vinculum aureum populorum cultum ibi vel a Jeroboam
 rege Israelis, vel ab alio quodam eius successore excivum fuit
 de statum facere videntur. Propterea 2. reg 11, 18 et 19, 18
 et Amos 4, 4, et 55.

203

¶ Non hic praesens est urbs Nob seu Nob
 videtur eadem esse ac anathoth, de qua 1. reg 13, 18. quam
 Eusebius v. anathoth tribus miliaribus ab Hierusalem rem
 vel, quem Hieronymus in Jerem 1 et 31. Josephus
 vero ant l. 10 c. 10. 20. Padijs ab ea dybulam fuisse memora
 quod ferme ad eandem redit distantiam. in colligi videtur
 2. reg 2, 26. Author libri 2. Ep c. 11 v. 32 eas distit

¶ quere videtur, aut enim filios Benjamin occupat
 anathoth et Nob. Verum quinquem ea de re Lib. 1. lib. 1. m
 ce n. adeo vicina fuisse dicitur, ut unus idemque locu
 fuerint reputata.

204.

Anathoth 1. reg 21, 14 filii civitas confugij et filij Aaron
 tribuunt. 2. reg. 23, 27. Inter insignia fortis exercitum
 Davidis receperat Abiathar de anathoth. 2. reg 2, 26. Salomon
 Abiathar sacerdotem filium Achimelech sacerdotis in Ner
 amandavit in urbem suam anathoth in vinea coligi, anteq
 hanc eandem esse ac Nob, cum in Nob Abiathar habit
 fuerit. 1. Ep 2, 23. Inter Israelitas, qui duce Zerobabel in
 captivitate Babylonia reversi sunt in Jerusalem, viri in
 anathoth 123 ab 2. Ep 7, 27, 128. numerantur. 1. Sai 10, 13
 urbs haec pauperentia vocatur. fuit patria proxima prophe
 ta. Jer. 1. Conversus huius, qui ei mortem ministravit
 et contra eos prophetas, exitum praedixit, c. 11. v. 21. p. 1.
 Sedecia Regis profugum, in carcere detentus agrum in
 Anathoth emi 16. 32, 7. 32.

Nob seu Nob, si non eadem cum Anathoth, Salomon, et
 adeo vicina fuit, ut eam attingere videretur, atque etiam
 sacerdotis audijt, patria Achimelech sacerdotis, ad quem
 David a Saul profugus veniens ab eo gradum Goliath, qui
 ibidem asserat, et panes propinquos, quos Achimelech
 panes ante e sacris mensis habuit erat, ad comidandum
 accepit, qua de re a Dauid pumac certior factus huius
 yohum Achimelech et omnes sacerdotes Nobe 1. Sai 21,
 et 22, 9, 16, 20. urbs huius populatus est, ibi 1. Sai 21,
 cap 10, v. 32. Sennacherib regem Assyriorum in Nob
 cum exercitu venturum praedixit.

Nobe haec conjungi non debet cum alia, eisdem nomi
 nis urbe trans Jordanem, ut in amiria tribu Manasse

nec non in una plaga Septentrionali posita, quae prius
Chanath seu Canath dicta, tunc primum Robe vocari
cepit, cum eandem quidam Israelita, qui pariter Robe
vocabatur, occupavit, atque nomine suo insignivit Num.
32, 42. Sed con usque ad hanc urbem, huiusmodi est Maria-
ritus Jud 4, 11. Jair filio legitur ascribitur. i par. 2, 23.

C A P U T II

De

S A M A R I A .

205 ~~206~~
Samarina terra sancta cis Jordanam provincia Tribu
Ephraim simul et mediam Tribum Manassae complectebatur,
limitesque habebat ad orientem Jordanam, ad austrum Iudaeam
propriam, ad occidentem mare mediterraneum, et ad occi-
dentem Galileam. Illius longitudo ab oriente in occidentem
seu à Jordane ad Mare mediterraneum erat circiter 63
milliarium Hebraeorum seu Romanorum; Latitudo au-
tem à meridie ad Septentrionem seu à Iudaea ad Galileam
33. circiter.

A Regno Israel, quod decem Tribubus, quae montes
Salemora à regno Iudaeae secessionem fecerant, constabat,
disiuncta non fuit, atque primum Samarina nomen
adopta est ab urbe Samarina, ab Amri Rege Israel à
fundamentis exstructa atque solius Israelitici regni me-
tropoli facta. unde Samaritanorum nomina censeri
possunt decem Tribuum Israelitae, qui regnum hoc
vivere sine tenebant; ac consueto sacerdotum assessorum
sibi illi duntaxat Samaritanum vocabantur, qui tri-
bum Ephraim et dimidiam manassae incolunt, et quos
Salmanassar Rex Assyriae occupatis huius duabus pro-
vincijs earumque omnibus incolis ad longinquas re-
giones in captivitatem abductis, è remissis trans-
euphratae regionibus in illas deduxit. 4 Reg 17, 24.

Ili cum veteri Dei cultum ignorantes falsa sua numi-
na colere pergerent, à bonis subitè inveniuntibus
deverabantur, unde è captivitate missus ad eos Sacerdos
Dei Israel, à quo Hebraeorum religionem edocuerantur,
quam ita amplexi sunt, ut pristinam idolorum reli-
gionem retinentes cultum veri Dei cum veteri su-
perscriptione jungerent. ibid v 28 et seqq.

Quamvis is rerum status permaneret, vicentium
est: post regressum Sardan à captivitate Bala iam
abierit videtur, tunc omni Israelitas etiam latente
stipite rogantur, ut in edificatione templi se socios
adhiberent, sedati se iam à diebus Aor Haddan regis
Assyriae, qui Salmanassari successerat, veram reli-
gionem professos est. 1 Ed 4, 1, 2. Neque sane
insipiam conjectura cultum idolorum populo illis ex-
probrat, quamquam aliorum criminum per insimulatos,
veluti invidi in eos animi, atque intractatum in illos
fraudum et calumniarum, ut regna edite contra illos
ostenderent. 2 Ed 2, 10, 11. et 4, 2. item 6, 1, 2. Boh-
morum ipse sibi templum vere Deo dicatum in mon-
te Garizim exstruxerunt, qua de re disputamus
supra parte I, c. 3. n. Eundem montem et
templum indicavit Samaritana cum Christo misens
Semonem Joa 4, 30.

Samarina frumenti, vini variorumque fructuum,
nec non palmarum feracissima fuit, Samaritanis
regio, ut quod Joseph de bello fr. 12. Inter Iudaeam et
Galileam sita est. namque nisi à Iudaea discedat,
nam ante montem huius et camposque agroque co-
nferendo molles atque optima, nec non et arboribus

" Senes: pomis que tam subvebis quam manibis
 " dant, atque natura sunt prima, inordinumque Paris ha
 " beat: dulces autem per eas summa modum sunt aqua
 " bonique gremis copia, praeterea alias carum pecora tam
 " abundant, quodque maximum virtus est, atque quibus
 " ha specimen, utraque viris valere est. ad modo
 " Samaria plerumque delecta est et munda.

Huius regionis nomen non raro occurrit apud sacros
 N. T. Scriptores: transit per mediam Samariam
 id est, per regionem Samariam Luc 17, 11. " egressus
 " eum transire Samariam Jo 4, 4. " venit in civitate
 " Samariae quae dicitur Sichar ibique cum femina
 " maritima collocatus est Jo 4, 5. Post accom. S. Jo
 " ni discipuli per urbes Iudaea et Samariae dispersi sunt
 " act 1, 1.

Samaria ut iam dictum binas continet provincias
 Tribum Ephraim nempe et dimidiam Manasse, quas haec
 & expendimus.

§ I.

De Tribu Ephraim.

206

Tribus Ephraim inter tribum Benjamin et mediam
 Manasse collocata est, haec ei ad aquilonem, illa ad austrum
 est. in ea notari mergetur loca sequentia.

207. ~~208~~

In Samaria metropoli regni ejusdem nominis dicitur
 decem tribuum, ab Amri Rege Israelis condita 3 reg 16, 24
 atque ex montis Saron, quem duorum tabulorum
 argenteorum pretio a viro quodam Sinar, dicto emi, et
 cui illam vindicavit, nomina Samariam dicit. In
 in collis amari et culti vertice posita erat, 12 milliaria
 Romanis a Bethaim, totidem a Meron, et quatuor a
 Atharoth et 36 a Jerusalem versus Septentrionem.

Sunt, qui ante Amri statum iam ista quadam in
 ejusdem nominis existisse suspicentur, ut cuius ante
 tempora mentio occurrit 3 reg 13, 32. ad alij volunt hoc
 loco virum Dei per prolepsin seu anticipationem de ur
 bibus Samaria locutum fuisse.

Verum quicquid ea de haec sit, illud sane constat, Sa
 mariam nomen post Amri celeberrimum fuisse, neque ante
 quam post illam abasae rex regni in ea constituta
 qua prius Therse erat.

Eius gloria augetur qua munitionibus qua divitijs
 ges Iffigil totis membra viribus. Achab obnoxias
 et abasae obnoxias in ea edificavit 3 reg 16, 34
 praeclaram urbem huiusmodi sub Iffigil mo. et
 exhibet Amos 3, 15. et 4, 1, 2.

Fora publica seu vias Benadad Rex Syriae huius in
 pensis Samariae edificavit 3 reg 16, 34. forte ut com
 dis suorum mercatorum ibi negotiorum causa versan
 tum servarent. Benadad eius filius armis eam inva
 dit proelio victus obsequiumolvere coactus est 3 reg 18, 25
 cuiusque anno Septem reparato caesura bellum repit
 legavit, novo proelio fractus annis aliquot se confinavit
 3 reg 20, 26. His electis deinde Samariam archa et
 ne profugit ante, ut dicitur fame cives vexante mater in
 haec dicitur, quae filij sui carnibus uelenter. Tandem non
 sine Dei prodigio fugientibus hostibus a praesentissimo
 culo urbi liberata est 2 reg 19, 26. et 19, 35. Denique
 post triennale toleratam oppressionem armis Salman
 fani regis Assyriae cessit, cuiusque a victoribus non
 in urbem tantum, quam secundum Michaeam prophe
 tiam c. 1, 10. in fruem lapidum redigerunt, sed et
 dictum Osee c. 10, 14. in cives sine servitute, et in
 vitalem abducti sunt 4 reg 17, 26. deserta regio Chanaan
 alyque Babylois populo ad incedendum tradita est
 a Rege Assyriae 2 reg 17, 34 qui ut narrat Iosephus antiq.

lib. i. cap. ult. eversam urbem negligenter, sic hanc cogni-
metropolim confirmaverunt. non tamen Samariam adeo
neglexisse videntur, quia sub ipsam Israëliticum à capti-
vitate aggressum quoadam illius aedem reparata cernuntur
i. Ep. 4. 17. et 2. Ep. 4. 2. Demum Herodes magnus
Christi illam Helenam restitutam in honorem Augusti
Imperatoris Sabastiam Latine Augustam dici voluit, Ep. 4.
ant. l. 15. c. 11.

Philippus Taurinus ad hanc urbem veniens pluri-
mos ad Jesu Christi fidem traduxit, quibus S. Spiritus
illapsus confirmandis datus et bannes in illam le con-
fiterunt. Ea occasione Simon magus in ea urbe ve-
ljam à Philippo baptizatus munus conferendi spiritum
S. pecunia blata comparare sibi ab Angelis tentavit,
act. 8. 5. p.

Ea loci corpus Abdia Desphota sepultum fuisse vul-
go creditum tradit Hieronymus in Abdia; ubi de
puella Elisei et S. Joannis Baptista ibi fuisse ait
in Mich. i. 4. et in ope i. nec non Ep. ad mar. 1. 1. 1.

208. 209

Sichem urbs Samugij et levitica posita in confinio
Manasse Jos. 17. 1. et in monte Ekkim Jos. 26. 7.
prope montem Garitum id milliariis romanis seu
hebraeis à Selo ad aquilonem 20 à Jerusalem pariter
ad aquilonem, et 52 à Jericho ad Euro-aquilonem - m. 1.

Stasari per Jerusalem eam Sefar vocant, quod
briatam exprimit, forte sumta hujus nominis occa-
sione ex eo, quod Sajas Ebraimitas Siccoria, id est,
ebrios nuncupat. E. 38. 1. re corona superbia ebrii
Ebraim. Jacola eam Mabartha seu Marnotha
dicunt. Tandem Romani, postquam Judaeos pariter
oppresserunt, urbem hanc inquisitionibus intrinsecerunt,
atque Nazareth vocaverunt, quod nomea hactenus ser-
vata videtur.

Abraham praecipiente Domino relicta patria sua
venit usque ad locum Sichem ibique altare Domino
aedificavit Gen. 12. 4. 1. Jacob agrum apud eam urbem
emit Gen. 33. 19. in quo ossa Josephi, quae Hebraei de
Aegyptum secum ducebant, sepulta sunt Jos. 24. 32.

Sichem filij Jacob occiso habitatoribus exciderunt,
Gen. 33. 28. et refamulam Abimelech filij Gedaon ex
concupina oppugnavit, interfectis quo habitatoribus datur-
xit ipsa ut Seli in ea dispergeret Jos. 9. 45. Postmodum
refutura fuit, ad eam enim venit Roboam filius Salo-
monis, ut ab Israëlitis ibidem congregatis in regem
eligeretur, ubi cum ipsorum postulatis annuere re-
cusat, duraque ipse respondisset, tum eo adriato Jero-
boam filius Nabath Ebraeam Seli regem constitu-
erunt, qui Sichem pendens refamavit ac aedificijs auxit,
Tandemque suam perit. 3. Reg. 12. 1. p. Est eversam à
Salmanasare rege Assyria Samariam Sichem regio-
ni Samaria metropolis facta est, idemque privilegium
etate Alexandri Magni huic urbi mansisse auctor est
Josephus ant. l. 11. c. 11.

Juxta hanc urbem fons seu puteus Jacob exibat,
cuius JESUS Christus effudens cum muliere Samaritana
sermonem habuit Jos. 4. 5.

209 210

Ubi Mello juxta vulgaram nostram Jos. 9. 6. urbs
prope Sichem, cujus incolae una cum Seliimitis Abi-
melech Gedaonis ex concubina filium regem salutarunt.
verum leatros Hebraeos pro drai Mello legit Domum
Mello, unde videntur a Seli Mello potest esse viri Si-
chimita, seu vici urbis Sichem. et sane nulla Asia
in terra Israëlitica urbs hujus nominis occurrit, cujus
serpente S. vulgaram nostram lae est excipias, m. 1. 1.

210

4to Scariota vicus ad orientem Sichem. de illo scripsit quidem non meminit, memoravit autem Eusebius, et Hieronymus in Jo. 28, 1. in eo natus creditur Judas proinde alij vero Carioth in tribu Juda urbem, cuius nomen Jo. 15, 29. si patriam fuisse volant; alij demum eum ex Scariota fuisse putant, atque Scariotam nomen pati, cum Scariotes dici deberet.

211

3to Baalhafor urbs Sila in plaga meridionali tribus Ephraim in confinijs Benjamin versus Jordanem, ex ea condita videtur graves Abalom filij David, ibique Ammon alter filij David secundi ab Abigdo iussu est in vinculum supri Thamar toro sua ilati 2 reg 13, 23. .... 29.

212

5to Ephraim seu Ephrem Baalhafor ad occidentalem in confinijs Benjamin. ad hanc urbem Christus paulo ante passionem suam se recepisse creditur. Jo. 11, 54.

213. 214

6mo Sila urbs celebrata Jo. 18 et 19 ilom 21. militum bus 12 iuxta Eufalium et 10 tantum iuxta J. Hieronymus a Sichem supra montem seu collem posita, inter Bethel ad aquilonem et Sichem ad meridiam vi via ab illa urbe ad ipsum ducente Lebona * ad Euronotum seu meridiam, prope notatur fuo 21, 19 quidam ajunt eam etiam Rama in loco ad collocata esse 1. Rama enim iditum quid Legit cat. vocatam fuisse.

* Lebona ad Leoben Prionem seu caurum Sila Sila urbs et Sichem ad meridiam.

Hic caeco a Jo. 19 populo de secunda terra promissio nis divisione actum est Jo. 18, 1. 1. 1. 1. in diem fuit alta et tabernaculum prope Lebona a populo in Chanaan ita et ibid 1. 10 et 19, 1. 1. 1. 1. hinc ipse manet donec paulo ante mortem Stati summi Sacerdotis et Philisteis capta fuisset 1. reg 4, 11. .... 18. quidem annus clarus capit ibid 13, 19. est Ahas propheta idem habuit 3. reg 14, 4.

Jeremias templum domini ad eandem quam Sila, de cautionem et de de stationem indigendum est Cap 7, 12, 14. .... 26, 6, 9. quando autem haec urbs Sila devastata fuerit in libri Scriptura exprimit; nisi forte id hic factum fuisset videlicet cum Salmanassar Rex Assyriorum solatus est quendam pervagatus est, ac devastavit 4. reg 17, 5. certe et Hieronymus caute nihil de re urbis hujus gloria reliqua fuit, nisi ruera altaris holocaustorum eo tempore erectus quo tabernaculum ibidem erat; Hieronymus in Isa. 17, 1. et in Isa. 17, 1.

214

7to Bethoron. Scriptura duarum hujus nominis ur- rum meminit, quarum unam Bethoron, superiorem et al- teram inferiorem nunciat Jo. 16, 3, 5. ut raque a tribu Ephraim edificata dicuntur 1. par 1, 29. ambae etiam etiam nos tribus Ephraim constituta videntur superior ad agrim nem in confinijs dimidia tribus Manasse inferior vero ad meridiam in confinijs tribus Benjamin Jo. 16, 3, 5. Haec ad orientem Gazer seu Gazara condita 32 militaribus circiter a Jerusalem est Jo. 16, 3, 5. et ant. 9, 1. 20 c. 4. Tribus Ephraim capit Jo. 16, 5. inde facta est refugij et curtis tridita Jo. 16, 3, 5. et 1. par 6, 68.

Bethoron superior communiter ad aquilonem in plaga collocatur in confinijs Benjamin ut dictum est diei ipsum ab inferiori distat da est sed paulo obscurius meminit Jo. 16, 5. At ibi factus est ingus, ferminuz filiorum et Ephraim ... contra orientem Ataroth addar * usque

* Ataroth addar urbs erat tribus Ephraim Sila in con- finijs Benjamin inter fa- nos et Jericho, Jo. 16, 5. ta- nos vero urbs erat ejusdem tribus ad finos dimidia tribus Manasse posita, Jo. 16, 5. Euse- bius illam tauno vocat, et id militaribus a Sichem removet.

Bethoron superiorem. Seron princeps exercitus super- prope Bethoron superiorem funditus a Juda Machabe 1. mach 3, 116. .... 23, 29. Micanor ad eandem urbem cap- applicat, Judas vero prope Acartem seu Adazer urbem 32 militaribus Romanis a Bethoron ad aquilonem positus, inter- que qualis Micanorem vincit et interficit 1. mach 7, 30 AC. quidem que persequitur usque Gazara unius diei itinere est 1. mach 7, 30. Bachides munus Bethoron inferiorem 1. mach 9, 30.

Etale Eusebii et Hieronymi a se ipsa urbes ad viciniam con-
 ditionem in iudaea iam fuerant. Si enim ~~hic~~ ille scribit
 in Chronologico scilicet duo esse vicus 12 miliaribus ab alia
 non ierusalim versus Nicopolim seu Emmaum, quorum unus
 a seipso dicitur Bethoron superior, quam edificavit Salomon
 et aliter Bethoron inferior latius dicto in possessionem. Josephus
 de bello l. c. 11. et ant. l. 20 c. 4. centum miliaribus a ierusalim
 Bethoron locat, et Hieronymus in Epistola ad Paulum affert,
 et Paulum a Sichem seu Neapoli ieroblymam pergentem
 per utramque Bethoron transisse, urbes esse a Galopone
 conditas, sed varia postmodum bellicorum temporale delecta.
 et in Sophon. i. ait: Rama et Bethoron et reliquae urbes
 nobiles a Salomone constructae parvi viculi demonstrantur.

At Eusebius nimis sibi invicem vicinas has duas ponit
 urbes, ut qui utramque 12 duntaxat a ierusalim miliaribus
 distare a seipso cum certum sit, unum ex Jos. 10, 3, 5. tum
 ex I. mach. 7, 45. eas longius a se invicem remotas esse,
 nec non Bethoron superiorem ab inferiori diu itinere quam
 ad modum Gadara s. ut quae sub eadem cum ipsa linea
 paulo versus orientem sit constituta, distabat esse. quod ergo
 hic Eusebius de ambarum viciniam seu viciniam a ierusalim
 distantia loquitur, intelligi duntaxat debet de Bethoron
 inferiori.

Quod demum dicatur Salomon has duas urbes edificasse,
 cum coniectum sit, eas iam diu ante huius regis aedificatum
 fuisse, id ipse accipiendum, ut nempe earum fundationes atque
 fundamenta intraverit, qui loquendi modum in sacris li-
 bris admodum frequens est.

1no Thamnath - Saraa urbs, quam filii Israel Josue,
 postquam singulis tribubus terram promissionis sortibus di-
 visisset, dederunt in possessionem Jos. 19, 50. hinc mor-
 tuus est ac sepultus Jos. 24, 30. et Jud. 2, 9. ubi urbs haec
 Thamnath - Saraa nuncupatur. Ita erat in plaga septen-
 trionali montis Gaas Gazet inter et Bethoron infimo-
 rem in confinijs tribus Benjamin.

2no Gazet seu Gazara item Gadara s. urbs sub
 Chanandis regia, cuius regem Josue una cum populo
 Josue percutit ad interfectionem Jos. 10, 33. et 12, 12.
 Urbs huiusmodi facta est ad certis assignata Jos. 11, 21. nec tamen
 Chanandis, erepta fuit, sed Josue eam retinuerunt fueruntque
 Ephraimitarum tributarij Jos. 16, 10. et Jud. 1, 29. Pharae
 postmodum illam occupavit et micendit, deinde filia sua,
 quam Salomoni uxorem tradidit, dedit in uxorem, eamque
 Salomon restauravit, 3 reg. 9, 10, 11. Diu itinera, ut hi-
 pra dictum, a Bethoron superiori distabat posita in con-
 finijs Benjamin quatuor miliaribus Romanis ab Emmao
 seu Nicopoli ad septentrionem versus ierusalim et oppone-
 i par. 4, 12. Gazara nuncupatur, et 2 reg. 25, 25. Gazet,
 tandem i mach. 4, 18. Gazeron.

3no Lyda seu Lyda vel Diopsolis hebraice Lud Lue
 Lud, 12 vel 13 miliaribus Romanis a ierusalim ad Euro-
 notum. ad tribum Ephraim pertinebat, at post captivi-
 tatem babilonicam a Benjaminis frequentata e creditur
 ex 2 Esd. 11, 34. ubi ipsi in Lud fuisse dicitur. una est
 ex septem a samaria devulsa atque iudaeis tradita
 i mach. 11, 34. Hic s. Petrus curam paralyticum
 sanitati restituit Act. 9, 33, 34.

4no Ramatha urbs sive Lydam inter et ioppem,
 4 miliaribus a ioppe et 3 a Lyda, quae ipsa ad
 latum est versus melem, in plaga meridionali tribus Epha-
 im et in confinijs tribus Dan, hinc inter ierusalim et
 ioppem 30 miliaribus Romanis a ierusalim. Postmo-
 dum et iam abate Christi, Arimathia seu iuxta vul-
 garum nostram Arimathia fuit nuncupata, nomen
 a Ramatha, quod celsitudinem significat, derivatum.
 patria fuit septem annis postmodum est decurionis, nec non
 Christi discipuli occulti, qui laudatur ab Evangelistis

ex 3 reg 9, 17. et par 8, 5.

219

210

217

218

Math 23, 57. p Mar 15, 48. p Luc 22, 50. p Joas 19, 39. p
Luc 23, 51. civitas Judaea vocatur, non quod in Judaea proprie
tribum habuerit, sed quia etate Christi, et post reditum liban-
um e captivitate tribus haud amplius distincta fuerint, ut
ista i. mach 11, 39. ubi Ramatha vocatur, e ditione Samariae
sive tribus Ephraim avulsa Judaea adjecta dicitur. alias etiam
Rama vocatur.

219

130 Joppe urbs maritima in valenti agro Japhethum
et Caphtorem palatina, seu turrim praetoris, et Ramatha,
qua 6 val? miliaribus distat est, interjacet, portum habet
capulis in eo prominensibus satis infestum. Jos 19, 46. levit
tribus Dan Joppe vocare soletur. In Joppem appella-
bantur sales hiram regis Tyri, qua Salomoni ligna in mor-
le libano caesa pro templi Hierosolymitani constructione adve-
hebant, 2 par 2, 16. Hebraei e captivitate reversi suam
donos et hircos mercede conducebant, qui ligna ad novum
pli adificium de libano Joppem adveherent. 1. Ep 3, 7. Jop-
pe inviden perire a Deo Jussu imperium Gabaethans in Jop-
pe nam confendit Thabum Cilicia fugiturus Jos 1, 13. p
saghas Machabeus Joppem oppugnat i. mach 10, 75. p et
etiam frequens est hujus urbis in libris Machabeorum me-
moriam, ut i. mach 11, 18. Jos 12, 32. p et alibi. S. Catrum
Tabitham mortuam resurrexit, et multis diebus commemorat
est, act 9, 36. p Joppe Capream a Cornelio gentili cohorti
Galiciae contumione accersitur, act 10, 13.

Joppe maritima vetustissima mundi urbes creditur et
a Caphtor Nae filio fundata. Jafa seu Japha et Jafa
a media etate et novissimis scriptoribus nuncupatur.

220

140 Saron seu Saronia urbs aliquibus videtur ad septen-
trionem Joppe et non procul a mari ad orientem collocata
Joppe regem Saron praetio victum et captum interfecit
Jos 12, 18. i. par 27, 28. p. Saron, qua pascebantur in
Saron, praesertim fuit Saroni Saronites. act 9, 35. Saron
na habitatores convertuntur ad Dominum. Jafa Samariae
in ipsi nomen regionis, non urbis exprimitur, vide, 1. qna
de Saron differtimus parte I. c. 2. §. 4. n. 112.

221

150 Japha urbs non procul a Samaria. occiso a Sath-
filio Jafes Zachariae Rege Israelis vacuum regnum Ma-
nahem dux copiarum eisdem Regis occupavit: cumque
huius urbis cives ipsi oppugnaverant, turba expugnata
santa crudelitate in eos saevit, nec satis ipsi disfecto
matrem utro pepererit 4 reg 15, 10. p

§ II.

222

De Dimidia Tribu Manasse.
Dimidia tribus Manasse posita est inter tribus Ephraim et
Issachar; haec ei septentrionalis est, illa meridionalis, ad ma-
rem Jordanem attingit, et ad occidentem a mari mediterraneo
attingit. hos limites ei tribus Josephus ante l. c. i. et Sal-
dus l. c. 2. p 156. et Jos 17, 40. alios ejus fuisse terminos
contendit, illamque ad orientem habuisse tribum Issachar
duxerat, et ad boream tribum Aser, adeoque ad Jordanem
usque non perhibere. verum potuerunt postmodum horum
tribum limites ista mutari, ut tribus Manasse ij fuerit de
le Josephi, quos ille ipsi adscribit, et Saron ipse assignatos
Joppe huius tribus terminos, quos Relandus ea adscribit
quem Josue eodem cap 17. v. 7, 8, 11. ex tribu Aser ipse vasa
urbes adscribit, inter quas Dor qua maxima Borealis
est, et ex tribu Ephraim Jensei ley Seram Japhica, qua
versus meridiem Jordanem attingit, et ex tribu Issachar
Bethshan, qua pariter versus boream huius fluvio iungit
Indiquis ea de re sit nos hic consultum et commodum
ximus tribus Manasse terminos ad montem Josephi tribus
quos procul ultra istius etate habuit. In ea regione sequen-
tia loca a nobis notantur

223 jmo Thebes urbs Ephraim, deinde dimidia tribui Ma-
nasse adjecta, 13 millibus passuum a Sichem Bethsan seu
Sycopolim versus, Abimelech Gedeonis ex concubina filius
eas obsidavit, jacto in eum a muliere mole fragmine occi-
ditur Jud 9, 50. Abimelech filij probacul seu Gedeonis at
urbis Thebes fil mentio 2 reg 21, 21. conjectura est esse
Tabath urbe illa, de qua Jud 7, 22. ubi narratur,
quod cum madianita in valle Ezeriel seu campo magno
contra Gedeonem castra locassent, uoxis in la artius effusa
fuga ad Bethelam, et propinquam Abelmehula in Tab-
bath profugerint.

224 2do Thebes urbs primam Ephraimica deinde tribus
Manasse facta. De Thebes huc occidisse perhibetur Jos 12, 29.
Thebes fuit una Regum Israelis de decem tribubus a
regno probocam filij Nabath usque Amri 3 reg 14, 17. 15, 21, 33.
16, 6, 9, 15. 17, 23. Sita erat 12 millibus passuum a Sa-
maria versus orientem.

225 3to Taphua urbs pariter Ephraim sed et tribus Manasse
attributa Jos 17, 2. Sita fuit ad fontem seu torrentem ejsdem
nominis illiusque regio terra Taphua dicitur ibi 2 Reg. 19
in utriusque tribus finibus non procul a Jordana, in quem
torrentis ille influat.

226 4to Ephra urbs in confinijs Ephraim, quam aliqui
eidem ascribunt, Theban inter et Taphuam, patria Ge-
deonis ubi ipse ex vitauribus aureis, quibus ~~et~~ Thelili-
ta madianitas spoliaverant libi Ezech. confecit, quod ejus
domni factum est in ruinam Jud 6, 11. 8, 24. 27. et 9, 5.

227. 226 5to Abelmehula urbs sita non procul a Bethsan 3 reg
4, 12. a qua 10 millibus passuum com Eusebijs remansit
versus meridiem. Madianita Gedeonem fugientes ad finem
urbis erapidinem se receperunt Jud 7, 26. fuit patria
Elisei 3 reg 19, 16.

228 6to Aennon locus octo passuum millibus a Bethsan
versus meridiem juxta bellm et Jordanem, ubi Joannes
Baptistabat Joan 3, 23.

229 jmo Bethsan urbs primam tribus Sactar, sed dimi-
dia tribui Manasse adjecta Jos 17, 11, 18. Jud 1, 27. Sita
erat in plaga septentrionali ad Jordanem et in finibus
campi magni laocentis fadijs seu 65 miliaribus roma-
nis a Jerusalem ad Euro-aquilonem 2 Mach 12, 120. Jse-
phus de vita sua 120 fadijs seu 15 miliaribus cum di-
midio a Tiberiade ad austrum eam locat. post pugna
Galboe Philistaei cadaveri Saulis postea illud e manibus
Bethsan suspenderunt, at habebat fatesq. galeas usq. transf-
Jordanem noctu venientes illud Bethsan honorifice coi-
diderunt in nemore prope fates una cum cadaveribus fi-
liorum suorum. 1 reg 31, 10. qua postea David inde hu-
lit atque sepeliri curavit in terra Benjamin in sepul-
cro patris Saul Cis, 2 reg 21, 13, 14.

Urbs haec postmodum Sycopolis dicta est, quod nomen
jam etiam Machabeorum invaluerat, nam 2 Mach 12, 29.
civitas Syccharum, et ibid 130 cives illius Sycopolis nun-
cupantur, illudque a Sycis, qui imperantibus Ptolema filio
Anor Rege Ptolema galassinarum miserere, derivatum quidem
avulsum.

Bethsan seu Sycopolis potissima fuit inter decem urbes,
a quibus regio illarum decapolis vocata fuit, cujus quid
Math 4, 45. et apud Marcum 5, 20 et 7, 24. fit mentio,
quo urbes praeter Bethsan et Trans Jordanem circa Hippum
Betham, et Gadaram Joseph. Hieronymo collocata fuerunt.
Hippi et Betha non meminit Hieronymus; Hippus tamen
celebratur a Josepho velut Hyperos modica regionis me-
tropolis (S. C. P. de bello ultra lacum Genesareth 30 fa-
dijs a Tiberiade et 60 a Gadara eam reponit lib de
vita sua. Betham vero Strabus ex juvenis agrorum
fuerit laudat (S. C. P. Eusebius in Opus. V. Aristoteli 6 millio-
ribus a fates inter ipsam et Gerasem collocat.

230

1no Beth-Zecha urbs decem circiter miliaribus à Bethlan ad occidentem. Eam invadens Baachides plerosque incolas in puteum projecit i mach 7, 19. fors eadem est ad Bethach de qua Jud 1, 4, 5. et i reg 11, 8.

231 229

2no Bethaim urbs 12 miliaribus à Samaria ad occidentem. hic Joseph à fratribus venditus est finaalibus mercatoribus ex Galaditide venientibus gen 37, 29. p. Holofernes castra in Bethaim usque Chelmon urbem prope Bethelam posuit in tribu Ephraim habuit Jud 7, 3. Urbs haec etiam vocatur Bethaim, ubi Elieus fuit, quando Regis Syria infirmitas in qua graevi delavit 4 reg 6, 18... 13.

232 290

3no Merom à regione Bethaim ad meridiem ac etiam in miliaribus versus Bethaurum à Samaria prope torrentem seu aquas merom, ubi Ioseph exercitum habuit et federatorum Regum delavit i reg 11, 5, 6, 7. hinc urbs. Jud 5, 18. Merome vocatur, ubi duo tribus Zabulon et Neptali belli aleam habuerunt.

233 291

4no Dor urbs maritima cum portu hinc incommensurabilem parvam Balastina inter et montem Carmelum posita, est 5 leu, et quidam volunt, 9 miliaribus à Borsam à se distans. haec apud antiquos scriptores inter Phoenicia in his recensetur. Regnum habuit regem, caputque fuit Regni, quod ab illa inomen habuit, i reg 11, 2. Nam Ioseph et Manasse Regem illius interfecit, ac dimidia tribus Manasse tradidit i reg 12, 23 et 17, 11. quae Chananeos veteres illius vicinas locum habitare permisit, etque postea hinc tribus rios fecit. Jud 1, 27, 28. in hac urbe Antiochus Demetrius filius Triphonem Syria tyrannum occidit i mach 15, 11.

234 292

5no Caesarea Balastina antea Turris Stratonis dicta. Hanc urbem Herodes Magnus in honorem Augusti aedificavit ac loco, in quo olim turris Stratonis eminebat * hinc erat ad orientalem maris mediterranei litus; 600 stadiis à Jerusalem ad occidentem remotam, i mach 15, 11. Caesarea de bell. iuda. ant 13 c 19. cum portu hinc communi huius urbis frequentis est in novis testamento mentio. Hinc res Agrippae populi laudibus sumens rex Ioseph gloriam referens à Deo percipitur est act 12, 23. Cornelius centurio istiusmodi huiusmodi inhiatus est à Caesarea act 10, 1. Caesarea domicilium habebat Philippus diaconus quatuor virginum pater act 21, 8, 9. Hinc Agabus propheta Saulo Apollolo carcerem et vincula Hierosolymis inhiere praedixit Act 11, 19. Tandem iam Apollolos in hac urbe tandem custoditus fuit donec Romanis abduceretur act 23, 35 et 24. item 25. Haec urbs longius intelligitur, quibus in scriptura nomen Caesarea hinc addito legitur.

* Strato Graecus quidam fuisse creditur, qui constructa à se hinc fuerit de suo nomine appellaverit. prof. xavilla 103 in corpore fuit confectus.

235 293

6no Tanach urbs 4 miliaribus à monte Carmelo versus orientem, nec procul à Merom et Bethaim ad occidentem posita; facta ab civibus refugii ac civitatis concessa i reg 21, 25. Eadem est ac Thanae, cuius Rex à Ioseph interfectus dicitur i reg 12, 21. Jud 5, 18, 19. Reges Chananaan in Tanach pugnas, magedo pugnasse memorantur. i reg 6, 70. dicitur vocatum, utque hinc ex familia Caath tradita dicitur.

236 294

7no Magedo urbs Tanach inter et Bethoron hinc rem sita procul ad meridiem nec procul ab ea; nec multum à Merome abhisse conjicitur ex Jud 5, 18, 19. ubi duo tribus Zabulon et Neptali animas suas obtulerunt in regione Merome, et Reges Chananaan pugnasse in hinc iuxta aquas Magedo dicitur in cartis triumphali gratiarum actionis daboza et Barac post victoriam caesura ad radices montis Thabor reportatam, qua occidit Jud 4, 60. Illius Regem interfecisse dicitur Ioseph et Manasse tribus Manasse aseruit i reg 12, 21 et 17, 11. Manasse Chananeos locum hinc Magedo habitare permittit Jud 1, 27. qui deinde tributarios fecerunt ibi.

à l'atmone noviter edificata seu restaurata prohibetur.
 3 reg 9, 15. Urbs haec etiam eade exercitus, Syria regio, per
 de quoque l'atmone vulnere à Nethao rege Egypti inflicto
 abstrahit 4 reg 23, 29, 30 et 2 par 28, 22 ubi etiam in
 campo Magdoo dimicasse dicitur. Cum enim Nethao Rex
 Egypti Assyrijs bellum illaturus et Charcamis urbem
 ad Euphratem positam occupaturus mari cum exercitu,
 ut dicitur est Trajeto, Samaria & l'itus attingeret per
 eandem aliasque terra fraeilica regiones per inhy-
 futus, ei occurrit Iosias in campo Magdoo in iudicibus,
 ne ultra progredatur, tam huius verisimile est, ne regio
 ab ipsis exercitu quidquam detrimenti pateretur. Num
 ne Lemel doto fraxitru, eundem exercitum sub eodem
 regionis damno excipere cogatur donec, tum denique,
 quia metuebat, ne aegyptij se victores in Syria essent,
 feraciores effecti graves l'iti, magisque miltandi ferent.
 Haec magna occasio est dicitur, quae sine funesta fuit.

1876 Machmethata urbs l'ita, in confinio Ephraim et
 Manasse à regione et in confinio Sichem l'os 16, 6 et 17, 7.
 ubi Tribu Manasse adscribitur.

C A P U T III

De Galilea.

Galilea ampla terra sancta provincia plagam iustis
 septentrionaliter possidendum occupans à pluvie l'elicit
 fraeil live campo magno, l'itales habebat ad meridiam
 Samariam, ad orientem Jordanem et lacum Genesareth
 seu mare Tiberiadis, ad septentrionem montes Libani, li-
 donem usque praesens fuisse scribit Iosias ant 18, et
 ad occidentem mare mediterraneum.

Dividetur in Superiorem et Inferiorem; has duas
 Tribus Machar et Zabulon complectatur, illa vero Tribus
 aser et Naphtali circumscripta erat, atque etiam Galilea
 gentium mixta fuit, live quod, sicut iam l'itibus anno
 lauribus, inter Hebraeos quamplurimi in ea numerarentur
 Ethnici, live Chonices, Syros, et Arabes idololatrias festi-
 mos haberet. Hanc D. Calmet ultra Jordanem et mare
 Tiberiadis ad orientem Trachoniticam, Libanum et Pa-
 thianam versus excurrere vult huius praecipue argumentis:

Quod Iudas Gaulonides in actis Apostolorum 15, 31 et a-
 pud Iosias ant 12 c 3. Galileus dicitur, Gaulonitis regio
 autem trans Jordanem l'ita est, quod Bethsaida urbs Ga-
 lileae fuit, ut è qua oriendi Iosias Galilei dicitur fuit,
 eam autem Iosias trans Jordanem collocat de bello 12, 13.
 Quod Iosias in Ios 9, 1. conceptis verbis Galileam in trans-
 jordanica l'itam aserat. Quod l'osias in Ios 33, 9

pro Balan, quod habet vulgata hebraea, quae regio trans-
 jordanica est, veritas Galileae, quae in re nomen patris
 pro toto usurpasse illos S. Hieronymus animadvertit in
 comant l'itibus. Unde habetur, illius etiam opinione Gali-
 laeam ad Balanitiam excurrere. Huius ad Iosias, quod

Galileam gentium trans Jordanem collocat.
 Verum respondet Blondus l'ic 31, p 181. Huius Iudas
 nomen, l'osias dicitur, posse ab urbe pedali l'itibus, à loco
 educationis, et habitationis. Tunc patriam fuisse Gamala
 Gaulaniticam urbem, ad eam in Galilea domicilium ha-
 buisse. Iosias Iosias, qui l'itibus Galileam et Gaula-
 nitiam distinguit ant 12, c 3. illum Galileam appellare,
 eum prius l'itibus l'itibus 18, 1. Gaulanitem dicitur. Bethsai-
 dam vero Iosias non eandem esse cum illa, quam l'osias

fores sacris commemorant, hanc enim eis Jordanem, Iosias
 fuisse, quod Iosias ostenditur h. cetera D. Calmeti argu-
 menta praestitit. Nos ubi nobis de urbe Bethsaida l'itibus
 erit, l'itibus illius exquiramus.

238 238

237

Marginal notes on the left side of the page, including references to other parts of the text and commentary.

erant, num haret dare
 tributum caesari ~~caesari~~ Math
 22, 17 ut videtur, ut advertebat
 Hieronymus, occasionem
 comparandi cum aedificandi;
 digne id praebere, coram
 illato a praesentibus: hunc
 inuenimus subvertentem
 "exilem nostram, et pro-
 hibentem tributa dare cae-
 sari Luc 23, 2. et sunt
 qui dicant, hunc summe le-
 ditissimum auctorem fuisse,
 qui factionem fecit, non
 vero Lecharium qui haec
 in commentariis fuerit.

Galilaea nomen habere videtur ab hebraeo Galilath, quod
 miter, seu confinia significat, atque hinc regionem fieri
 indigunt, quod confinia illa sancta attingeret. Ex eo graeci et
 latini Galileam esse.

Primum in sacra scriptura Galilaea nomen occurrit Jos 19,
 20, 21. et postea i reg 9, 2, 2 reg 15, 9. 1 par 6, 75. Jos 19, 20
 Galileam gentium memorat, atque hic primum gentium co-
 mina vocatur, ex quo conijci potest, quod nomen ei sum pri-
 mum fuerit inditum, postquam namque Reges Assyriae Galilaeam
 destructo regio, in partibusque in orientem Libani, et in partem
 syriacum et assyriorum colonias in illud deduxerunt, aut post
 ipsa Assyriae gentes eam hoc nomine nuncupavit. Tota
 Galilaea superioris, alibi etiam non in veteri
 quam in novo Testamento Galilaea regio memoratur, at
 in novo frequentius adhuc quam in veteri.

Galilaei in gentio esse bellicosos, audaces, et imperiosos, qui
 feris nationibus bellum semper manu referunt, ait Josephus
 lib 3, de bello 22. Pedites in super Galileam et soli natura
 ut qua tota fructuum ferax sit, et agraria cultura uberi-
 mam est, virosque alere blentes et laboriosos, vides in ea et
 vicos frequentissimos occurrere viculisque, adeo ut om-
 nium omnino vicus 15000 vicinas exhiberet.

Galilaei nomen Jos 19, 20. Naphthali Galilaeae urbe ubi
 pueri anno egerit, videtur fuisse confectus. Josephus vero
 Galilaeam dicit, eodem et Galilaeam appellat, sunt igitur
 et in caeteris scripturis et fides omnes derivatum est ut
 colligitur ex Jos 19, 20. Galilaei quidem nunquam spectari
 religionis veri sunt habiti; neque ex illis populum pri-
 mum unquam Israei arbitrabantur Jos 4, 9, 52. Ita
 Jos 19, 20. a caeterorum regionum diversa utebantur, quo videtur
 Betrus Galilaeus agrivus est Math 20, 73. haec generatio
 de Galilaeis et ipsa Galilaea, vero singulari ius provinciae
 sed Tribus expendimus

§ I

De Tribu Issachar.

Tribus seu regio Issachar, de qua Jos 19, 18 una ex septem
 tribus terra Israel provinciae secus campum magnum
 seu vallam Israel in Galilaea inferiori sua limites habuit
 ad meridiem dimidiam tribum Manasse, ad orientem Jordanem
 et lacus Genesareth partem, ad septentrionem tribum Zabulon
 et ad occidentem mare mediterraneum, ubi montem Carme-
 lum attulit.

Relandus hic 28, p 158. contendit hujus Tribus regionem
 non ad ipsum mare sed usque ad partem tribum Manasse se-
 realem et maritimam duxerat, pertigisse, nam alia
 inquit, Afer non contigit Manasse ab Aferis, quod legitur
 Jos 17, 10. Verum quod jam supra § 12. n. videtur
 Manasse nobis seruo esse, ambigimus successu temporis
 vis jam ipsa supra supra hominum tribuum limites mutatos
 fuisse, unde facile evenire potuit, ut regio Issachar eo pro-
 ceperit, ut ad occidentem mare mediterraneum etiam
 attigerit. haecque opinio a plerisque Geographis communiter
 accepta est, quae et nos hic laquei commotum arbitrari
 Ita ea notatur

Jos 19, 20. Tribus Israel seu Israel urbi primum Tribus Isra-
 a terra Jos 19, 20. Secunda Tribus Issachar Jos 19, 18. celebris
 regio haec non ut ait Hieronymus tam in opus, in
 vicia metropolitae, prope quam sunt campi latissimi et
 vnumia insularis, quae plerumque ad valem per millia
 vnuma conditur. Namque ista erat in campo vnuma
 in campo Ephraim, atque ut dicitur Jos 17, 10. mediam
 eam possidebat, in confinis Tribus Manasse non procul a
 Thabim, et ad radices montis Galilee usque occidentem, in
 scaturit, cujus aqua prope Bethan, in Jordanem labitur.

Ad hanc urbem castra sua metati fuerant Madianita
 Amalecita, cum eos Gerson seu Perobal Jos 19, 20. et
 in hujus etiam urbis confectus, et prope fontem illius

239. 237.

x

240. 238.

raclita castra habebant, quando philistini eos fugaverunt & occisio Saul et eius filijs. 1. Reg. 29. ii. et 31. i. p. Hic locum Bethab-
 Baer Israel, Galathim habuit, iuxta quod erat vinea Bethab-
 Baer Israel, quam cum nec permutatione nec pecunia ab Ioseph
 obtinere possit, Bethabel eius uxor curavit, ut magna hostilitate
 sanguinem Bethabamur lapidaretur, tum Achab vineam hanc
 occupavit 3. Reg. 21. i. p. Nam Achab praelians adversus Syrios
 prope Ramoth-Galathim lethala vulnura accipit et moritur,
 3. Reg. 22. 34, 37. Ochozias eius filius regem sua gram,
 qui in obsidione Ramoth-Galathim, qua ibique iterato con-
 tra Syros bello, urbem hanc circumerat, accepto vulnere in
 Bethabael deportari se fecerat, ut curaretur, vivens a Jehu
 misericorditer, reliqua urbem egredis occurrens ab eo in agro
 Bethabael Bethabael occiditur 2. Reg. 9. 25. Deinde Jehu turbe
 ingressus Bethabel Ochozias matrem per sexstram in glaciem
 precipitari iussit, a persequere sanguine lepro pariete equo-
 rum unguibus concussa est, caroque huius cadaver esse
 raverunt. Idem 2. Reg. 9. 35. Cives Syriarum iussu Jehu septuaginta
 filios Achab interficiunt, et eorum capita ad eum in Beth-
 abael mittunt, 4. Reg. 10. 33. Regio, qua huius urbi adiacet
 Ioseph nomine vadit Bethabael, idem campus Bethabael vocatur.

241 237

2do Lunam seu Lunam, idem lunam verbo Tribu Issachar
 ad Ioseph 1. Reg. 19. 18. Iuxta in campo magno 5. miliaribus a
 monte Thabor seu Galathim sive Galath-Thabor urbe ad
 pedem huius montis collocata, de qua 1. Reg. 19. 12. 18. versus
 austrum, nec procul a monte Galathim ad occidentem. Ioseph
 Ioseph cum Saul praeliatur ad hanc urbem castra habue-
 runt, dum Saul ad montem Galathim castrametum 1. Reg. 28. 9.
 Ioseph quod alibi memoravimus, Ioseph est Ioseph exercitus
 Ioseph et filij sui occubuerunt 2. Reg. 31. i. p. Ioseph regio illa
 a Davide long, quo ab Ioseph fuerunt, ducta ex hac urbe ori-
 ginem duxit 3. Reg. 1. 22. 21. 22. Eadem nomine
 in scriptura vocatur mulier illa, qua Iosephum prope hanc,
 quodam Lunam veniens, hospitio accipit. 2. Reg. 4. 8.

242 240

3tio Ramoth urbs non procul a Lunam ad orientem.
 Tribu Issachar erat Ioseph 21. Eadem videtur esse ac Tara-
 moth Ioseph 21. 29. et Ramoth Ioseph 6. 7. 8. fuit urbs levi-
 tarum. ad civem Ramoth dona de praeda sua mit. Ioseph
 diuisi David 1. Reg. 30. 27.

243 241

4to Endor urbs quamvis in Tribu Issachar collocata,
 tamen Tribu Manasse attributa Ioseph 17. 4. miliaribus
 a monte Thabor prope meridie versus non procul a
 Naim. hic Naim a Gadone solum fuisse videri
 Ioseph 22. ii. vid. Ioseph 4. 6. p. Endor dabo Ioseph fuit,
 quam Saul ante praelium Galathim comburuit. 1. Reg. 28. 13.

244 242

5to Naim urbs, Iuxta in confinio Tribus Zabulon duobus
 miliaribus a monte Thabor ad meridie non procul ab
 Endor. Ioseph Christus vidua filium, qui ad tumulum effere-
 batur, ad vitam revocavit Ioseph 11. 22. p. Torrens Ebra inter
 Thabor et Naim fluit ad Jordanem pergens.

245.

6to Aples urbs in valle Bethabael Iuxta non procul a
 Bethabael et ad illius septentrionem, ubi primum castrametum
 fuit Saul et Ioseph, cum Saul eiusque exercitus viciniam
 Bethabael et montes Galathim occuparent 1. Reg. 29. i. p.

§ II

De Tribu Zabulon.

246.

Tribu seu regioni Zabulon communiter hi designantur
 Ioseph 1. 35. ad meridie Tribus Issachar ad orientem,
 mare Tiberiam, ad septentrionem Tribus Aser et Nephthali,
 et ad occidentem mare mediterraneum. Hic datus ob-
 vinciat Delemon Ioseph 28. 28. ubi non pugnam
 vident, hanc Tribu Zabulon, usque ad mare extendit
 et illa, qua legimus Ioseph 18. 10. et 19. 20. ad orientem fuit
 mare Tiberiam et pars Jordanis Ioseph 4. 13. ad Jordanem
 Ioseph 19. 34. ad austrum Ioseph 4. 13. Thabor erat in
 confinio Ioseph 19. 12. 22. Ioseph Delemon. Verum, quod
 alibi iam diximus, non ipse semper fuisse singulari

Tribuum limiles, quos ipsi intig. fofue assignant; mo qd in
huc vivente quidam illorum mutasse fuisse vidantur: praeter
limiles hi, quos assignat fofue, tanke involvuntur loffeur. vale
praeterim quia praerogiva loca, quae velut tribuum terminos
coffat, vel nunquam amplius loffant, vel nom. qd mutarunt
ex ipf. certum quid praef. fofuandi dictarum tribuum limitibus
erui haud poffit.

Carta Gali 40, 13. Jacobi praedicti in Zabulon in littore maris
habitantium i. e. in fofione navium pertineturum, vogue fofione
proinde illius terminus occidentalis mare mediterraneum haud
improbi assignatur. Et quomodo Math 4, 13. dicitur Capharnaum
esse in finibus Zabulon et Nephthali, non tamen inde legi
debetur Tribuum Zabulon praeter mare Tiberiadis etiam ab ipfo
dantem. Denique eghidem dicitur Jof 19, 29. Zabulon esse ad me-
ridiem Nephthali, at id non dicit, quin etiam fit quoque ad
meridiam Afer. huc recedenti merentur loca leguntur.

247

pro Jafco seu Jafco ad orientem Lebri lita urbs verus
mare mediterraneum, inter et Natparath. Jof 19, 19. dicitur, quod
tribus Zabulon limiles vogue Jafco prolongantur, indeque
verfus orientem ad fines Capharnaum Thabor vergent.
forte fofue fofue ipf. ad mare Tiberiadis vogue porrigi impleti-
guntur, quod Tribus Zabulon terminus est.

248

2do Natparath urbs exigua in confinio Tribus Jafchar
verfus occidentem in latere seu radice montis, ad quem in-
cundus Ederon campus definit, 7 miliaribus a mari med-
terraneum verfus orientem, et 2 a monte Thabor ad occidentem
pofita. In undique montibus circumdatur, qui fofue arva te-
lens frugifera, nec non fofue pulchris arboribus et plantis va-
riofis felubribus herbis luxuriantur, unde notum Nat-
parath non incongrue quidam interpretes florem, et Jafco
seu Germanum vocant, atque hanc urbem et Christum Jafco
forem notant, qui in ea conceptus est et educatus, fofue
intellexit apud C. II, l. ubi dicitur: Expediatur viga de radice
Jafco: id est ex familia David: et flos de radice Jafco affe-
ritur.

Urbs Natparath in veteri Testamento nulla fofue mentio, et
quia prioribus temporibus officina admodum fofue, vel quia fofue
nomen mutavit, at in novo Testamento magis celebratur.
In ea enim Christus homo Jafco carnem induit, luc 1, 31. p. et
que pluribus dominus eam incoluit, ac Jofpho et Mariae matris
fue Jafco, vixit luc 2, 52. nec non ea eadem Natparath no-
men accepit. Postquam praedicare cepit, interdum in eius
Synagoga concionatus est, luc 4, 16. cum quidem a Jafco pro-
phetibus, generis Jafco ignobilissimum, ut qui fabri filius di-
centur, adignanter, minime ei fofue praeparatur, proinde
ipf. paucissima paravit, Math 13, 54. Cumque eos mirandu-
liberi argueret, dicit eum in montis, ad quem civitas erat ad-
ficata, Jafco circumdatur, ut illum inde praecipitem ad-
rent luc 4, 29. fofue alio transmigratione ultimum vitali
annis in urbe Capharnaum habitavit. Math 4, 13.

Modo Natparath non nisi vili vici est, quem incolunt Ma-
F. F. de offeruntia ibi concionum habent et Ecclesiam eo loco
ut ajunt, in quo domus B. V. Mariae fofue, pofitam.

249

3tio Capharnaum seu Capharnaum Thabor, Jof 19, 12, 13. urbs ad
piedem montis Thabor verfus orientem pofita. pro uno ter-
minorum tribus Zabulon a Jafco assignatur. Jof 19, 12.

250. 248

4to Tiberias urbs celebris lita ad litus seu Jafco orientem
talem lacus Geneferoffi seu maris Galilaeae, Jof 19, 12. ad ipf. Jafco
mare Tiberiadis dicitur 12 circiter miliaribus a Bethsaida
a Capharnaum verfus meridiem.

Est herode Agrippa condita dicitur an Ch 17, atque in honore
Tiberij Imperatoris Jafco nomine Tiberias dicta. non procul
Jafco verfus austrum in loco Emanu dicto fofue candentia appa-
rum Thabca.

Communis prope Eufinum et V. Hieronymus non fofue quibus
urbs non recens ab Herode constructa fofue, ipf. habent
duntaxat, atqueque illius nomen esse Capharnaum. Capharnaum
seu Geneferoffi. at id admodum vicinior est inde colligi
videtur, quod urbs Capharnaum lita fuerit in Tribu Nephthali
Jof 19, 13. Tribus autem haec lita austrum ultra Capharnaum

prohenta non fuerit; Capernaum enim sita fuit in con-
finiis Zabulon et Neptali Math 4 13. cum igitur Tiberias
in tribu Zabulon posita longius ad austrum à Capernaum
remota fuerit. Genareth autem ubi fuerit Tribus Neptali
ultra Capernaum ad Boram collocata, certe non potuit esse
eadem ac Tiberias. De hac urbe in novo Testamento non
fit mentio nisi occasione maris, quod ab illius nomine mare
Tiberiadis dicitur (Mat 6, 1. 23 et 23, 1)

251. 249

Urbis Bethsaida ex ipso urbis sita erigitur ad ripam ma-
ris Genareth in confiniis Tribus Neptali non procul à Ca-
pernaum. at D. Calhes cap ultra Jordanem prope Jordanis
osia, ubi in illud mare influunt colles fulvis aut hirsutis. Iohani
qui ante 118 cis et de solo 120. eam trans Jordanem in he-
gone Gaulanica ponit, atque à Philippo herodis anti. pae
fratre Hurca et Trachonitidis regionis Tetrarcha restaura-
tam beatam et auctam, nec ubi antiquario epus veteri no-
mine Juliam seu Juliadem, appellatam memorat.

Verum non Trachonitidis aut Hurca sed in Galilea ad
mare Genareth, prope ad illius occidentale latus Beth-
saidam, sitam fuisse testatur Evangelista Marcus 6, 95. et 8, 22.
Joan 12, 21. Eadem non ignoramus quosdam fueri par-
tem Gaulaniticam etiam Galileam dictam fuisse, atamen que-
stione in eam proferunt argumenta non sunt omnino de-
cisa. Certe novi Testamenti scriptores Evangelista uni-
versam Galileam in Jordanem collocare videntur. ut naviga-
verunt ad regionem Gerazenerum, quae est contra Galileam,
inquit S. Lucas 8, 26. Hoc supposito Josephus, quem erudit
in Jordanem spectantem arguunt, combloa cum Evangelisti
notis conciliari posse videtur, si linea quaedam nominis, veteris
stratibus, quarum una cis, altera vero trans Jordanem in
Gaulaniticam sita fuerit: de illa sermone est usus Evange-
listas, hanc vero intellexit Josephus, dumque ipsam passim
quam Philippus Tetrarcha restauratam, ornata, et aucta,
antiquario eius veteri nomine Juliadem nuncupavit. Neque
etiam absurdum videtur, huius adhiberi huius nominis ur-
bes, quarum una cis altera trans Jordanem seu mare Ti-
beriadis sita fuerit, cum eni ipse nomen Bethsaida, ex he-
braeo Beth, quod domum, et saida, quod fontem, seu
fontem significat, compositum sit, quid est, quin
nomen hoc pluribus ad mare positis collocatis locis? Denique
cum Evangelista Tiberiadis, quod etiam recens nomen fuit,
meminerint, Juliadem vero nunquam, quamvis tamem ante-
quam Christus predicandi munus exorsus esset. Philippus
Tetrarcha Hurca se iam speret Luc 3, 1. atque Beth-
saida in Juliadem mutavit, omnino verisimile est, quod
ubi apud Evangelistas nomen Bethsaida occurrit, urbs
in Jordanica intelligi debeat: quod manifeste colligitur, quod
Luc 6, 17. Christus post decollationem suam in Bethsaida
à patria sua, quae cis Jordanem erat, exiens mari accitus
trans mare Tiberiadis in desertum lacum cum discipulis suis
sacrisit, Math 14, 13. Marc 6, 32. Joan 6, 1. quibus postea
regredi atque navi ascende trans Jordanem ad Bethsaidam
illum pervenire iussit Marc 6, 45. Joan 6, 17. unde quando
Luc 9, 10. desertus hic loci dicitur, quod sit Bethsaida, lan-
guis non est, quod prope Bethsaidam fuerit, sed à regione
illius trans mare duntaxat.

inf. 400. possitibus, abbas
ta fuit litom fuit
antidam verus meridiam
bet alii volunt via mit-
pafibus ob Bethsaida
quae galilaea situm
ulla iniquo. Inas
interim nota fuisse Maria
dalana, a qua Do-
mus septem Occurria
mit Luca 3, 12.

Ad hanc urbem sepe divertit IESUS, ubi etiam è des-
to loco, ad quem se trans mare receperat, regibus cacum
useravit Marc 9, 22. et Ioh. etiam quavis pluribus alia mira-
cula edidit, quibus et de sermonibus suis nihil per moti
incola tandem aliorum ex ipso mirramentum audiverunt.
Math 11, 21. Luc 10, 13. 9

Bethsaida azarphorum Petri et Andree et Philippi patri-
fuit Ioh 1, 44. et 12, 21.

252

Urbis Saphoris ubi celebris et Galilea, metropolis, dein
Diocalarea appellata, 18 vel 10 duntaxat militibus à Ti-
beriadis ad occidentem posita non procul à Thabor et à pra-
quo campo. de ea in sacra scriptura nulla fit mentio.

X

eam tamen recessu placuit, quoniam amplissima ac velut
in palatina medietate sita, et post concessam fuvioni Agrippae
Galileam illius metropoli constituta fuit. optima quoque totius
regionis habitatio est.

253

7mo Geth-Gabar huc Geth-Estar, vel Geth urbs inter civi-
tates tribus Zabulon recensita Jos. 19. 13. Exo. 31. 2. militari-
bus a Siphoni ad meridiem montem Thabor versus statuit. S.
Hieronymus, fuit patria Jona propheta 4 reg. 14. 15.

254

8vo Cana Galilea urbs Siphonim inter et nazareth
6 miliaribus a Siphoni ad occidentem et 4 a Nazareth ad
Euro-agulonem vulgo locata. Primo Christi miraculo, ubi
aquam in vinum mutavit, celebris fuit. 1. 2. ad Joan. 2. v. 1. 2.

255

9to Nazareth huc Nazareth urbs tribus Zabulon assignata
Jos. 19. 11. et hucusque familia Marari attributa Jos. 19. 34.
Eadem est ac Pechanan Carmeli, sic dicta quod hanc pro-
cul a Carmelo distat, in monte asae Josue de pace alijs urbi-
bus proxima Karis, cujus eadem Josue videtur. Jos. 19. 34.

256

10° Zabulon urbs sita in confinio tribus Aser Jos. 19. 27.
non procul a monte Carmelo ad Septentrionem. Zabulon
quasi iudex eam patriam habuit, ac in illa sepultus est
Jos. 19. 28. inter urbes tribus Aser numerata fuisse videtur
Jos. 19. 27.

§ III

De Tribu Aser.

257

In designandis finibus Tribus Aser non sibi convenit inter
Christos. Relandus ex Jos. 19. 23. 24. condat eam ad austrum
habuisse tribum Manasse, ad occidentem mare magnum, ad
Septentrionem fines terrae Ephraim, et ad orientem tribus Zabulon
et Neptali ex Jos. 19. 34.

Cum vero hoc eadem terminos assignat ad occidentem
Phoenicem, ad Septentrionem Libanum, ad meridiem Ser-
pionem et tribum Saphar, et ad orientem tribus Zabulon et
Neptali, ad hanc tribum nunquam eam regionis trac-
tum sibi attributum solum possedisse, ut qui ultra Libanum
ad Syria et Phoenicem pertinet, et portus fuerit, huiusce
rei causam fuisse sive hominum avaritiam et torporam,
sive Crimiam, sive haec omnia suspul.

Cum autem legamus Jos. 19. 28. Tribui huic pro termino
assignari Tyronem, Sidonem, Tyrus, et Sidonem, qua
urbes maritima fuerunt, merito arbitramur eam versus
occidentem mari conterminam fuisse. nec etiam affirmamus,
quia Josue abale ad latris suum Orientale castrum terra
Saphar seu Saphar, quam nos alibi Tribus Zabulon
et Saphar adfingimus, possedisse usque ad tribum Manasse,
Neque quidem ad hanc portionem, amba tribus Zabulon et
Saphar ~~tribus~~ si fuerint orientales, qua tamen
postmodum hinc tribus cepit. Quod si ea da re sit
nos huius eos sequimur, qui huic tribui hos assignat limites
scilicet ad meridiem tribum Zabulon, ad orientem tribum Ne-
ptali ad Septentrionem montes Libani, et ad occidentem
Mare magnum.

Reges haec solum habebat omnium maxime pingue,
praecipueque qui eam perfluunt fluvij, sunt Belus seu
Belus, qui prope Belem, et Eleutherus, qui Ty-
ronem et Sidonem inter in mare effundit. In ea notari
merentur sequentia loca

258

1° Belem urbs maritima ad belum sita, cujus
vetus nomen Hebraicum Bece seu Becho fuit Jos. 1. 31.

2° Anna urbs, quae Jos. 19. 29. Tribui Aser assignatur, aliud
ignota, forte eadem est ac Becho, cujus nomen an-
Namenasum incuria corruptum fuerit. unde Belem
dicta fuit, incertum est. veteres ipsi Belem Tribus Aser,
cui ipse oblieral, non delerit, sed quidam et sub Chabra-
xabrum seu Phoenicem ditione reliquit Jos. 1. 31. sub no-
mine Belem, ambo Machabaeorum libri illius fre-
quenter meminere, ut i. mach. capitulis 5. 10. 11. 12. 13.
2. mach. 12. item act. 11. 21. 7.

259

3° Cabul Jos. 19. 27. huc Chabel, 2 reg. 9. 13. urbs non
procul a Belem ad meridiem Syriae Jos. 19. 27. ab

262 260

260 Sto Serepta urbs Sidoniorum in Phoenicia inter Tyrum et Sidonem 5 miliaribus a mari, 20 a Tyro et 10 a Sidone. Elias Propheta, cum famem regnum Israel dire vastaret, ad hanc urbem veniens, in domo pauperis viduae divertit, cuius annonam multiplicavit. et hoc illo triennio, quo famelo dura vit, multam partem ad penuriam, illiusque quoque filium novum ad vitam revocavit 3 reg 17, 9, 2 et 18, 1.

263 261

261 Sto Maara Sidoniorum. hoc nomina alij urbem, alij vicum, prout hinc regionem Sidoniorum intelligunt inter Sidonem et Sereptam hinc ad Euro septentrionem. Regionem vitalemque videtur Josue 13, 4 Maara hebraice Stoal caverna.

264 262

262 Sto Sidon urbs insignissima simul et florentissima, hodie Saida nuncupatur, a Sidone filio Chanani natu majori cognita, prout alibi jam advertimus; sita est ad mare in aditum rariorum in ameno 1000 pedibus seu 25 miliaribus Roma a Tyro ad septentrionem viginti sinere a Boreade seu Dan ubi fontis fons, ad occidentem. Portu commore instructa est. Emportatione suis celeberrima.

Tribus aser describitur Jos 19, 28 ubi Sidon magna vocatur, inde nata quod nunciam affert, duas fuisse et ante Sidones, quarum una magna, altera parva dicta fuerit, seu minor, cuius tamen apud veteres scriptores et Geographos alibi libentium, ad eque credendum, et propriam illam superabat excellentiam et sine ulla ad aliam mixturam respectu sic a Josue nuncupatum fuisse. Jos 1, 31 etiam in eadem tribus aser recensetur; mixturam tamen factum est, ut ea hujus tribus vix referentur.

Clarissima Sidoniorum numina fratre Baal, et Asar, seu Mol et Luna item Hercules. Phoenicum seu Sidoniorum, cultus, Serepta, inter Hebraeos irripuit, postquam ab Achabo rege Israelis Jezebel filiam Elbaalis Regis Sidoniorum 3 reg 16, 21.

De hac urbe in usque testamento frequentissima legitur scriptura. ut Jos 10, 19 et 49, 13. Jos 11, 8 et 19, 28. Jud 1, 31. et 10, 6. Item 18, 7, 28. 2 reg 24, 6. Hag 23, 24, 12. Jer 25, 22 et 27, 2. Item 47, 4. Zach 27, 8. Mal 2, 21, 22. Mal 3, 4. Zach 9, 2. 1 Mach 5, 15. Math 11, 21, 22 et 15, 21. Marc 3, 8. et 7, 24, 25. Luc 6, 17. et 10, 13, 14. act 27, 3.

265 263

263 Sto Rekoh urbs tribus aser aserta Jos 19, 28, et levis de familia Gerson, ad habitaculum tradita ibi 21, 31. In via seu in montibus Emath sita erat, Num 13, 22 et 2 reg 10, 6, 8. Civitas laici seu Dan in regione Rekoh collocata fuit Jos 18, 28 et Hebraeis Rekoh nuncupatur.

§ IV.

266 264

264 De Tribu Nephtali. Tribus Nephtali regio frumenti, olei et piscium diversos limites habuit ad septem Jordanem, ad austrum mare Tyberiadis et Sidonem Zabulon, ad occidentem Sidonem, et ad aquilonem montes Libani Jos 19, 32. p. Nephtalitis ad scripta sunt, higne, ubi illius adire possessorem, non omnes Chananaeos expulerunt aut dale velunt, sed vestigabunt dimittunt. hi fecerunt, Jos 1, 22. cumque pra caeteris Tribus maxime septentrionalis esset, hinc inter primos fuit, quos vixit Lea Syria, et captivos abduxit 1 reg 25, 29. Jos 1, 21. quod dicitur ipse vultus lucem Christi; et ipse annuntians fore, qui procos Evangelij hinc duxerunt. et profectus Christus Dominus fulgentius et dicitur quam alibi, in Galilea et postquam in Tribu Nephtali praedicavit, Math 4, 15, 16. hic notari merentur legentes urbes.

267 265

265 Sto Emath urbs ad radices montis Libani sita in contermina Provincia Damasci. verisimile est eam ab Emath seu Amath, quam vulgare nostra Gen 10, 18 Amathiam nominat, fundatam fuisse, atque nomen assumpsisse. Jos 13, 5. Terminum terra promissa a Deo ad septentrionem designatis recensetur Jos 19, 35. Tribus Nephtali tribuitur qua tamen istam fuisse urbem scriptura non meminit, prout colligitur Jos 1, 31.

Emath, ea pot fuit ejusdem nominis regni. De quo non laici ac de ea saepe in scriptura laici occurrit sermo: ut Num 13, 22. ubi a Moysa ad exploranda terra

promissum nisi " a deserto sin usque ad hol videntes Em
 id est, usque ad confinium regionis Emath penetrarunt, et
 terminibus septentrionalis regionem terra promissa Emath a
 designantur. In 3, 13. inter populos, qui hi disponente
 ab Hebraeis dicitur hanc figurat, reprobatur hili, qui in
 " monte Libano habitabant... usque ad introitum Emath
 2 Reg 8, 9. Thon Rex Emath amicitiam Davidis expe h. et
 vel. 1 par 13, 5 David congregat unctum exercitum a Libano
 Reg 10, 17. id est a Nig. Aegypti flumine, usque dum migravit
 Emath, ut adduceret Helam filium in Caria tharim. 13 Reg 8, 16
 et 2 par 1, 2. Omnis exercitus multitudine magna ab introitu Em
 usque ad rivum Aegypti cum Salomone septuaginta castra
 2 par 8, 2, 4. Salomon urbem Emath cepit et obtinuit. ac
 eius regione munificenter civitates edificavit. post nomina
 Assurim occupata sunt, quibus probatur II Rex Hebraeorum
 cepit, ac terminos exercitus ab introitu Emath usque ad
 is latitudinem seu maximum extendit, nec non usque ad
 huius fuit, ad quam prius pertinerat, reddidit. De
 muti labefcente Hebraeorum regno iterum ab Assurim occupata
 fuit; nam 4 Reg 17, 34. Salmanassar Rex Assyriae
 latis Hebraeorum in Assyriam, pro illis inter alios popu
 los etiam eos, qui de Emath fuerunt in civitatibus
 Samariae collocavit, qui huiusmodi fabricaverunt. Hinc
 id est hircum bluestem. it. v. 30. et c. 18, v. 34. Item Reg
 Emath velut ab Assurim jam longe prius derivat. sed mo
 do it. c. 19, v. 13. Alias etiam derivatis aequae ac regionis
 Emath, prius memineral Propheta, et Hieronimus 10, 9. et
 35, 19, et 38, 13. Jeronimus 39, 12. 49, 23. et 52, 22. Esaias
 47, 10, et 11, 10. Item 48, 1. Amos 6, 12. et Zacharias 9, 2.
 Regis introitus Emath, cuius in adductis I. Hieronimus lo
 fit mentio, via fuit in Chanaanidum in Syriam per valla
 Libanum inter et antilibanum iacentem ducens.
 264 268
 2do Liba seu Libata urbs in regione Emath, pro
 ad quo huius vicinum. Num 34, 8. huius super septentriona
 les terra promissa constituitur, illius fit mentio. In con
 missio loco collocata gratissimam Regionem Babylonicam
 Hebraeorum. Pharaos Necho Rex Aegypti ab expeditione in
 Charchanas redire abierit Subitum, quo deductum Joachin
 regem suum, Subitum in eius loco Joachin, regno exau
 toravit. Cum Nabuzardan per Babyloniam discederet, Na
 buchodonosor Rex Babyloniae in ea urbe Libitena, huius
 obsidionem eventum operiebatur 4 Reg 25, 6. et Jerem 39, 8.
 et 52, 2. Regem autem Deiram, post captam Jerosoly
 mam eo capti caeteri captivi ductum, primo caeteri filii
 rum spectatores esse vidit, deinceps ipsi oculos eruit, et
 nunquam Principes eius etiam vidit. ibid. v. 18. p.
 269 267
 3to Libatim urbs limes septentrionalis terra pro
 missa. Eam Jeremias 47, 10. inter fines Emath et Sa
 mariae constituit.
 270 268
 4to Dan seu Lan in tribu Neptali. Sicut ad tri
 boni Dan pertinens, qua Leping in scriptura finem seu
 extremum ditionis Hebraeorum versus septentrionem
 designantur a vid. super cap. 1. 8. 3. n.
 271 269
 5to Cedus urbs tribus Neptali, tradita 19, 37.
 Civitas refugii constituitur et locus ex familia Gerson
 traditur. 19, 37. et 21, 32. Gerson filius Barai, qui
 unquam Dabbara Prophetae Isaram principem in
 liva Regis huius dicitur. In 11, 6. Sub Pharae Rege
 Hebraeorum Thiglathphalasar Rex Assyriae eam occupavit,
 et universam terram Neptali et illius incolae trans
 tulit in Assyrios. 4 Reg 15, 20. Eusebii et S. Hieronimus
 istam ad miliaribus a Tyro, prope Paneadem collocat.
 Dicitur esse Cedus Neptali ad distinctionem aliam, pro qua
 dem hominis habitum in alio tribu collocatam.
 S. Calmet arbitrat, quod sit eadem ac Neptali, pro
 Tobia. 12, 11. Communiter tamen utraque distinguitur
 de Neptali mox erit nobis sermo.

* vid. Calmet in Comment
 in Ioseph, et diction. v. 11. 11. 11.

264 268

269 267

270 268

271 269

272.

270

6to Enan urbs. Illius non meminit Ioseph, at Num 34. ubi terra promissa dicitur, et limites iuxta quatuor orbis plagas describuntur, villa inoccupatur, atque una cum Enath et Zaphroga velut territoria agulocaris terra promissa constituitur. Ezechiel quoque 48, i idam circa eam statuit, quam 47, 15. agrum Enon inoccupat. Creditur eadem esse ac En-Habor, quam Ioseph 49, 37 tribui Nephthali attribuit.

273

4mo Nephthali urbs posita in confinio tribus Zabulon non procul ab urbe Masson versus orientem, et septem versus meridiem. Cassiatis, Jos 11. Harum urbium insipiam alias in I. scriptura fit mentio.

274

2do Sapharnanor urbs priorima, cuius in veteri testamento insipiam fit mentio; at contra in Novo testamento frequenter ab Evangelicis memoratur. ut Math 4, 13. Mat. 11, 23. 17, 23. Marc 1, 21. Mat. 9, 32. Luc 9, 23, 31. 7, 1. 10, 15. Ioan 2, 12. 4, 46. 6, 17, 24, 60. Ita fuit ad lacum Tiberiadis Jo 6, 11. et in finibus tribuum Nephthali et Zabulon Math 4, 13. adeo, ut incertum sit, ad quamnam pertineat. quo autem proprio loco posita fuerit, ignoratur; parum tamen a Bethsaida eam abfuisse ex Evangelicis discimus Math 11, 23. Luc 10, 15. Hic IESUS praedicavit, et in eam civitas eius dicta est Math 9, 1. Ita haec urbs, etiam ac in eius synagoga Jo 6, 60. pluribus praedicavit, pluraque miracula edidit: verum quod Capernaite parvam proficerent, tandem eius ultimum minaturus est, et praedixit eandem existim. Math 11, 23. Luc 10, 15. Iidem Mathaeus a Salomo reprobatus est, ut Christus loqueretur. Ita ea etiam I. Petrus domum habuit. Math 8, 14.

275

2do Conereth, Conereth, Genesar seu Genesareth urbs, Tribui Nephthali attribuita Jos 19, 35. I. et homonymus et alij crediderunt Conereth eandem fuisse cum ea, qua Tiberias postmodum dicta fuit, eoque magna Galilaea et antiquam Tiberiadis nomine insignitum fuerit, lacus Conereth seu lacum Genesareth Luc 5, 1. et aqua Genesar I. Mack 11, 67. inoccupatur. at Relandus lib. 1. c. 28. p. 181. id omnino incertum, et non solum esse, videretur demonstrare ex eo, quod termini astrales Tribus Nephthali insipiam sumant a Capernaum; nam I. Mathaeus 4, 13. notat, Capernaum lacum habere in finibus Zabulon et Nephthali. Nephthali erat ad Dorcas, Zabulon vero ad Aulrum. cum itaque Tiberias multo australior urbe Capernaum abne in Tribu Zabulon posita fuerit, apertum esse ait, illam cum urbe Conereth, quae in Tribu Nephthali erat, nec non ad eam pertinebat, minime confundendam esse. Verum hanc difficultatem momento solviffe se arbitratur Joannes Christophorus Hareobergerus Obopositus Laurinij Schenmig. Is enim in sua, quam 1756 edidit, Chorographica terra sancta Tabula, Tribum Zabulon ad orientem a mari Galilaea removit, ac secundum illud a Capernaum urbe hanc, ut in confinio utriusque Tribus affe videretur, aqua textu Math 4, 13. facta veritas, etiam ab eodem mari disingit: perque linguam ultra Tiberiadem versus australem procedit velut Tribus Nephthali appendicem, hanc hanc urbem eandem esse ac Conereth statuit, ac in Tribu Nephthali collocat.

Itaq. suum Schema ex eo forte lausit, quod Jos 19, 34. dicitur, territorium filiorum Nephthali pertransire in Zabulon contra meridiem. verum id non ita intelligi debere videtur, quasi territorium Tribus Nephthali in ipsa Tribu Zabulon pertransiret, sed quod ad eam usque pertransiret seu peringeretur, parum id ipsum etiam Tribum Zabulon, sicut intelligendum est, ubi territorium Nephthali quoque in alio contra occidentem pertransire dicitur. Demum Evangelica loci sup. cit. aerea in mappa videntur Capernaum urbem in littore maris hanc fuisse.

Quidquid ea de re sit, profecto velis Conereth hanc procul a mari inio in illius ora sita fuisse videtur, ut quod illi

Gam a tabe Moysi nomen
 hoc mare Conareth usurpa-
 tum fuit, Num 34, 11. et dicitur
 3, 17. ubi simpliciter Ca-
 nereth nuncupatum. Ma-
 ris Conereth hanc memo-
 rit Is. 13, 27. 276.

nomine nuncupata fuerit*, idque inde eruitur, quod
 Christus et discipuli eius mare istud transibant, in terra
 Gensarum seu Gensareth, quae eadem est de Conereth ve-
 nerunt. Matth 14, 24. Marc 6, 53.

10mo Abel seu Abela urbs illustris et mater in fra-
 nuncupata 2 reg 20, 19. In parte Septentrionali terra
 syriacae hanc fuisse colligimus, et 2 reg 20, 19. ubi
 cum ad eam obsidendam pararetur, a Ierobolyma ad Aspa-
 trionem per omnes tribus syriacae progressus fuisse scribitur
 profusa fuisse videtur ad occidentem vel austrum Canaan
 seu Dan, quod immo videtur 3 reg 15, 20. ubi Basanum
 Syriae, qui regiam habebat in Damasco, et miser Principes
 et exercitus sui in civitates syriacae, et persecutus hanc
 et Dan, et Abel, quorum Maacha, et universionem Canaan
 omnem scilicet terram, Asphaltali.

Duplici nomine vocatur 2 reg 14, 15. nempe Abela et
 Beth-Maacha, et 3 reg 5, 20. ubi primum vocatur
 Abel domus Maacha, i. domus habraeae Beth, dicitur
 forsua ut ab alijs urbibus Abela nomine dictis distingua-
 retur, a loco vicino Beth-Maacha cognomen accepit.

In hanc se recuperat Seba, qui rebellionem adversus
 David suscitavit, 2 reg 20, 1. quo veniens soab urbem vivis
 suffragane jam munitis, aggressionem parabat, cum
 mulier quaedam peruentia saeva insignis ex alto ma-
 nium soab allata quaerit, an ad urbem occidentem
 venisset, neganti illi, sequo arma in manum sabam
 vite profecti, semina savorum eius caput ad ipsum mi-
 seram spargendis, quo quaedam mulieris per seculum in
 populo peracto, soab afflictione soluta recessit. Dicit post
 Esa Rex Iuda cum Baasa Rege Israhel simultatis
 hanc soab inijt cum Bahadad Rege Syriae, hincque
 soab urbem hanc et totam Asphaltali occupavit. 2 reg
15, 18.

CAPUT IV.
 De
 Trachonitide.

277

De Trachonitide seu
 De Trachonitide Tribu Manasse trans Jordanem.

Trachonitidis nomen sacrae scripturae meminit nisi I. loco
 qui Evangelij sui c. 3, v. 1. memorat anno decimo quinto
 herij Philippum Herodis magni filium Tetrarcham fuisse
 Syriae et Trachonitidis, ubi Syriae nomine ambae Tribus
 Ruben et Gad, et per Trachonitidem dimidiam Tribum Ma-
 nasse trans Jordanem intelligit, hoc enim nomine
 denotabat tota illa trans Jordanem regio, quam Salatis filius
 Jacobus Moyses et Josue hinc dimidiam Tribum Tradiderunt.

Num 21, 35. 32, 35. Deut 1, 4. 3, 1, 2, 3, 11, 13. Jos 12, 46. et 13, 23.
 Igitur fluvius hic fuerunt termini, ad orientalem montem
 Arabiae Deserta seu Galaad, ad meridiam Tribus Gad seu
 Syriae, ad occidentem Jordanes, et ad Septentrionem mon-
 tes Libani. Extremum in varias provincias distributa
 quarum praecipuae, et quibus alia minores continabantur
 sic vocatae fuerunt, nempe Trachonitidis, Basanica, et
 Gassanica. Trachonitidis a Trachonibus hinc et
 Liban, quos Strabo lib. 16, p. 195. in vicina Damasci colu-
 ta dicta, plagam Tribus Manasse Septentrionalem occupa-
 bat; eam tamen omnes infra fines terra syriacae, quae
 Moyses et Josue duodecim Tribus assignarunt, con-
 tinet, unde Salandus l. 4, c. 2, p. 104. ad meridiam Basanica
 contermina erat, videtur in se continuisse regionem Gass-
 anicam et Machabim, de qua sic mox dicitur 2 reg 2, 14. ubi dicitur
 Gassan filius Manasse possessisse omnem regionem Argo-
 usque ad terminos Gassan et Machabim, et par 2, 15.
 Legimus enim Gassan et Aram * in est Gassan Syriae et
 Gassan. unde colligi potest, regionem hanc vel ad Syriam
 hanc, vel Salam et omnino vicinam fuisse. Hinc regi-
 nis incolae ab syriacis non delatos fuisse, sed in medio

* Aram regio, quam pro-
 prios Gassan Syriae vo-
 caere vel illius populos
 Syrorum, qui prius Aramici
 dicebantur.

eorum habitaverat Jos 13, 13. memoratur. Gogath filius Saul
Rex constituitur super Gassur p 2 reg 2, 31.
Gassur regnum fuit, cuius Regis filia Davidi nupta Absalon
fuit 2 reg 3, 13. qui post eadem fratris ad eum transfugerat
Jos 13, 13. Videtur tamen regnum hoc aliud fuisse à re-
gione Gassur transjordanica, ex ip, quae primùm de Gair,
et Gogath annotavimus; quae in Trachonide fuisse quo-
que existimus, quo nomine tota Tribus Manasse potmodum
nuncupata fuit; sunt tamen, qui velint illud ab ea maxime
distinctum fuisse.

Quando autem Trachonidis nomine universa dimidia tri-
bus Manasse trans Jordanem nuncupari coepit, ignoramus
est, postea postquam à Phil et Haglath, Isalasar, Assiria
Regibus occupata ejusque populi in Assyriam deducti fuere,
Jos 13, 26. Tunc enim istam regionem illius nomen anti-
quatum fuit. certe jam Christi aetate haec nomina totam istam
regionem, quam Moyses et Josue Num 32, 33. deut 3, 13 Jos
12, 4. et 13, 29 p dimidia hinc Tribu tradiderunt, vestigia
testis locuples est S. Lucas 3, 1.

Basanae nomen quocumque in sacris litteris occurrit,
sed ejus loco Basan praesepenter ponitur, atque etiam quum
Gogathae lapidis illius sub hoc nomine meminimus, ut
Jos 6, 23. 134, 11. 135, 20. Isa 2, 13. 33, 9. Jerem 22, 20. 50, 19
Ezech 27, 6. Mich 7, 14. Nahum 1, 4. Zach 11, 2. Basan
autem regnum fuit Assyriorum, cuius ultimus Rex
Og prodigiosa magnitudinis gigas à Moysè devictus fuit,
cuiusque dimidia Tribu Manasse tradita Num 21, 33. et 32, 33.
deut 1, 4. et 3, 12, 2, 11, 13. Jos 12, 40. et 13, 29 p Basan etiam
regionem Argob in la complectebatur. deut 3, 4, 14. et
3 reg 4, 13.

Basanae seu Basan Trachonidis meridionalis fuit,
atque usque orientem montes Arabia seu Galaad usque
perlongebatur, et ad meridiem usque ad fluvium Jaboc,
quo ab Huraa seu Tribu Gad separabatur. Denique ad
occidentem habebat Gaulonidem, quae à Mari Tiberiadis
usque ad Jordanis fontes extendebatur, proinde perperam
ab aliquibus prope montes Galaad collocari et à mari
Tiberiadis longius removeri videtur. Gaulonida autem
olim partem fuisse regni Basan habemus ex Jos 20, 8. et
1, post 6, 11. Ceterum Basanae seu Basan Graec habebat
fuit, quaeque pro caeteris passua, quaribus, et armenta
scriptura commendat, deut 32, 14. haec de Trachonide
seu dimidia Tribu Manasse ejusque provinciae genera-
tim, modo praecipua illius loca et urbes exponimus.

278 276

imo Gabaer Galaad urbs sita ad radices montis Galaad
in plaga meridionali Trachonidis seu dimidia Tribus Ma-
nasse Gerasam versus. Hanc urbem diripere Israelitis, quod
binis armis in Benjaminitis unacum ipis injuriam injuria
terita alicujus uxor in Gabaon istam urbem captare re-
amant, Jud 21, 4. Eandem postea oppidit Sbas Rex Am-
monitarum, qui à civibus exortatus, ut eo datis conditionibus
reciperet, respondit, se non alia conditione eo reciperetur, quia
ut urbs illa decita delecto oculo orbati paterentur. Ipsi
eandem vicium inducigi petierunt, neca quos, nisi supplicia
ferrentur, illius arboris commissuros se responderunt. In-
terea Rex Saul hujus urbis radicebus angustis, cum exer-
citu super veniens, hostibus casu effidionem solvit 1 reg 11, 10.
Beneficium haec pulchra faber etiam responderunt, cum
illius cadaver membris Basan à Philistinis appensum cla-
stulerunt, et in remore ubi prociis leguntur manda-
runt 1 reg 31, 12.

279

2do Gerasa urbs ad orientalem oram maris Tiberiadis
posita in plaga meridionali dimidia Tribus Manasse seu
Trachonidis, caput regionis, quae ex istius nominis Gera-
sonorum dicitur. In eam cum venisset PESUS binis ho-
minibus à demonibus obsessis, obviata habuit à quibus asia
maligiae hor spiritibus specie, qui accipere ab ipis spectata se
in porcos, qui tunc ibidem stabulabatur, intrantes

illos in mare praecipites egerunt Math 8, 28, 31. Marcus 5, 1 p et lucas 8, 26, 27. ubi dicitur quod demoniaci meminerunt, quia hic ferocior erat, et forte in ea regione notior.

Gerapam aliquibus eodem fuisse nomen ac Gergatei, quibus Gen 10, 6 et 15, 21. Gen 11, 1. 40, 3, 10 et 49, 11. i. par 1, 14. et 2, 9, 18. In Graecis s. Marci 5, 1, et s. Lucae 8, 26. nec non in quibus etiam Graecis s. Matthei 8, 28. exemplaribus Galataram vocantur. unde et urbs Gerasa Gergasa, idem Gadara nuncupata invenitur.

280.

2to. Magadan urbs trans mare Tiberiadis prope Gerasam ad Libanationem. postquam Christus quatuordecim millia hominum eodem portibus et paucis fidelibus profectus, transiisse mari in huius urbis fines venit, ubi Barjai et Saducei ab eo signum de caelo petierunt, quibus in crepante navi contentis de novo alijs trans fectum Math 15, 32 et 16, 1 p. Marci 8, 10. ubi hic Evangelista loco Magadan quod dicit Mattheus, ponit Salmita, utique, Christum in partes Salmita venire. s. Augustinus arbitratum esse eundemque fuisse locum sed binominem: ut forte fuerint duae urbes, seu oppida sibi mutuo vicina, in quibus ~~Christus~~ fines tenuerit.

281.

3to. Camoz urbs in Galatia Galatidiae seu Galatae populi sedes. Galatae ad Euro-aequilonem mesam in ea pars fuit Israel sepulchrum est Gen 10, 5.

282.

4to. Cedar. Graeci inter praeter nomen hoc Galatae verunt; ex quo apparet illo regionem Galatae seu Galatidiae designari, quae ad orientem perit et ad radices montium Arabiae deserta ino intra hos montes, qui Asiae montes Galatae nuncupantur, sita fuit. Augustinus Calmet ait Ladarenes Arabiae deserta regione inesse Nabathaeis, proximam. addit, difficile esse certum huius populi domicilium reperire, cum nec in urbibus nec in domibus sed in cavernis duntaxat viverent, ut habetur Cant 1, 4. Psal 42, 11. atque eadem frequenter mutarent. s. Hieronymus ait, regionem hanc nomen accepisse a Cedar, secundum gentem Hamael filium, in quo Gen 25, 12 et i. par 1, 29 filii dantur qui valuit sine lege tamen, Cedar fuisse urbem per orientem in parte Syriae, quaedam apud, supra montem ad locatam fuisse, quod nomen Cedar, quod obscurum significat non satis concordat. Cedar alius etiam nomen habuit, sicut in Judith 15. psal 118. psal 118 92, 11. et 60, 7. psal 2, 10. et 49, 28, 9. Psal 27, 21.

* Nabathaei, a regione Nabathae, quam Iudas 10, 7 memorat, sic dicitur Arabiae populi, Machabaeorum amici i. mach 5, 23 et 6, 35. ubi Nabathaei vocantur. Epiphanius haer. lib 10 vel 30. Ebiomitas praecipue a Nabathaea et Arabiae accersit.

4 et v. 30. et 33. 283. Loui Aror quem

quidam volunt fuisse et Cognit Cedar quem volam in huius videtur propheta.

5to. Cordaim urbs Decapoles ad ripam orientalem Jordanis, ubi mare Tiberiadis intrat a regione Capharnaum sita. sunt, tamen, qui post s. Hieronymum eam in Galatia ad latus occidentale ipsius maris bis mille passibus a Capharnaum versus Libanationem collocant. Christus Jesus pluribus adis miraculis, ac reprobis praedicationibus hanc urbem excoluit, verum cum pulchra et laborare intelligeret, ultimum ei imputatur exitum Math 11, 19. hic 10, 13. alius nulli in scriptura huius urbis est memoria. Jam diu penitus exhaesit, ut nullum ipsius caeteri vestigium, forte jam s. Hieronymi aetate non amissum supererat; unde non mirum, quod circa eam silentio scriptores inter se differerent.

284.

6to. Argob urbs caput eisdem nominis regionis in Basanide, in qua occurrunt et illa urbes Havoth-Jair ad est villae sua appellata praeteris munitibus et firmis partibus notissima, pluraque alia oppida et vici. deut 3, 14 et 3, 29 4, 13. Insulae urbem Argob 18 miliaribus a Gerasa ad orientem collocat.

285.

7to. Gassur urbs caput eisdem locum nominis regionis in Thekonide hoc procul a monte Libano inter fines Jordanis et montem Hermon sita, de qua supra

286.

8to. Gassur urbs celebris, quae Gassonitum modica regione, de qua superius, nomach invenit. Tribu Manasse Transjordanica cessit deut 4, 43. ubi Gerazi nuncupatae ac deinde latius a familia Gerson, et inter urbes reperiuntur.

gij deputata Josai, 27. ea hac urbe ortum dicitur
quidam Judas, qui in actis Apost. 5, 37. Judas Galileus
nuncupatur. de quo equidem supra C. 3, n. in not.
certus quis situs ignoratur.

11mo Maspha, urbs in montibus Galaea posita. huius
factus inter Laban et Jacob videtur est Gen 31, 44. Item
alii inter Joseph & eundem urbis incolas et Israe-
litanos, qui ab Ammonitis acriter premebantur, a
quibus in suum ducem electus est. Igitur Joseph coactis
copijs in Ammonitas montes, ibique prole fugit, cum
Joseph voto se Domino offerret, post salutem de hosti-
bus victoriam se in holocaustum oblaturum eam, qui
a domo sua agrarius primus sibi occurrit; tum victori
domum revertenti prima ipsi occurrit unica filia sua,
cui postquam ipsa duorum mensuram spatio in montibus
virginitatem suam planxisset, sicut sicut fuerat Jos 11, 10.
Circa hoc Joseph verum non convenimus. I. Scriptura in
locis: In Patres et doctissimi quinque Commentariorum
scriptores agnoverunt Joseph re, ipsa filiam suam domum
in holocaustum obtulisse, idque aperte videtur
lex per verba: nihilominus ea aliter, et contra mentem
veterum sibi ex potentia suscipiunt recentiores quidam
inter preces, atque conantur vincere, a Joseph filiam
hanc minime fuisse immolatam. verum haec de re videtur
Joseph Commentarius nosse in 2, 31 et Jos. de Joseph
nihil ultra meminit Scriptura, nisi postquam decennio
Rom publicam administrasset, mortuus fuerit, ac in Maspha
civitate sua sepultus Jos 12, 17. ubi vulgata nostra omis-
so vocabulo Maspha, eam Simpliciter civitatem Galaea
nuncupat; et C. 11, v. 11, ait eum in Maspha in ducem
populi Israelitici, electum fuisse in iura. habetur, urbem
hanc ipsius patriam fuisse. Apostolus etiam Joseph
inter viros veteris testamenti fidei merito in Epistola
recenset Gal 3, 24. Jos 11, 31. Hebraeorum incolas
regionem Maspha ad radices montis Hermon sita non
est, sed Livan arbitrantur, hic intelligi regionem urbem
Maspha, de qua proximum equimus.

288

12mo Maspha, seu Maspha vel Maspha urbs prodecim mil-
liaribus a Gazara seu Gadara versus orientem Jos 11, 23.
legitur Joseph Ammonitas ab Aioer urbe usque Monnith,
et usque ad Abel parcentu fuisse. Monnith et Aioer urbes
fuerunt in Tribu Gad, quae Joseph etale Ammonitis parabant.

289

13mo Carnion, seu Carnion-Carnaim vel Carnion Car-
naim, seu Carnion, urbs sita ad meridiem Abila, et Araca
seu Dorai ad occidentem. Duo erant ejusdem nominis loca
in Batanea inter Abilam et Dorai sita, utem circiter
miliaribus inter se distita, quod prout Eusebius in Notartha.
In hac urbe Og rex Basan regiam habuit Jos 11, 4. Jos 11, 10.
12, 17. Jos 12, 12. Firmidia habuit Manasse tribum Jos 11, 17. et apud
refugij confugerunt, atque levitae de familia Gerson asserunt
Jos 11, 17. Jos 11, 20. Carnionis mactabatur. Hostes
Judaeorum ducem Juda Machabaeo ab ipso confecti projectis ar-
mis figerunt ad fanum, quod erat in Carnaim, quam Ju-
das occupavit, fanumque in aecum ipsi omnibus, qui in illud
se recuperari, confugerunt. Jos 11, 20. Jos 12, 21. p. urbs
haec Carnion vocatur, in quam Simonides cognito Juda ad-
ventu mulieres, filios, et reliquum a paratam praemisit,
quod inter pugnales videretur et accusu discessit propter
locorum quosdam Jos. nihilominus sicut Juda occupavit
interfectis hostium viginti quinque milibus Jos.

290

Nomen Carnion Carnaim ex cultu Astarthes Deae lor-
nigerae derivatum creditur; siquidem Carnaim, additur Cor-
nica. procul dubio hujus Deae fanum fuit, quod Judas
Machabaeus in Carnaim flammis addidisse dicitur. In ali-
sunt autem Astarthes Dea Sumerorum, Alina, Regina caeli,
Dea caelestis, Venus caelestis, Dea Syriae, vel Venus Syriae,
Adonis sponsa, Juno, Ipsi, cuius simulacro vel caput bo-
vis, vel colima imponebantur Jos in carne Jos 11, Astarthes.
13mo Dorai urbs duabus leucis seu sex miliaribus
ab Astarthes ad orientem. in hac urbe Og rex Basan

Joseph patrem habuit nomine
eadem matrem unam ex
concupis: a patribus ex
ultimo conjugio natis velut
Dolores habetura pullos in
patria Tob de recepit, ubi col-
patria ac pcedonum manu co-
patria in invaluit, unde
carus a Galatensis principis
eum confidit Jos 11, 10
unde fuit regis in ora
aene lapideis, Jos
Dania Tribus manasse transf-
Dania. hujus regibus no-
mach 5, 13. Dania, atque
ola 2 mach 12, 17. Tubia-
appellatur.

aque ac in Asaroth regionem habuit Jud 1, 4. Jos 12, 4.
Prope hanc urbem ex ipsa cum Israelitis impellerent pugnam
quam una cum omni populo suo ad videraciam perrexit
seruat. Nim 21, 38. Jud 8, 1. ubi hanc dimidia Tribus
Manasse viris adhibetur. Jos 18, 2. Jos 19, 27. alia
nomini ubi memoratur ignis Tribus Abrahali aserunt
diversa usque ab illa, quam hic expendimus.

(A P U T V.

De
Sturæa

Seu

De Tribubus Gad et Ruben.

Lucas Evangelij sui c. 3, v. antea Tribus Gad et
Ruben sub Sturæa nomine comprehendisse videtur, pro
alibi iam advertimus. Ha Tribus Sturæa nomen ac
capite videntur ab Sturæis sicut Ismaelis filij Gen 25, 18.
1. par 13. posteris, qui à sua regione ad orientem Paranae
et ad meridiem Trachonitidis propinqua posita profecti, in
his Tribubus, post illarum devastationem, reliqua
populi Israëlitici restaverunt. 1. par 5, 19, 20. Manasse, Gad
Dubi et Rubenitis contra Agareos ab Ugar Abelhami in
villa sic dicta populos, qui ad orientem Galaaditidis loci
habebant, dimicantibus auxilium præstasse dicitur, et
nonnulli hinc scriptura locum sic intelligunt, ut Sturæa
Agareis dicitur contra harum Tribuum viros auxilium
debuisse viderentur.

Sturæa etiam alio nomine à propriis Israëlitibus Ceraa
dicitur à voce Græca Κερα, quæ trans significat, quia
trans Jordanem posita est. idem Sturæitis cuius sub
Abraham nomine memorat Esaiel 47, 18. Nonnulli
Sturæam à Ceraa distinguunt, juxta binas Tribus Gad et
Ruben: prioram Sturæam impugnat, posteriorem vero le
team, quos hic legi placet. igitur hujus capitis duo
erunt §§, in quorum primo de Sturæa propria seu Tribu
Gad, in secundo autem de Ceraa seu Tribu Ruben
disseremus. Et.

§ I

De Sturæa propria

Seu

Tribu Gad

Sturæa propria seu Tribus Gad hi sunt limites ad orientem
montes Galaad, ad meridiem Ceraa seu Tribus Ruben, ad
occidentem Jordanes, et ad septentrionem dimidia Tribus Ma
nasse.

Post devictos Amorrhæorum Reges Og et Behon Tribus
Gad et Ruben eam sibi regionem concedi popularunt per
cuius civitatem, qualem hæ Tribus precibus abundantem ex
gabant. Nim 32, 1. acquirit Moyse eam tamen legi, ut
trajecto amne fratres suos in obtinenda chanaanitica
adjuvarent. Nim 32, 28. Tribus igitur Gad et Ru
ben, quibus dimidiam Tribus Manasse adjunxit, regna Behon
regis Amorrhæorum et Og Regis Basan frangit, et
quod Josue capite 13, 4, ubi singulis conficitur frat
res hæ Tribus Gad ea pars obtinet, cujus limites præter
expressimus, in ea potari videntur.

Imo Græci ubi linguam Arminum utriusque Tribus
designant, Tribus Gad ad meridiem et Tribus Ruben ad
septentrionem, in conficijs ammonitis, moabiticis et
Amorrhæorum sita ad ripam Arnon fluvij pene ad
quosdam fontes, Deut 2, 26. et 3, 12. Jam 4, 48. Jos 12,
13, 9, 10, 26. Nim 32, 34. Gad ita dicitur eam ex
traisse, id est reparasse, nam prius iam oppidum seu
urbem erat. Deut 2, 26. Rephaim videtur prope hanc urbem
cum Ammonitis dimicasse, quos inde persecutus est Moyses
et Behon, quos vixit conficitur, et tunc Behon et
videtur ac Rabba seu Rabbath Ammon de qua erat
plura, Jos 11, 33. Jos et Principes ex exercitu David

291

292

293

ab eo missi ad numerandum populum israel, transiisse Jordanem in Arcoer ad dexteram urbis cuspodam in vallis gad posita legitur, venisse 2 reg 24, 12. Habaël Rex Syria peruenisse dicitur in universis finibus israel à Jordane & contra orientem plagam eandem urbem (ysaia, gad, et Ruben et Manasse ab Arcoer, quae est supra torrentem Arnon

Relandus lib 3 p 582. V. Arcoer contendit binas hujus nominis trans Jordanem fuisse urbes, unam, quae habitaret in termino australi transjordanica regionis; alteram vera contra seu in conspectu Ratha urbis Ammonitarum collocat; illamque Josue 13, 9 et 10. ex profum esse ait; haec vero ibid 4, 25. utramque tamen quatuordecim longae à se invicem distans ad tribum Gad pertinuisse. Verum tunc ne-cessa videtur hae duas ejusdem nominis urbes confirmere tanta inter vallorum impidine à se invicem distans, quarum una tribus seu regionis Gad, altera vero tribus Ruben sit terminus australis, et tamen amba ad tribum Gad pertineant, quod casu paradoxum videtur. Nec ex eo, quod Josue 13, 9 et 10. Arcoer ad ripam Arnon fluminis est ibid 4, 25. contra Ratha urbem Ammonitiam posita dicitur, sequitur duas fuisse hujus nominis urbes, nam scriptura plerumque eadem urbi varia huius nomina adijcere; unde quia Arcoer ad ripam Arnon fluminis et simul à regione Ratha sita fuit, ita etiam modo ad ripam Arnon, modo contra Ratha sita dicitur à Josue. Denique quavis Num 21, 24. dicuntur israelitae cepisse terram Ruben & Regis Amorrhaeorum ab Arnon usque ad Jeboc fluvium, et usque ad filios Ammon, id est, usque ad terram Ammonitarum, non sequitur, Ammonitas nullas ad austrum Jeboc habuisse possessiones; Ratha enim, quae iterum erat, et contra quam Arcoer erat, in Jeboc sita in ejus plaga usque ad ripam fuisse constat.

2 reg 30, 16, 28. David dona missa dicitur ad proximam suam in Arcoer; inde colligi potest, hujus nominis urbem in Tribu Juda etiam fuisse. ab ista enim bene ista commode etiam intelligi potest de urbe Arcoer transjordanica. David enim dicitur in regione Moabitaram demoratus fuisse in urbe hac aliquot ex suis cognatis reliquisse potuit.

Ergo Arcoer Tamariscum significat planta genus frequentissimum; quare fluvium Ruben nomen ex ea facile derivari potuit.

294

200 Ratha, Rabbat Ammon, Rabbat Ammana, sive tantum Ammana, vel Rabbat filiorum Ammon, idem est Thal viarum, de qua Josue 11, 32. postmodum Philadelphiam urbs metropolis Ammonitarum, ad radices montis Hebrae non praevalt à fontibus Arnon fluminis sita, sed septentrionem Arcoer urbis Tribus Gad in ripa septentrionali torrentis Arnon sita, contra quam loci in conspectu cuius eam ponit Josue 13, 25. Jam Moysis castris celebris habebatur, itaque perreus lectus in Regis Sasan extolere traditur. Deut 34, 11. David suscepto in Ammonibus bello, ad hanc urbem Joab cum exercitu misit, in cuius obsidione Urus occulto Regis hujus insidiis in-venientibus hostibus derelictus interijt 2 reg 19, 34; per 22, 1. ad ultimas seductam angustias David expugnaturus ad exercitum veniens obtinuit 2 reg 22, 26, 27. caetera de qua supra imperium passim est.

Sibi filius Naas de Rabbat filiorum Ammon miser ille, qui Davidi filium suum ablatum fugienti occurrerunt, sique fratrum, rapina, vasa sibilis, Prumonum, hordarum, farinam, potentem, fabam, Lentem et fixum circei in urbe Manajm, quam vulgata nostra casta nuncupat, obtulerunt, numeratus 2 reg 22, 27, 28.

Sub Roboam Salomonis filio urbs haec eadem ac caetera Tribus Transjordanicae facta dezi israel cessit: habentia tunc regno israelitis cum Teglatphalasar abductis in captivitatem pluribus quoque regionis incolis praesens illam nudasse, Ammonite in reliquis debachab sunt: hinc Propheta

Jeremias et Ezechiel futuram in Babel metropolim
monitarum ultionem minitabi sunt per 49, 212 Ezech 21, 20
et 25, 5.

* hac de re in Tom. i. Theod.
nost. Tract. 1, part. 1, c. 7, pag
50, n. 99.

295

Ptolemaeus Philadelphus rex Aegypti ille ipse, qui gra-
cam LXXVI aginta inter presum L. scripturae hierosolym. cu-
rasse dicitur & nomen hanc de hoc nomine Philadelphum
appellari voluit. apocal. 1, 11 inter Epistolae Ecclesiarum, ad quos
scribere iussur Johannes apostolus Philadelphiam recitat.
Iur. ut et 3, 7. ad eam etiam directa creditur. Ignatius Hiero-
solyt. parte ante obitum suum data epistola. Annotat. quo-
que eadem esse ac Abel urbis confititur, de qua Iud. 11, 33.
Iste Jazer urbs sita ad radices montis Galaad, 8. vel
10. miliaribus a Babelia versus occidentem iudea ejusdem
locum nominis torrentem, quam toraxer h. dicitur. fuit
a non haerum. Num. 21, 32. milit. Moyses viros ad eam
eaeplorandam, qui ibidem et vicales ejus occupant, ad eam
terramque ipsius sibi dari populus Rubenita et Gadita
Gaditis traditur, hinc eam restaurat. Num. 32, 33, 35.
Ios. 13, 25. Levitis de familia Merari traditur, nec
non urbs refugij constituitur, Ios. 21, 34, 37.

Jozab et principes exercitus Davidis missi ab ipso ad nu-
merandum populum israeliticum per Jazer transferunt
in Galaad 2 reg. 24, 16. Jives habuit fortissimos ierosolym.
circa eam urbs fuerunt, quarum excisionem per meta-
phoram praedicit propheta Hajar 10, 319, et Jeremia.
48, 32. Ex eo, quod apud Jeremiam haec est haec loquens
de plautu Jazer plautu hinc urbs Jabama: propagines
sue transferunt mare, usque ad mare tunc perueniunt
volunt colligunt, prope hanc urbem lacum fuisse, qui
mare Jazer dicitur. at hoc non adeo certum esse
ait Delandus l. 3. p. 825. Jazer. nam, inquit, in he-
braeo vox sum, quae latine mare significat, ad arcedon-
da urbs Jazer per legem, ad Jazer perueniunt, prout
habet Hajar ut c. 10, 319. ubi sic legitur: « vineam Jaba-
ma Domini gentium exciderunt: flagella J. id est pro-
pagines: usque ad Jazer perueniunt, et haurerunt
in deserto, propagines ejus salicis sunt, et transfugerunt
in mare. nulla hic de mari Jazer mentio, sicut
per metaphoram locuti sunt hic propheta, ac per
gella seu propagines intelliguntur salicis et Jazer pro-
pales, quae in captivitatem abducentes praedictum: Ad
hunc horum prophetarum textus sic exponi posse ar-
bitramur, scilicet Hajar dicere voluisse, populum et pro-
pagines Jabamae usque ad Jazer peruenisse, atque post
quam in deserto ab omnibus derelicti, aliquam diem ex-
traissent, tandem capti transfugerunt in captivitatem ab-
ductos fuisse. Jeremiam vero: faculus Jabamae vel
intra mare abductos fuisse, civis vero Jazer usque ad ma-
re duntaxat, ubi post haec verba: usque ad mare J. ubi
testiganda videtur vox propagines, quae si diceret pro-
pales usque ad mare propagines J. perueniunt, vel
quoniam hic vox mare redundans sit, atque ad antecedentem
referri debeat juxta Delandum; et sic textus hic per-
tinet cum ipso, quae Hajar loquitur, ordinis conveniat.
et sane primum videtur, quod, cum scriptura ubi
frequenter urbis Jazer meminerit, nunquam tamen de
mari aliquo, quod prope eam sit, loquitur, ex unico
Jeremia textu, qui Jozab ex libralij aliquis munitio
quod hanc vocem mare mendosus est, hincque velut
mare aliqua prope Jazer existisse.

Horum praeteritum prophetarum medicina in Theobaldus
recta sunt, qui post destructam Babel et deinde a Teglat-
phalasar in captivitatem tribus Gad et Ruben p. 1. par. 22
earum urbes occupaverant.

Ios. 21, 30. sit metropolis urbis Jazer contra, hinc regione
pertho in Tribu Ruben. Ita tanquam civitas refugij et
levitis ex familia Merari castra; unde colligitur J. d. f. f. f.
trans Jordanem hujus nominis urbes: vel forte

eadem est, quae quibus erepta Ribonitis transitur
3to Ramoth Galad urbs celebris non procul a ~~Beth~~
Beth-san seu Beth-fluvio in montibus Galad ad orientem
Beth-san 1° 1° miliaribus a Ratha versus orientem sita di-
tribus Tribus Gad, et urbs refugij nec non civitatum sacer-
dotum 1° 43. Jos 13, 26. et 20, 8. Num 21, 37. i. par 6, 30.

Salomon in ea habuit pyrum ex dignitate praefectis su-
per omnes Israel constitutis, qui ei et domui suae annuam
parabant 3 reg 4, 13. postmodum sub Regibus Israel flo-
ruit; deinde regum Damasci seu Syriae facta est: quae
inter eos et reges Israel bella intercesserunt, consensu offi-
cialium eius in Syria ab hostibus, qui eam vexabant, in-
dicare; Achab igitur Rex Israelis ante eam inchoavit cum
Syriis praefectus ab 3 reg 22, 27. 2 par 18, 13. et 20, 34.
Jordan eius filius Syriarum adversus Syrios bello urbem
hanc anno obsidet, ubi accepto vulnere in se iratam de-
cessit 4 reg 8, 28, 29. 2 par 22, 5. 6. videtur ~~seu~~ Jehu
filius Namsi. supremus foram bellorum a ~~seu~~ plebe
quodam, quem Elzeus ad id miserat, in castris apud
Ramoth Galad in regem Israelis ungitur in 2 par 22, 17.

296° 1to Danuel urbs juxta torrentem Jabboc et infra
vallis duo trachia, 3 miliaribus a Maxim ad orientem
diffusa, et in a Beth-san. Cum Jacob a Mesopotamia
rediret ad torrentem Jabboc subit, sed ante auroram
alterius diei, universa eius familia torrentem transgre-
ssa, ipse solus in adversa ripa manens Angelum obviatum
habuit, quocum ad auroram naque lucis ab, nunquam
tenens dimittere noluit, usque ab ipso rogatus, ut accepta
pernis benedictione; ex hoc locum hunc Danuel, quod
faciem Domini significat, nominavit dicens: vidi Deum
in facie ad faciem, et salva facta est anima mea, gen 32, 24.
Incessu temporis urbs ibi sub eodem nomine condita
fuit, quae Tribus Gad castra.

Jedon e cado Madianitarum redire urbem hanc ever-
sit, aquae in cives ultimo exserpente servit, quod antea
ibi huiusque capis insultasse, et comestum dehaescent
4 reg 1, 17. Hanc postea Jeroboam filius Nabath re-
stituit 3 reg 12, 18.

297° 2to Beoth, Beoth et Beoth, urbs non procul a Jorda-
ne ad Jabboc fluvij meridiem sita. Jacob a Mesopotamia
veniens hanc misse forale in Beoth venit, ubi edificavit
domo fixisque pastorij locum hunc Beoth, id est taberna-
cula appellavit Gen 22, 17.

Urbs haec Tribus Gad obtinuit Jos 13, 27. Huius urbis opti-
males Gedeon, quod honoram pro exercitu suo ipse dante
gessent, spiritus ac tribulis coloravit ac comminavit quod 8, 17.
Hanc postea Jeroboam filius Nabath Rex Israel re-
stituit 3 reg 12, 18. Inter hanc urbem et Bethsan seu Be-
rethan in campo Area templi vase ingentis operis
sub Salomone conflata fuisse 3 reg 7, 46. et 2 par 4, 17.

Non confundenda est cum ipse huius nominis loco illo,
ad quem Machabaei Aegyptum deferentes e Damasco venerunt,
Ecc 12, 38. et Num 33, 3, 5. Urbs Beoth Tribus Juda
assignatur Jos 15, 28. forte eadem ac locus ille.

298° 3to Manaim, Mahanaim urbs ad Septentrionalem ta-
bor fluminis ripam non procul a Danuel versus occiden-
tem posita. Tribus Gad assignatur, usque urbs Levitarum
de familia Merari Jos 13, 26, 27. et 15, 27. i. par 6, 30. Nomen
Manaim, quod castra significat loco videtur esse a Jacob
a Mesopotamia revertente, cum Angeli ibidem somnarent,
gen 28, 2. Vulgari postea urbem hanc interdum Manaim
et Mahanaim, interdum vero castra nuncupat. Joseph h
1° 1° Saulis castris huius obitum Tobam regni sui in hac urbe
constituit 2 reg 19, 12. David ab Achis filium suum fugientem
in eam se recepit, 2 reg 17, 24, 27. et non procul a ea, quem
in Bethu Ephraim, ipse Achis victus et interfectus est
a Joab 1° 16, 7, 18. Tunc David hac urbe relicta transmissaque
Jordanem reversus est in Jerusalem Jos 15, 27.

299° 4to Dan urbs Mahanaim inter et Sargam collocata.
Israelitis ducis Josue vada Josue benedixit, aquae illius

300

299

300 ~~299~~
 8to Sarthan, Saredaba, urbs ad ripam orientalem Jordanis, lacum Tiberiadis ad meridie[m] prope Jubog. quidam illam ad Jordanis ripam occidentalem collocant etc. 20, quod prout primum memoravimus, Israelitis vana Jordanis orientalis aqua illis falerint, ac mox in ista insuperioribus ab Adom videlicet usque Sarthan. et inde hoc duxerunt colligitur, nempe Sarthan vicinam Jordanis et ad eius ripam collocatam fuisse, Adom vero longe ab ipso remota. Scribit autem, de qua hic nobis est sermo, ad orientalem Jordanis ripam Saram fuisse manserunt etc. Jos 3, 24, 46 et par 4, 17. ubi legitur in agro Sara regione capessenti Jubog et hanc urbem vasa area ad usum Sara Salomonis conflata fuisse. unde quoadmodum Sara, quod supra dicimus, haec Sarthan trans Jordanem Sara fuerit necesse est; absurdum quippe omnino videtur hinc campestris Jordanem quaerere limitem, qui Jordanes esset, non Sarthan, si hac viis ad occidentalem ejus ripam ibi fuisse. Equidem 3 reg 4, 22 memoratur Sarthana urbs ad occidentalem Jordanis ripam, juxta quam Beth regio esse dicitur; sed proleto haec alia est a Sarthan Sara Saredaba nostra. ibi etiam II, 26, 12, 20 Sara fit mentio patriae Jarobeam filij Nabath Sarathai, qui rehabard duxerunt Salomonem, ac post ejus mortem regni Israel obtinent; nec ista confundi debet cum Sarthan.

301

299

9to Saron, urbs munitissima non procul a Sarthan et ad meridie[m] Sara Jubog. juxta Machabeo 6, 2, ex profectione in Timotheum Saronum ducem reverti trans Jordanem denegant ab ipso capta fuit et direpta, nec non nicolarum qui ex varijs erant nationibus 25000 profugati, II Mach 12, 27. Non confundenda est cum alia Saron tribus Benjamin, et in confinis tribus Juda Jerusalem Jasra, quam alia rex Juda derecto Jarobeam mo regi Israel viler alias occupavit, et regno Juda duxit aservit II par 13, 19.

303

10mo Dabir, urbs in confinis tribus Ruben versus Jordanem collocata, tribus Juda assignata Jos 13, 26. Jasra sam occupat ac vasas Jos 16, 138, 20. Minima confindenda est cum Dabir Sara Carath - Sepher Tribus Juda, de qua alibi agimus.

304

11mo Atharoth, urbs, quam derecto Amorhaorum regibus Jakon et Og, viler alias libi non popularunt Gavid et obtinuerunt, Nom 32, 2, 39. Jos 13, 26. Ista fuisse viam in confinis regionis ilms, quae Rubens attributa fuit non procul a Dabir et Dabir hinc ad Sepher tribus Juda, vero ad orientem.

Minime confundenda est cum alia ejusdem nominis urbe cojordanica et tribus Juda adscripta Jos 10, 5, nec non in confinis dimidia tribus Manasse, non procul a Jordane alio sigile pingitur Adar, atque Atharoth Adar dicuntur, vniu hinc haec nomina eandem urbem denotare videntur Jos 18, 13. Atharoth Adar deno memoratur atque plac rum Benjamin limes designatur, nec procul a Beth thoron superiori collocatur. haec non eadem videtur esse ac prior. Jos 15, 3 viler urbes Tribus Juda assignatae sunt mentio urbis Adar.

305

12mo Shrah, urbs in plaga meridionali ac confinis tribus Ruben. quidam volunt eandem esse ac Atharoth Adar perperam, quippe quae ab orientem aperit aperit fuit, atque distinctionem filij Jad adscriptur Nom 32, 27.

306

13to Mennis, urbs quatuor stiliariis ab Esdon in via Rabbam, seu Chitad, shiam versus Jos 15, olim ammonitarum erat, supra duces, cui se ipse adversus eos bellum duxit, quos ab Israel vique Non nil percussit dicuntur Jos 11, 22.

307

§ II.

De Peraa seu Tribu Ruben.

Peraa seu Tribus Ruben limites habet ad orientem ter-
ram Moabitaram, ad quos ipsa haec regio pertinet antiqua
ab Israelitis occupata, ad meridiem torrentem Arnon,
qui illam a Madianitida Sargat, ad occidentem Jordanem et
partem exiguam maris mortui, et ad occidentem tribu
Gad, a qua torrente Jazer separatur. In ea notatur

308

uno Dofra urbs valde et ampla quatuor diebus itinere
a Dapafca versus meridiem, in campis solitudinis infra
montes Galadi, feriebant ad orientem. Tribus Ruben
adhibetur, siquae urbs confugij dicitur 2, 43. 40, 20, 8. 1, 29
4, par 6, 17. Machabeorum caele a Syrii seu Moabitum
incolebantur in eaque multi Israelitae castri derivabantur,
at mox Judas Machabeus eas a Syrii capis et succendit
caele in ea omnibus maribus i mach 5, 28, 30.

Sub nomine Dofra memoratur Gen 30, 3 et i. par 1, 49
ubi Jobab filius Dofra de Dofra in Edom, id est Dumaca
retraxit dicitur. Perique auctoritas hunc esse Job, quem
vultis patimtia speculum sacra Biblia specialiter libro no-
bis exhibent. Dofra 34, 15, 18. Dumaca ac nomenclaturam
urbi Dofra videtur eandem. Dofra in omni virum de
Dofra tinctis sanguine vestitus venientem. per hunc
virum moicafa videtur Dofra Judam Machabeum qui
Dofra seu Dofram occupavit, ac ipse fenoga dicitur
4 mach 7, 18. prout primum dicitur. Sic etiam inter
paries nomen Christum servatorem intelligunt. Dofra
48, 24. Dofra quam Moabitaram urbem nun-
cupat, eandem Dofra videtur, ut et 29, 13 et 14. ubi Dofra
Dofra etiam Dofra nuncupat. Dem Dofra Dofra i. 12.

videtur aliquid, num haec Dofra eadem ubi Dofra Dofra
Dofra, quae Moabitaram fuit, quod alibi in Dofra Dofra
est ut apud Dofra urbs Edom seu Dumaca dicitur
verum, si Dofra, qui in ea regione, quae postmodum Mo-
abitaram facta est, Dumaca pariter, quae Dumaca
notus, in qua Dofra habitavit, ab ipsis vocatur, collocant,
haud difficile est intelligere, utroque haec nomina eandem
urbem designari; quodsi vero Dumaca magis ad austrum
removeret dicitur, prout a perisquo fit, eas distinctas
urbes dici oportet.

309

200 Sabana urbs septem civitatibus ab Hezebon ver-
sus septentrionem diffusa, tribus Ruben ad Hezebon Num
32, 38. et 40, 19. Sabana ab Hezebon Moabi-
tarum vastitas significat Sabana 10, 8, 9. Sabana urbem
Sabana, cataractae Rubeniticae Moabica post adductas
in captivitatem in Teqlathpharsan decem tribus, i. par 5, 26.
occupaverant per 48, 32. Eadem videtur esse ac Saban
Num 32, 3.

310

310 Dofra urbs regni Edom Regis Amorrhoeorum
cujus denique regionem Israelitae occupaverunt. Num
42, 27, 28. Tribus Gad a Moysse assignatus Num 32, 30
postea Rubenitis eam tradit Dofra 13, 9, 11. Dofra fuisse
videtur in utroque tribus confinijs ad austrum torren-
tis Jazer et non procul a torrente Arnon, forta illi
ad orientem. videtur etiam eandem esse ac Dofra. Dofra
ubi Israelitae ex Aegypto profecti castra castris sunt
Num 30, 45. ubi haec castra Dofra Dofra Dofra et
Jeremiae Moabitaram erat, cuius exivit peradit
Dofra 15, 29. per 4, 18, 22. 2 Dofra, 15. memoratur
urbs Dofra tribus Juda, at haec videtur eandem esse
ac Dofra seu Cariat - Lepher in eadem tribu. Cariat
Lepher.

311

311 Bethania urbs ad Jordanem et ad occidentem
Hezebon, ubi Joannes baptizabat per 1, 28. Origenes
in per 1, 8. S. Joannes Chrysostomus hom 10 in c. i. per
et Crisostomus Crisostomus Bethania Bethania
Bethabara, quae vox domus transitus interpretatur.

notantque oram fuisse, quas fraeilica duce ipse Jordanem
trajecere, et hanc communem hujus fluminis vadum esse
serunt.

312 ~~309~~

5to Medaba et Magaba urbs in ora meridionali non
procul ab Heselon sita, Tribui Ruben tradita Jos 13, 10,
de ea etiam fit mentio Num 21, 30. Ammon
ita contra Davidem, cuius legatos Hanon eorum de
contumelia affecerat, pugnaturo ex mesopotamia, Syria
copias conduxerat, quae venientes e regione hujus urbis
castra metati sunt i par 19, 517. Haja etale a Moabitibus
occupata fuit, cuius exitum praedicit Is 15, 2. Mach
9, 35, p. narratur quod cum eius civis filij Jambri viri
his hujus potentis Joanni fratri Juda Machabaei ad Na
buthaer profuscenti occurrerent, illum occiderunt, quae
eodem postea Simon et Jonathan Joannis fratres ultra
etiam Jambri filios hujus viri luce regionis clarissimi
filiam in domum suam sponsi ducunt, sed in viro
adorti occiderunt.

313

6to Heselon urbs celebri et summa, et Lehon
Regis Amorrhaeorum, qui Moabitibus ea populat
Regia, et capta ab fraeilicis Num 21, 26, Deut 1, 4, et 2, 11
Iam 2, 2, 10, 4, 40. Jos 9, 10. 12, 5, 13, 21. Jos 11, 19
2, 2, 22. Jam etiam alias urbes, sibi de populis (Judae
et Rubenita, hi eam obtinent atque restaurant, Num 32
2, 23. Jos 13, 12, 21. atamen ad Tribum Gad transisse
videtur Jos 21, 37. et i par 6, 41. ubi inter urbes ex ea
dem Tribu Levitis concessas recensetur.

Septimae Judae et Dux fraeilicorum Regi Ammon
tium Heselon velut suam repulenti preceatorum anno
rum possessionem obtendit, Jos 11, 20. Achior dux Am
monitarum sub Holoferae Nabuchodonosoris Imperatoris Babil
duae, eadem Babiloniam obsidere volenti, inter agrum
hebraeorum facinora omnes potentes in Heselon eos
prostrata narrat Jos 5, 5, 20.

8to transactis trans Jordanem decem Tribus civitas
haec rursum in Moabitibus veterum illius incolarum
quos supradictam, Lehon capulerat, postquam in
transit, cuius iteritum praedicit Haja C 15, 4, 10, 4, 19
et Jeremias 48, 2, 34, 45. et 49, 3.

9to Jos 4, 4. Sponsus cuius Sulamitis sponsa sua con
parat infernis ad portam Heselon urbis popu
lifficis sibi, 2 Mach 12, p. sub nomine Cassian
eius fit mentio, quam Judas Machabeus cepit, in
eaque innumerabiles fecit cades, adeo, ut in hujus
sanguine faciorum duorum seu 300 passum salin
dinis sanguine interfectorum fluere videretur.

314

7mo Cademoth urbs ad orientem Jordanis Arnon
e Regione Heselon sita, una e stationibus Hebraeorum
ex Aegypto venientium in deserto, unde Moyses nuptias
ad Lehon regem Heselon misit, qui ab eo postulavit, ut
populum fraeilicum pacifice per ipsam terram transire
permitteret Deut 2, 26, Rubenitis assignatur Jos 13, 18
ubi Cademoth nuncupatur; postea Lehon Merabi filij
eam obtinent i par 6, 17.

315

8vo Haja et Haja urbs ad meridiem non procul
ab occidentali Lehon torrentis ripa. hi Lehon rex
Amorrhaeorum a Moysse hujus fugatusque fuit Num 21, 23
Deut 2, 32, 33. Jos 11, 14, 15. Tribui Ruben cessit
Jos 13, 18. ac Davidae Levitis i par 6, 17. ubi Haja nuncu
patur. etale Haja et Jeremias a Moabitibus lamabatur
cui ipsi mala imminantur Is 15, 4. Jos 48, 21, 34.

316

9vo Naba et Naba urbs ad occidentem Haja posita
et non procul ab ejusdem nominis monte, in quem
ascendere a Deo iussus est Moyses, ut ibi moreretur, Deut
32, 49, et 34. Tribui Ruben assignatur Num 32, 38
etale Haja et Jeremias ea populi dicitur Moabita, cui
etiam praenudantur Is 15, 2. et 48, 1. Jos 48, 1, 22.

317. 10mo Abel latium, idem Abel, et Abel urbs sita in
plante seu campis in Moab e regione Jericho sexaginta
passis seu septem miliaribus cum distans a Jordane ad pro-
cul a mont. Phogor. In Hebraei de montibus Phogor profeti
castra metati ad morati cum filiabus Moab fornicati sunt
atque ab illis in idolatriam adusti: ob id illos Deus manu
sua Levitarum duxa multavit, Num 25, 1, 2, 3, 4, 5.
de Abel sive nisi duos exploratores, qui terram et urbem
Jericho considerarent, Jos 2, 1. In Josue castris, navi ad for-
danam, ubi cum exercitu per nos dies subterit, Jos 3, 1.
Michaeas 6, 5, populo Israelitico in memoriam celebrat bene-
fica Jos 2, a Deo collata a Abel usque Gulgala.

318. 11mo Ar Moabitum metropolis sita ad fluvium
arnon, qui mediam indaravit, et ea sita mentis, Num 21, 13, 14
Deut 2, 9. Israelita prohibentes adversus Moabitas pugnare,
unde indaravit reliquerunt, Jos 4, 18, 19. Propter artem sive
et terram minas ex parte est. Jos 15, 1. eam Ar Moab
et Jeremias 48, 31. Ar-harajet, sive Kiriath
res nuncupans, quod hebraicum nomen vulgata nostra
per Muros seu Muram coeli lateris, idem Murum
fictilem vocat.

Cum Reges Israel, Juda, et Dom Josue devotam om-
nem regionem, eam obsiderent, atque ad ultimas angu-
stias hactenus esset, Rex Moab in tanta consilio, primogeniti
sui sanguine dux litare confidit, cuius rei indignitate
percussit aggressores, sicuti Bala obsidione recesserunt,
4 Reg 3, 25. ubi vulgata nostra illam Muros fictiles vocat.

319. 12mo Beth-Phogor urbs Moabitum ad potentio-
nam arnon, ubi mox mari nigro immersit, posita
in qua solus Phogor celebratur; tribus Ruben tradita
Deut 4, 46. et Jos 15, 20.

320. 13mo Bala Tribus Ruben aseritur Jos 15, 20.
Bala planities significat, unde urbs haec sig nomine
dicta est, quod in planitie esset ad pedes montis Bala
significat etiam loca fecunda et irrigua, sub qua signi-
ficatione dicitur Josue cis Jordanam perierit omnia
sinam montanum, et meridiana, atque camp. postrem,
et Bala Jos 10, 40.

321. 14mo Beth-jesimoth ad austrum, 10 circiter miliaribus
a Jordane posita. Rubenis traditur Jos 15, 20. abale
Ezechielis a Moabitis occupatur, cuius ubi et aliarum ur-
bum Moab excidium praedicit. 25, 9.

322. 15mo Baalmeon et Baalmaon urbs Tribus Ruben,
Num 32, 38. et Jos 13, 17. Hanc Rubenis cepit Eze-
chielis abale possidebant Moabita, cuius excidium pra-
edicit 25, 9.

323. 16mo Mathana locus ubi Israelitae in deserto castra
habuerunt, inde in Nahaliel tunc in Bamoth perre-
xerunt Num 21, 18, 19. Eusebii locus Arnoy Nahaliel,
et Mathana ultra Arnon ad orientem locat se milia-
ribus ab urbe Medaba.

324. 17mo Bamoth, Bamoth-Baal. Hebraei ex Ba-
moth profecti sunt ad valem, qua est in regione
Moab, Num 21, 20. Jos 15, 17. Bamoth-Baal vocatur,
atque Rubenitarum sit possessio. In agro Ita, quem in-
terluit arnon.

325. 18mo Adama una ex quatuor in pisp civitatibus igne
caelesti consumtis Gen 19, 14. et Deut 29, 23. reliquis trien-
talis ad meridiem Arnon ac forte ubi torrens ille Mari
mortuo immergitur, sita. coniectura est eam non om-
nino perisset, aut regionis illius accolas novam civitatem
nomine urbem in orientali Maris mortui littore
et pene ad offic Arnonis edificasse, quod juxta Asna
gata sacrorum Bibliorum intellectuales sicut c. 15. v. ult.
praedicit destructurum Moabitas, urbem Ar, et re-
liquas adama. vid sup hic c. i. 81, n. 14, 16, 17.

326. 19mo Nemra et Nemrim urbs locus mare mor-
tuum, et ad ejus orientem posita. hanc Libi dari po-
stulans Gavidia et Rubenite Num 32, 13, eoque traditur
Jos 4, 30. ubi Beth-nemra dicitur, ut et Jos 13, 27.

ubi Tribus Gad ascribitur, cum tamen in Tribu Ruben
lita fuerit. Isaias 15, 6. et Jeremias 48, 34. male Mo
alibi mirantes aquarum Samaim meminerunt, quod
desidas et passinas nuncupant.

C A P U T VI.

De
Idumaea
seu
Terra Edom.

327

Idumaea arabia provincia ab Esau Patriarcha Isaac
filio et eius posteris post ejectos Moeracos prioris illius
vicinas partes, videlicet Idumeam, Aegyptum et Arabiam
Desertam lita; montibus abundans, inter quos praeci-
puus Seir fuit, qui illam a Judaea Lejungebat.

Edom, quod nomen Hebraicum est, latine rufus signi-
ficat, dicta est a cognomine Esau, qui quod rufus est
Edom, cognominatus fuit, illiusque regio terra Edom
nuncupata, quam deinde Graeci Idumeam dixerunt.

D. Calmet scribit: "Esau primo in montibus Seir le-
"dem fixisset; deinde ex regionem Moeracorum ad orientem
"sem et meridiem maris hircyni migrasse, posteroque
"regibus Arabiam Desertam, Samaritaniam regionem ad mari-
"timum Cathina inter mare Mortuum et mediter-
"raneanum lata habitasse. Quin et tempore captivitate in
"Babylonia, et cum Judaea raris frequentaretur habi-
"tatoribus, plagam Judaea meridionalem hebron usque
"occupasse. Quare, pergit iste, cum de Idumaea ag-
"tur, Seir distingueret hinc: Ego Moyses, Johes in

* Sinus Claudicus ferebatur
ab urbe Clax sine Ailan ad
ripam orientalem maris Ru-
bri lita nuncupatum. Clax
sive Clax portus erat ex tri-
bus maris rubri, quorum pri-
mum duo Berginica vel Alphina
appellabantur, tertio Clax.
Sive Clax spatii 150 miliarium
a Gaza distabat, iuxta Pekin
vel rod Hadiorum secundum
Strabonem et Clivium.

Legum Judae ita ad orientem et meridiem Mare mor-
"tuum desinabat, ac Seir non versus littorem Elam
"ticum claudibat. Successu temporis Idumaea in pla-
"gum australium Judae potrigabatur. Orientalis Idumaea
"metropolis Bodra educhatur Edrai versus lita; meri-
"dionalis vero beta seu factael. Staxe duas Idumaea
"addit, orientalem et meridionalem Palestina non nos
"primi distinguerunt, alij quoque ante nos, Prabo, Bro
"cardus, Ponfrimus, Adriolomius, Torguelus eas distin-
"xerunt.

At hic opmunt alij, nec non Cellaris Idumaea
"nos opant. III, 19, 23. Specialiter Ponfrimus littas fo
"fuentem Idumaea refutat, Simulque ostendit, regionem hanc
"vix non ita amplam fuisse, quod Isaie ex Aegypto
"migrantes illam facili negotio circuire ymoque facile
"pertransire valuerint. Hoc modum de prophetis du-
"rante Babylonica captivitate Idumaea finis suos longin-
"quam in Idumaeorum terram Hebron et Eleuteropolim
"usque profunderunt; unde factum est hujus terrae pars
"australis fuit in libro Nachabaeorum, cum in novo te
"ponente Edom seu Idumaea nuncupetur. Quo Idu-
"maei, Reges ante Judaeos habuerunt, Joas 20, 21, 22 ex
"Regionis suae aditum lax est et montose prope ad
"littu difficili littu arrogantia tumentis celerorum pe-
"pulatorum dominationem nunquam primis toleravit,
"nisi cum David illis in suam redegit ditionem, 2 reg 8, 18,
"quo impleta est divina promissio: et major Servet
"minoru reg 25, 23.

Impositum a Judaeis hunc agere submerunt Idu-
"maei; quare David et Joab notius Idu Idumaea
"qui ab infantia in Aegyptum delatus fuisset, in parva
"regressus Salomoni aditum facessivit 3 reg 11, 14. David
"de sub rege Joatham fili Isaiahae venit de finibus
"suis traque sic ipso bellum intulit 2 par 21, 8, 10.
"A massas filius Joas Regis Joas aliquibus vicinis
"dis eos affecit. Idumaea urbem occupavit 10000 Idu-
"maeorum prostravit, horidamque praecipites egit 2 ho-
"pulo, cui urbis haec erat in edificata 4 reg 14, 12 et 2 par
"25, 11, 12. at haec victoria parum profecit.

Harias seu Ozias ejus filius Pumeas ex urbe Alath seu
 Alath seu Elat expulsi 4 reg 14, 22 2 par 26, 2. Sub
 Achaz Haria nazala et Jonathan filio Rapa Rex Syria eam
 occupavit, atque ejusdem judaeis illam Pumeas dante restituit,
 4 reg 15, 6. Illos Holofernes in Babiloniam reduxit 3, 14.
 Nabuchodonosor Jerosolymam obsidit, Pumeas de ea conjun-
 xerunt, rogantur ad eam funditus everendam instigantur,
 ps 136, 7. Jerlm in 10 et 52, 7. Thren 4, 21, 22. Ezech 5, 12
 et 13, 7. at mali consilij auctores debita poena subsecuta
 est i signum Nabuchodonosor post quingent annos ab urbe
 Jerosolymae direptione foris fundis nationes per circuitum
 Judaeae, nec Pumeas excessibus subegit. pe 19, 10. Ezech 25, 13, 14
 et 2 mach 11. ubi Tobias filius dicitur, quos Tobias ejus avus
 fuerit, celebratur tandem eos edomuit, ac lege victoris
 circumcisorum, ac caeterorum legalium offerentia subdidit
 ps 136, 7. Jerlm in 10 et 52, 7. Thren 4, 21, 22. Ezech 5, 12
 et 13, 7. Inda usque ad exordium Jerosolymae
 per Romanos Judaeis paruerunt; quibus in quidem ur-
 bis obsidione, certum illius non expectantibus, in Pumea
 praedea onusti regressi sunt ps 136, 7. Jerlm in 10 et 52, 7. Thren 4, 21, 22. Ezech 5, 12
 et 13, 7.

Pumeorum vetus religio ignoratur. olim et ab exa-
 dio in obsequio veri Dei fuerant, fradente Ejan, quam in
 doma patris sui Isaac abierat, Religionem. Job quoque
 Pumeas ejusque amici, quorum scriptura in libro
 Job meminit, Dominus quoque adhaerant. Pumei cir-
 cumcisionem abiecerant, cum a Joanne Hircano sub jugum
 missi eo se iterum mysterio initiare, moreque omnia a
 religione Judaica abstrata coacti sunt.

Modus Pumea terra deserta est et inculta, ac nemini
 quidam hinc inde dispersi pagi in ea occurrunt, adeo
 ut omnino implationem videatur perennia a saeculo hinc
 " Et erit Pumea deserta: omnis qui transibit per eam
 " superbit, et sibilabit super omnes plagas ejus. Jer 49, 11.
 Videtur ea esse regio, quam Turci Beldumi vocant;
 haec enim collectata est inter terram sanctam ad Ephen-
 trionem, Aegyptum ad occidentem, Arabiam ad meridiam
 et orientem. Notatur hic

328

imo Bosra, urbs totius regionis caput et sedes Regu-
 lus. qui linguas Pumeas orientalem sicut et meri-
 dionalem fecerunt, urbem hanc in orientali collocant
 velut illius metropolim, nec non cum civitate Bosra, de
 qua praecedenti cap 52, 11. egimus, confundunt. Relan-
 dus tamen 13, p 615, 2 notat plures hujus nominis urbes
 fuisse, ut in Thachontida seu dimidia Tribu Manassa Jer 21, 27.
 ubi Bosram vocatur; in Magbitide, in Pumea, de qua
 simul confundenda haud his, adhibere, quod cum nomen
 Hebraicum Bosra seu, ut ipse legitur, Bosra locum mu-
 nitum significat, mirum non est, illud pluribus urbibus
 commune fuisse.

No de Bosra velut Pumea regio pro viribus nostris
 in 13, 52, 11. sufficienter describitur, ex quoque sum-
 juxta illorum opinionem, qui eandem esse ac Bosra
 volunt, assignavimus: videtur tamen, qui huius opinionem ob-
 munitant, quo loco eam collocent.

329

2do Caba seu fectehal urbs in finibus Pumea
 versus meridiem sita. Amasias Rex Juda adversus Pu-
 meas movens in valle Balaatum ad austrum maris
 mortui eos fudit, atque victoriam suam usque ad hanc
 urbem prosecutus est, quam et a fectehal cepit, nec non
 fectehal in est obediencia Deo appellavit, ut ostenderet
 merito obediencia sua erga Deum partem de Pumeis
 victoriam se accepto referre 4 Reg 14, 17.

Caba vox graeca rugam significat, sic in Hebraeo Ba-
 nuanen vasus, quod nomen urbi huius forsata inditum est,
 quod sedes quam plurimas in Saxo ex cavatas habet.
 De ea nullibi alias in scriptura, si pectio, nisi forte
 apud Isaiam 10, 11. et 40, 11. mentionem tamen est, an-
 tique Propheeta de hac, aut etiam alia ejusdem nominis

urbe, quas plures fuisse nonnulli Geographi avia
advertunt, de vero de hujus quaedam seu subseq sermo
est. Ino etiam incertum quatuordecim videtur eam
fuisse summa meridionalis metropolim, prout voluit, qui
regionem hanc byzariam dixerunt; potuit enim, apparet
Amapias superam quamdam, in quam summae fide la
re perant expugnare, quia inde argui debeat superam
illam urbem fuisse, sed forte ei casum quoddam in
fide: nobis tamen verisimiliter videtur illam fuisse
urbem, quam Amapias expugnavit, quamvis ignore
mus ad summa metropolim fuerit spere.

3230

370 Dedan urbs inter Arabiam et mare noricum
hinc ad meridiem et illi ad septentrionem posita. De ea
loquuntur, eique mala uteruntur Aggeus Jeremias
35, 23. et 49, 18. et Ezechiel 25, 13 et 27, 20. ffajus
21, 13 etiam hujus urbis populorum meminit, quos
Dedanim vocat. Non confundenda est cum alia quorundam
nominis urbe, quam Geographi in Arabia felici in li
fore Sinu Persici collocant, et quam Ezechiel 27, 15. et
38, 13. memorat.

331 ~~324~~

470 Theman urbs inter Arabiam et Petra ad
septentrionem posita. creditur fundata a Theman filio
Eliphaz et Son nepote, cuius fit mentio Gen 36, 11.
Joban v, 34. et 1 par 1, 38 memoratur Hufan de ur
ra Themanorum in summa regno successore Jobab,
Jeremias 49, 7. desecasse sapientiam in Theman, ait,
urbemque dissipandam praenuntiavit 2, 20. Isaias
et sapientiam ab ipsius habitatoribus recessisse ait
Baruch 3, 22 et 23. Ino delendam praedicit Amos
1, 12. Quorundam volunt in hac urbe litterarum aca
demiam fuisse, quibus tamen alij obstant.

332 ~~325~~

570 Laza urbs aequali spatio inter valle mara mo
rum inter et Rubrum posita. Eam quidam civis ur
bis Bethel, quae prius Laza vocabatur, condidit. Hic
Ephraim Bethel obsidentibus occultum in eam an
tum ostendit, per quem illi urbem ingressi, eade mo
pacti, civem hunc ipsaque cognatos omnes vita et
libertate donatos, dimiserunt; qui hinc progressus urbem
aedificavit, quam veteri civitatis luce nomine Lazam
nuncupavit. Jud 1, 24 Quorundam volunt eandem

333 ~~326~~

esse ac Lesam, quam velut terminum meridionalem
Chanad 1, 19 designat Moyse Gen 10, 19, quod, si
verum sit, civis ille urbis Bethel eam restaurasse
dubitatur dicendus erit; porro scriptura 1 par 1, 38,
quae restauratur, aedificari dicit. Alij etiam vide
tur eadem esse ac Alas, ad quam Isaias 37, 36, cum in de
serto sui morarentur, Daphnia 1, 19 venere, Num 33, 15.

670 Charan urbs in Arabia inter ab Ela seu Ailat,
orientem versus, ex qua nomen deserto Charan in
ditum. Cadorlahom, federatighe Reges, bello regi
bus Centapoleos Chato, regionem usque ad arva
Charan vastavit Gen 14, 15 Agar e Domo Abra
ham pulsa in deserto Charan uxorem filio suo Isa
ide Leiam duxit, Gen 21, 21. Isaias a Isai mo
les in eodem deserto caesa metas. Num 10, 12 et 13.
Ino Moyse ex singulis tribubus principes viros ad
explorandam terram Chan 1, 31 4.
de monte Charan dominum apparuisse ait Moyse
Deut 33, 2. Caria apud Habacuc 2, 3 leguntur.
In Charan juxta Maon et Carmelum David de
persequenda declinavit 1 Reg 25, 12. Viri illi, qui
Adad filium Regis summae, cum in ea sub ob
masculos interficeret, subduerunt, illum per Charan
in Aegyptum detulerunt 3 Reg 11, 13.

324 ~~327~~

770 Aila, Ailat, Elath, Elath, et Elan urbs
posita in finibus summae ad Sinum maris rubri,
qui ab ipsa Sinus Elaniticus dicitur, decem passuum

millibus à betha secundum Eusebium in loc. Hebr. V. Elath
 et 1200 fadijs seu 180 miliaribus à Gaza per Habonem
 et Alinim orientem versus. Israelitae per viam eam
 profugam de Elath et Asiongaber ad iter venerunt, quod
 dicitur in deserto Moab. Deut. 218. David victis Pumeis
 2 reg. 8, 14. Ailath quoque procul dubio subegit, quippe
 quod ex ea Salomon ejus filius naues miserit in Ophir,
 qua inde 450 talenta auri ad eum deferuntur. 2 par. 9, 17. p.
 Pumei sub regno foram filij Isaphat libertatem sua
 recuperarunt, nec non usque ad Oziam seu Ozariam,
 qui hanc urbem de novo obtinuit ac reparavit. 4 reg. 9,
 14. 22. et 2 par. 20, 2. Postmodum sub Rehabe regis Jude
 Rasin Rex Syriae illam occupavit atque Pumei eiecit,
 cum servum Pumeorum facta est. 4 reg. 16, 6. Urbis
 hac apud veteres profanos Scriptores plura alia no-
 mina sortitur, ut Elan, Elana, Elas, Aelan, sive Elon
 sive Asiongaber ubi etiam ad Sinum Elaniticum
 portus Ailath sita. Israelitae post longiorem moram
 in Habona tandem venerunt in Asiongaber, indeque
 moventes ad desertum Sin, in quo urbs Cades sita
 fuit, transierunt. Num. 20, 25. Deut. 218.
 In hujus etiam urbis portu Salomon classem in
 Pruxit in Ophir mittendam, ut inde aurum referret.
 3 reg. 9, 26. et 2 par. 8, 17, 18. Eadem intentione post-
 modum Isaphat Rex Jude classem instruxit, sed
 frustra, quae in hujus urbis portu constructa fue-
 rit. 3 reg. 22, 49. ad quod in curando hoc negotio
 societatem misisset cum Echiozia imperio Rege Aethi-
 opiae ubi Ophir Tharsis invenitur.

335. 228.

Index